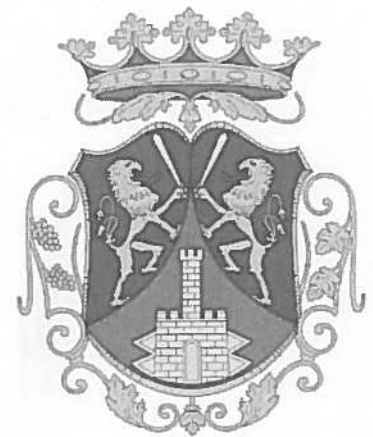

MSB FEJLESZTÉSI TANÁCSADÓ ZRT.

Megalapozó vizsgálat Szigetvár Településfejlesztési Koncepciójához és Integrált Városfejlesztési Stratégiájához

TARTALOMJEGYZÉK

1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	3
2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL (ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL ÉS A TERÜLETILEG RELEVÁNS MEGYEI, VALAMINT TÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓKKAL ÉS PROGRAMOKKAL) VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	11
3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	27
4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – SZIGETVÁR FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	35
5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA	36
6. SZIGETVÁR TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA	37
7. SZIGETVÁR TÁRSADALMA	40
8. FOGLALKOZTATÁSI ÉS JÖVEDELMI HELYZET	60
9. ÁGAZATI SZERKEZET, GAZDASÁGI SZERVEZETEK DEMOGRÁFIÁJA	65
10. VÁLLALKOZÁSOK JELLEMZŐI	68
11. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDASÁGI HELYZETE	76
12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA	81
13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	89
14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA	93
15. KÖZLEKEDÉS	121
16. KÖZMŰVESÍTÉS	134

BEVEZETÉS

A megalapozó vizsgálat feladata, hogy a Városfejlesztési Konceptió, illetve Integrált Városfejlesztési Stratégia helyzetértékeléshez biztosítsa a szükséges alapokat – elsősorban információkat, létrehozza azt rendszerezett közös tudásbázist, amelyre a tervezés támaszkodhat. Az információk gyakran külön elemzés nélkül is állásfoglalásokat jelenítenek meg, noha a munkamódszer szerint ezek helye a helyzetértékelési szakaszban van. A helyzetértékelés folyamata maga is keletkeztetni fog újabb információkat. A felmérés tehát bizonyos értelemben átmeneti állapot, a rákövetkező fázistól nem választja el éles határ.

A megalapozó vizsgálatban követtük a Város, illetve a vonatkozó jogszabályok által meghatározott tématerületek szerinti tagolást (táji és természeti környezet, társadalom, épített környezet, gazdaság). Ezt a város fejlesztését befolyásoló külső tényezők feltérképezése – releváns területfejlesztési dokumentumok bemutatása, Szigetvár várostérségben, Baranya megyében betöltött szerepének bemutatása, valamint a város – a vizsgált területeket részben integráló, illetve azok keretét adó – általános ismertetése előzi meg. A fejezetek mindegyike további alfejezetekre tagolódik, több szinten. Az egyes fejezetek alábontása az egységek sajátosságaiból fakadóan eltérő.

Jelen megalapozó vizsgálatnak nem feladata további fejlesztési irányok, irányelvek meghatározása. Ugyanakkor a dokumentum szerkezetéből adódóan az adatok bemutatása, elemzése néhány esetben tényszerűen meghatároz olyan, a város fejlődése érdekében kikerülhetetlen elemeket, amelyekre már a megalapozó vizsgálat időszakában fontosnak tartottuk felhívni a figyelmet.

A megalapozó vizsgálat munkarész készítése során nem feladat a stratégiák irányelveinek meghatározása. Ugyanakkor a fenntarthatóság, mint fejlesztési keret érvényesítése a városfejlesztésben hazánkban jelenleg relatíve új kihívásnak tekinthető – még akkor is, ha az operatív városfejlesztés elméleti kereteit lerakó Városfejlesztési Kézikönyv elvei is a fenntartható, kiegyensúlyozott városfejlesztést szolgálják. Az EU-s és hazai stratégiák, az európai fenntartható városfejlesztési gyakorlatok kiindulási alapként szolgálnak ugyan, de elkerülhetetlennek tűnik összehangolásuk a városfejlesztés hazai és pécsi gyakorlati kérdéseivel, sajátosságaival. Ennek hiánya akadály lehet a szándékokat kiteljesítő és ugyanakkor jól alkalmazható koncepció megszületésének, így az előttünk álló fázis egyik legfontosabb feladata az összehangolásra irányuló diskurzusok lefolytatása.

1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok¹

Szigetvár a Dél- Dunántúlon, Baranya megyében, Pécstől 33 kilométerre nyugatra, a Zselic dombság déli és a Dráva- sík találkozásánál, az Almás- patak mentén fekszik. Közigazgatási területének legnagyobb része a Dráva- síkhoz tartozik.

A település térségében gyorsforgalmi út nem található, a Pécsről induló M60-as autópálya kb. 40 kilométerre fekszik a város határától. Szigetváron halad keresztül a 6. sz. a Budapest – Pécs - Barcs országos I. rendű főút. Szintén a településen belül csatlakozik a 6. sz. úthoz a 67 sz. Szigetvár – Kaposvár - Balatonlelle országos II. rendű főút. A 6. sz. úton a főváros Budapest, a megyeszékhely Pécs és a barcsi határátkelőhely Horvátország felé jól megközelíthető. A 67. sz. úton Somogy megye székhelye, Kaposvár és a Balaton érhető el. Szigetvárról indul a 6607. sz. Szigetvár – Kadarkút összekötő út, amely a folytatásában lévő 6618. sz. Nagybjom – Kadarkút összekötő úttal együtt hálózati jelentőségű mellékút, ebben az irányban a 61. sz. úton Nagykanizsa, míg a 68. sz. úton Keszthely érhető el. Szigetvárról még egy, a törzsúthálózathoz tartozó útvonal indul, az 5808. sz. Szigetvár – Drávafok összekötő út, amely az Ormánsági településeket fűzi fel.²

Szigetváron a Pécs – Barcs – Gyékényes vasúti fővonal halad keresztül. A Szigetvár – Kaposvár vasútvonal már régen megszűnt.

Összességében Szigetvár regionális közlekedési kapcsolatai jónak mondhatók.

Szigetvár a Dél-Dunántúl nagy történelmi múltra visszatekintő, egyéni karakterű városa. 1466-ban kapott mezővárosi rangot, és mint fontos végvár a környező területek központjaként működött. A történelem viszontagságai hátravetették a fejlődésben, de 1966-ban újra városi címet kapott, és mint járási székhely működött. Jelenleg a Szigetvári járás központja, a járás 46 települése közül az egyetlen város. Központi funkciói elsősorban a környező kistelepülésre, kisebb mértékben a közeli kisvárosokra hatnak ki. Egyenlő távolságra fekszik a régió két nagyvárosától, Kaposvártól és Pécstől, amelyek gazdasági, társadalmi és közigazgatási funkciókat biztosítanak Szigetvár számára.

1.1 A MEGYEI ÉS JÁRÁSI SZINTŰ FUNKCIÓK

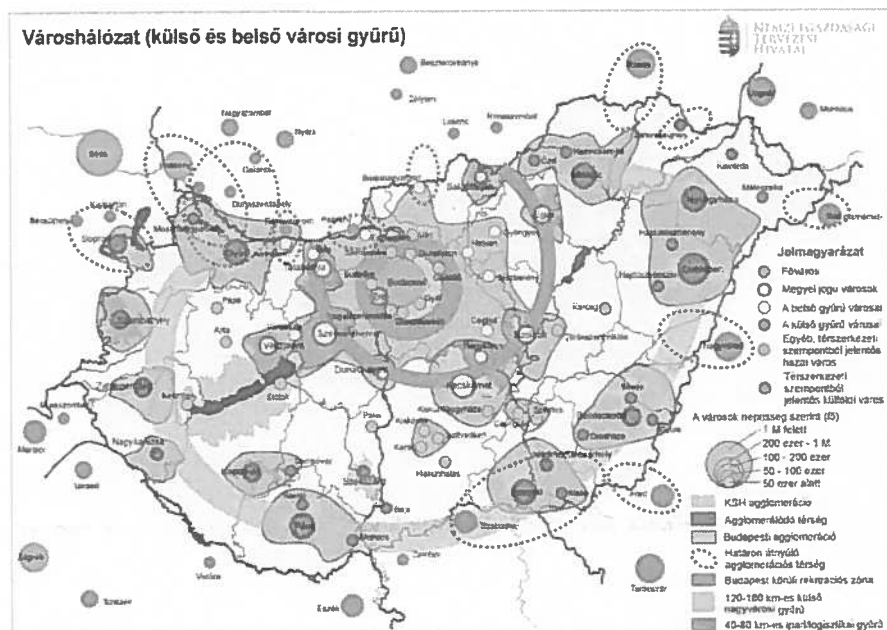
Az elmúlt évtizedben bekövetkező, a várost rendkívül hátrányosan érintő gazdasági változások ellenére Szigetvár a járás természetes centruma maradt.

A szigetvári statisztikai járás területe 669 km², Baranya megyének 15,1 %-át foglalja magába. Határos a barcsi, a kaposvári, a pécsi, a sásdi és a sellyei járással. Közvetlenül nem érinti az országhatár, de a legdélebben fekvő településtől légvonalban Horvátország 7 km-re található.

Szigetvár járási központként a térsége települései számára számos szolgáltatást biztosít. Ilyen tevékenységek például a mezőgazdaság területén a raktározás, mezőgazdasági gépkereskedelem, -javítás, a szolgáltatások és kereskedelem (bank, ingatlan és pénzügyi szolgáltatás, kiskereskedelem). A középfokú és speciális oktatás (szakmunkásképző, szakközépiskola, gimnázium, zeneiskola, stb.), a középfokú közigazgatás (építésügy, gyámügy, okmányiroda, munkaügyi központ, az NSzSz, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Nebih, stb.), a középfokú egészségügyi és szociális ellátó intézmények (kórház, öregek otthona, bölcsőde stb.) ugyancsak Szigetvárra koncentrálnak. E természetes centrum szerep lehetőségeket és kötelezettségeket egyaránt jelent.

¹ Forrás: Az Eco-Cortex Kft. által készített „Szigetvár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája” felhasználásával és aktualizálásával

² Forrás: Szigetvár Város Középtávú Stratégiai Fejlesztési Programja 2007-2013

1.2 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉNEK BEMUTATÁSA

Szigetváron kívül a járásban 45 községet találunk, melyek közül mindössze kettő lélekszáma haladja meg (Mozsgó és Hobol) az 1000 főt. A települések 80%-a 500 fő alatti törpefalu. A falvak 24%-ában a lakosság száma a 200 főt sem éri el. A térségben mintegy 28 ezer ember él, közülük 11 ezren Szigetváron.

Az aprófalvas településszerkezet a Szigetvári járás hátrányos helyzetét és a térség problémáit meghatározó sajátosság. Jelentős szerepet játszik abban, hogy a térség hátrányos helyzetét meghatározó folyamatok kialakultak, fennmaradnak és felerősödnek. Probléma a munkahelyek hiánya, a települések közötti közlekedés nehézsége, ebből kifolyólag a munkahelyekhez, az oktatási intézményekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézsége. Az egyes kistérségeken az intézmények finanszírozási problémái, szolgáltatások, valamint az infrastruktúra hiányosságai és az önkormányzatok pénztelensége okozza a legnagyobb gondokat.³

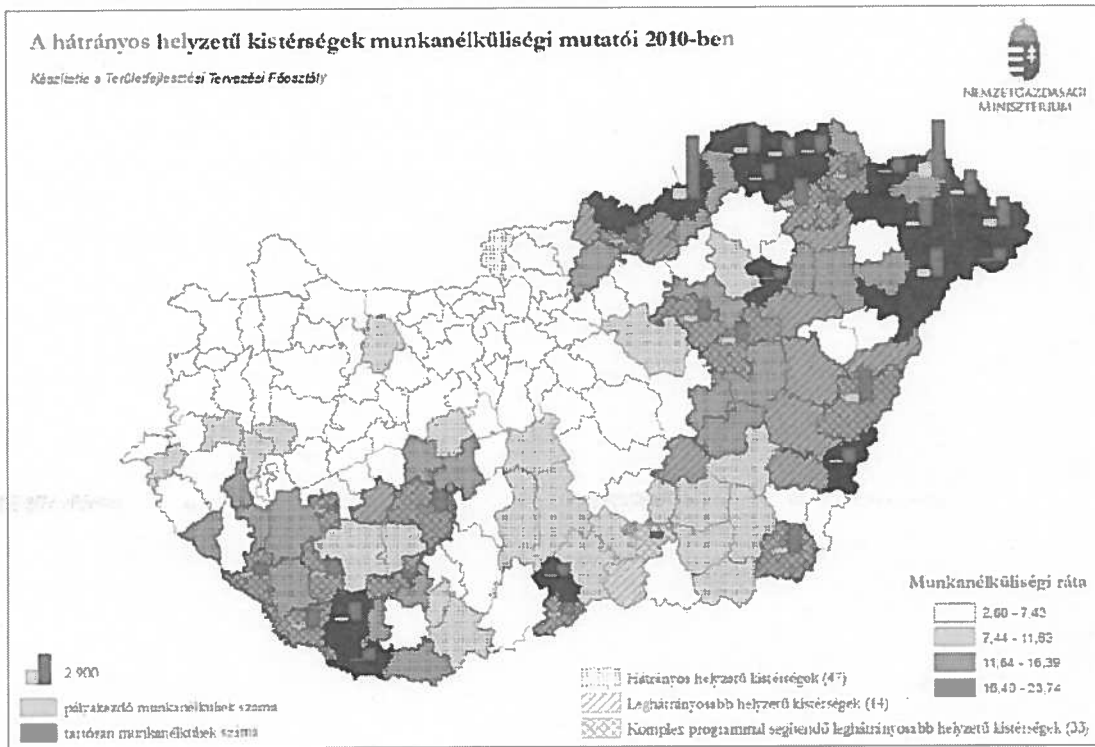
A Szigetvári kistérség a megye 3 legrosszabb helyzetű kistérsége közé tartozik. Hátrányos helyzete nemcsak a megyén, de a tágabb régió belül is kitűnik. A Szigetvári járás területfejlesztési szempontból a 33 leghátrányosabb helyzetű járás közé tartozik és 2008-ban nevesítésre került a „Nem mondunk le senkiről” zászlóshajó programban megnevezett járásek között is.

A hátrányos helyzete ellenére Szigetvár esetében az elmúlt 50 évben nem tapasztalhattunk jelentős változást a városhierarchiában. A 90-es évek elején veszített ipari foglalkoztatási és agrár felvevőpiaci szerepéből, de ezen funkcióit korlátozott mértékben idővel visszanyerte. Szigetvár továbbra is egy tradicionálisan kialakult vonzaskörzet központi települése, a járás székhelye.

A megvizsgált szempontok alapján leszögezhető, hogy a hazai kisvárosokra jellemző tendenciáktól a város fejlődése az elmúlt két évtizedben markánsan nem tért el. Tradicionális központi szerepe nem engedi, hogy jelentősége a településhálózatban csökkenjen, de vonzaskörzetének hátrányos helyzete meggátolja dinamikus fejlődését is.

³ Forrás: A Szigetvári Kistérség Komplex Térségfejlesztési koncepciója és stratégiai programja alapján

Szigetvár stagnáló városnak tekinthető, de a negatív folyamatok felerősödésével féltő, hogy pozíciójában visszaeső, stagnáló-hanyatló várossá válik.

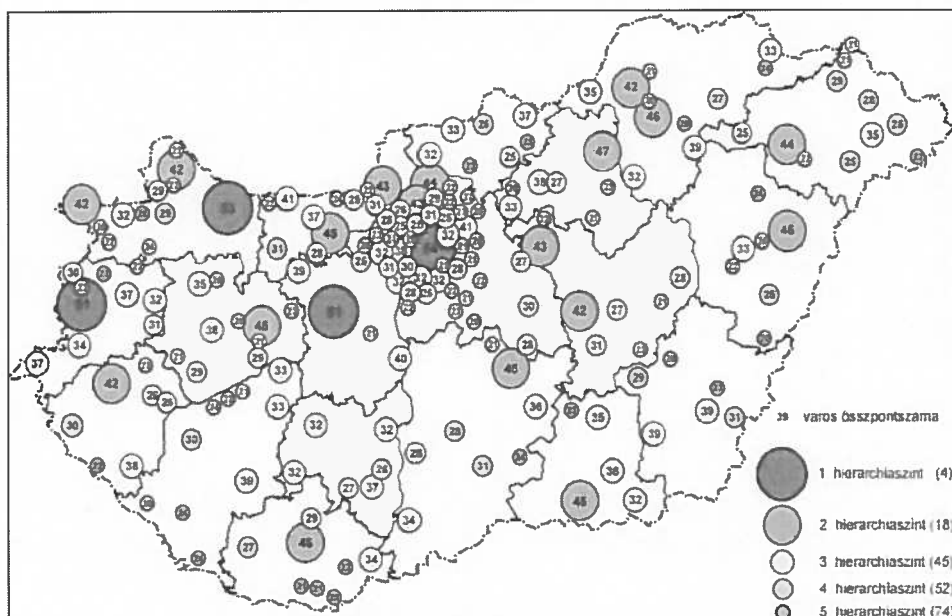

1.3 A VÁROS FUNKCIÓJA A VÁROSHIERARCHIÁBAN

Szigetvár a magyarországi városhierarchiában betöltött szerepe alapján egyértelműen kisváros. A város tradicionálisan kialakult szabályos vonzaskörzettel rendelkezik. Az 1960-1980 között kiépült jelentős feldolgozóipar nem járt nagymértékű lakosságszám növekedéssel, nagyobb arányú központi területfejlesztés nem érintette. Magyarországra jellemző módon a Dél-Dunántúl városhierarchiájából is hiányoznak a középvárosok,

így Szigetvár felett közvetlenül a két megyeszékhely Kaposvár és Pécs áll. Szigetvár, mint kisváros rendelkezik az ennek megfelelő városi funkciók többségével, azonban

Városok gazdasági hierarchia-szintje

gazdasági, foglalkoztatási, kulturális, közművelődési és oktatási funkciói hiányosak.

Szigetvár a városhierarchiában betöltött szerepe alapján egyértelműen kisváros, bár demográfiai értelemben mérhető relatív súlya⁴ kismértékben növekedett az elmúlt évtizedekben. A város lakossága 2011-ben Baranya megye lakosságának 2,7%-át adta, a megye kisvárosainak lakosságából pedig 10,8%-ot képviselte.

Szigetvár demográfiai súlya a térségben

A lakónépesség száma	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011
Baranya megye (fő)	356 533	395 342	421 765	432 617	417 400	407 448	386 441
A megye városai Pécs nélkül (fő)	58 626	81 146	92 142	104 100	105 108	102 870	97 981
Szigetvár (fő)	7 499	8 251	9 625	11 171	11 296	11 353	10 614
Szigetvár súlya							
A megyén belül	2,1%	2,1%	2,3%	2,6%	2,7%	2,8%	2,7%
A megye városain belül Pécs nélkül	12,8%	10,2%	10,4%	10,7%	10,7%	11,0%	10,8%

A város tradicionálisan kialakult vonzáskörzettel rendelkezik. Az 1960-1980 között kiépült jelentős feldolgozóipar nem járt a lakosság számának jelentősebb mértékű növekedésével, nagyobb arányú központi területfejlesztés sem érintette a települést. AZ ország egészére jellemző módon a Dél-Dunántúl városhierarchiájából is hiányoznak a középvárosok, így Szigetvár felett közvetlenül a két megyeszékhely Kaposvár és Pécs áll.

Szigetvár, mint kisváros rendelkezik a megfelelő városi funkciók többségével, azonban gazdasági, foglalkoztatási, kulturális, közművelődési és oktatási funkciói hiányosak. A város a Szigetvári járás meghatározó súlyú települése. A járás és a város népességének lassú csökkenése mellett 2011-ben Szigetváron lakott a járás népességének közel fele, 42,5%-a.

Szigetvár város súlyának alakulása a Szigetvári járáson belül – 1970 – 2011 között⁵

	1970	1980	1990	2001	2011
Szigetvári járás lakónépessége	31 440 fő	30 417 fő	28 018 fő	27 770 fő	25 002 fő
Szigetvár lakónépessége	9 625 fő	11 171 fő	11 296 fő	11 353 fő	10 614 fő
Szigetvár súlya a járáson belül	30,6%	36,7%	40,3%	40,9%	42,5%

⁴ Forrás: 2011. évi népszámlálás, területi adatok, 4.1.1.2. sz. táblázat http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

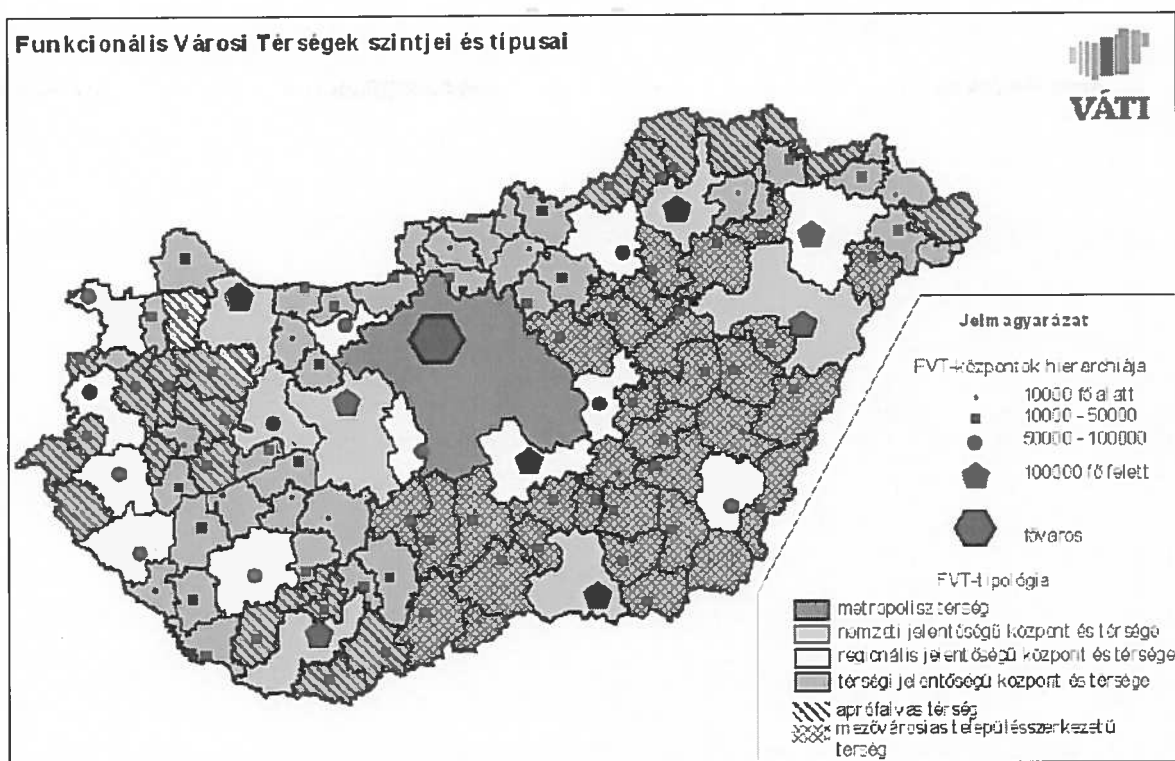
⁵ Forrás: 2011. évi népszámlálás, területi adatok, 4.1.1.1. sz. táblázat, illetve saját számítás http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

1.4 A VÁROS TÍPUSA A FOGLALKOZTATÁSI SZEREPKÖR ALAPJÁN

Szigetvár foglalkoztatási szerepköre sokrétű, tradicionális kisváros, adminisztratív, kereskedelmi, szolgáltató központ. Központi szerepköre mellett kiegészítő agrár- és ipari szerepkörrel rendelkezik.

Agrárszerepköre térségi szinten kiemelkedő, az ipari termelés, amely ugyan a rendszerváltás után drasztikusan visszaesett, napjainkra a korábnál kisebb volumenben újjászerveződött. Munkaerővonzó hatása a környező kistelepülésekre kiemelkedő, mivel ezekben a falvakban nagyon kevés a munkalehetőség.

A központi és agrárszerepköre révén munkaerőt és szakértelmet biztosít a járás számára. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők elsősorban Pécs és Kaposvár számára jelentenek munkaerőt, a helyi igény korlátozott mértéke következtében.

A város munkapiaci kínálatának jelentős részét képezik a környező települések munkavállalói, mint ahogy a Város által kínált **közszolgáltatások** (oktatás, közösségi közlekedés, kultúra, sport, stb.) igénybe vevőinek is meghatározó hányadát a térségi települések lakói teszik ki. A fenntartható gazdaságfejlesztés szempontjából a térségi **települések erőforrás-kínálata** (föld, természeti erőforrások) egyre inkább felértékelődik, a velük **koordinált fejlesztési akciók** (helyi gazdaság, közlekedés, stb.) nemcsak a környékbeli települések, de maga a Város szempontjából is rendkívüli jelentőséggel bír a jövőben (CLLD-típusú fejlesztések).

A vonzáskörzet szigorú lehatárolása a fejlesztéspolitika szempontjából nem szerencsés. Fontos, hogy a különböző fejlesztési programok eltérő aspektusból érintik a térség gazdaságát és így eltérő települések jelenthetik az adott tekintetben Szigetvár vonzáskörzetét. Ezért a gazdasági vonzáskörzetet célszerű egy rugalmas határokkal rendelkező egységként kezelni, amelynek kijelölése

nem történhet éles határvonal mentén, és különösen nem tekinthető a mesterséges határ hosszú távon állandónak.

A térség gazdasága alapvetően Szigetvár-központú, hiszen a gazdasági szervezetek 86%-a itt működik és itt él lakosságának nagyobb hányada is. Kijelenthető, hogy a térség településeinek gazdasági fejlesztése csak Szigetvárral összhangban értelmezhető. A várostérség gazdaságának fejlesztése komparatív jellegű, a lokális gazdaság jövedelem-termelő képességének javításán túlmenően a rövid kereskedelmi láncok kialakítása révén a Város ellátásbiztonságát is szolgálja..

Fontos szerepe lehet a Helyi LEADER Akciócsoportokkal való együttműködésnek is, melyek a 2014 - 2020-as időszakban ún. CLLD-ként vidékfejlesztési egységként jelen lesznek a Városkörnyék településein. Területük amúgy megegyezik a statisztikai kistérségével.

A jelenlegi jogszabályi környezet – az új Ötv. – nem zárja ki a társulások formák alkalmazását, ezért mindenképpen érdemes lenne megfontolni a Társulást valódi térségi fejlesztési tanácsként – immár nem a törvény erejénél fogva hanem saját elhatározásból és saját megfontolásból fakadó feladatokkal feltöltve megtartani és specializálni, azzal, hogy ez a szervezet képezhetné alapját az egységes térségi menedzsment megteremtésének is.

A **térségi menedzsment** nem csak a fejlesztési tárgyú kérdések megfelelő méretű terepe, hanem tárgyaül sorolhatók az településüzemeltetési méretgazdaságossági szempontok szerinti szolgáltatási struktúrák megteremtésének és működtetésének ügyei, az egységes agglomerációs marketing és kommunikáció, befektetések ösztönzése és a mikro és kisvállalkozások piaci környezetének segítségével valamint a szociális problémákkal kapcsolatos helyi gazdaságerősítő akciók és stratégiák kérdésköre is.

Az **EU 2020 stratégia** sikeres megvalósításában a városoknak és térségeiknek kiemelkedő szerep jut. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált várospolitikát ösztönzését, amely elősegíti a fenntartható városfejlesztést, s ezzel erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapvetően fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható városfejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a **várostérségeket érintő⁶** gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését.

---

⁶ Az ITB ideális eszköz lenne a várostérségben végrehajtott integrált lépések támogatásához, mivel lehetővé teszi az eltérő tematikájú támogatások egyesítését, beleértve az ERFA, az ESZA és a Kohéziós Alap által ösztönzött prioritási tengelyek és működési programok támogatásának egyesítését is, tehát lényege, hogy nem kell részekre szabdalni egy egyébként összefüggő fejlesztést, hanem össze lehet állítani egy vagy több OP különböző prioritásaiból.

1.5 A SZIGETVÁRI JÁRÁS TELEPÜLÉSEINEK KÖZLEKEDÉSI KAPCSOLATAI

Szigetvárról főúton közelíthetők meg a szomszéd megyeszékhelyek, amelyek egyben megyei jogú városok is. Kaposváron át a Balaton, Ausztria és Szlovénia; Pécsen keresztül Budapest, Szeged és Eszék; míg Barcs irányában az Adria érhető el.

A vasútvonalon keleti irányban Pécsre, Szentlőrincen át Budapestre, nyugati irányban Gyékényesen keresztül Zágrábba lehet eljutni.

Forrás: www.utadat.hu

2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési konceptiókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

2.1 A KONCEPCIÓ KÉSZÍTÉS IRÁNYÁT BEFOLYÁSOLÓ EU IRÁNYELVEK⁷

Az EU 2014-2020 időszakra vonatkozó fejlesztési célkitűzéseit az Európai Unió alábbiakban részletesebben bemutatásra kerülő Európa 2020 című stratégiája határozza meg.

Az **EURÓPA 2020** stratégiát az Európai Unió annak érdekében fogalmazta meg, hogy az EU képes legyen leküzdeni a válságot, és megteremteni azokat a feltételeket, amelyek egy versenyképesebb és magasabb foglalkoztatási aránnyal rendelkező gazdaság létrehozásához szükségesek. **Az Európa 2020 stratégia olyan növekedést hivatott megvalósítani, amely intelligens, azaz amelynek esetében az oktatási, a kutatási és az innovációs beruházások hatékonyabbak, fenntartható mert kulcseleme az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra és a versenyképes iparra való átállás, és inkluzív, mivel nagy hangsúlyt fektet a munkahelyteremtésre és a szegénység csökkentésére.**

Az EU céljai olyan mértékű hangsúly-eltolódást jeleznek az eddigiekhez képest a fenntartható fejlődés és a fenntartható városfejlesztés irányába, amely valódi paradigmaváltással ér fel.

Az Európa 2020 című stratégia a következő célkitűzések valóra váltásának előmozdítását tűzi ki célul a KSK⁸ alapok integrált és területi szemléletű felhasználásával:

- az intelligens növekedés – a tudásra és az innovációra épülő gazdaság kialakítása;
- a fenntartható növekedés – az erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság megvalósítása;
- az inkluzív növekedés – a magas foglalkoztatás, valamint a gazdasági, szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakítása.

Az EU 2020 fenti általánosabb megfogalmazású célkitűzései alapján az alapidokumentumok az alábbi tematikus célokat körvonalazzák:

Smart (okos, intelligens)	1) Kutatás-, technológia-fejlesztés és innováció megerősítése (K+F); 2) Az infokommunikációs technológiák minőségének, használatának és hozzáféréseinek előmozdítása (IT); 3) A kis-és középvállalkozások, a mezőgazdaság, a halászat és vízgazdálkodás versenyképességének javítása (KKV-k, Mezőgazdaság);
Sustainable (fenntartható)	4) Az alacsony széndioxid kibocsátású formák felé történő elmozdulás előmozdítása valamennyi szektorban (CO ₂); 5) A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés (Klímaváltozás); 6) A környezet védelme, valamint a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése (Környezetvédelem); 7) A fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban (Infrastruktúra);

⁷ Készült a Városfejlesztés Zrt. módszertani kutató egységének kutatásai alapján (kutatásvezető Bajnai László PhD, kutatók: Berkecz Balázs és Ernhöffer Mónika)

⁸ A rendelet a Közös Stratégiai Keretbe sorolja az Európai Regionális Fejlesztési Alapot (ERFA), az Európai Szociális Alapot (ESZA), a Kohéziós Alapot (KA), az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alapot (EVMA) és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapot (ETHA), amelyeket KSK-alapoknak nevez el.

Inclusive (befogadó, teljes körű)	<p>8) A foglalkoztatás előmozdítása, a munkaerő áramlás támogatása (Foglalkoztatás);</p> <p>9) A társadalmi elfogadás és a szegénység elleni küzdelem előmozdítása (Szegénység);</p> <p>10) Befektetés az oktatásba, szaktudásba és az élethosszig tartó tanulásba (Oktatás);</p> <p>11) Intézményi erőforrások fejlesztése és egy hatékony államigazgatás elősegítése (Közfisza)</p>
---	---

Az említett átfogó jellegű és konkrétabb tematikus célok lényege a **társadalmi, gazdasági, környezeti szempontból fenntartható fejlődés előmozdítása az Európai Unióban.**

A környezeti szempontból fenntartható fejlődés célkitűzései olyan problémákra reagálnak, amelyek egyik fő forrása az **urbanizáció**, mint ahogy a társadalmi szempontból fenntartható – inkluzív, vagyis nem kirekesztő – fejlődés kihívásai is városi közegben jelentkeznek a legerősebben, és a gazdasági szempontból fenntartható – intelligens, a kis-, és középvállalkozásokat helyzetbe hozó - fejlődés kérdései is a városok helyi gazdaságának kérdéseiként fogalmazódnak meg a legnagyobb súllyal az állampolgárokhoz legközelebbi szinten. **Az EU 2020 céljainak teljesülése a városok szintjén csak a közfisza olyan összehangolt fizikai beavatkozásaival (projektjeivel) mozdítható elő hatékonyan, amelyek megtervezése és megvalósítása az operatív városfejlesztés bevált eszköztárának használatát feltételezi.**

2.2 NEMZETI EGYÜTTMŰKÖDÉS PROGRAMJA ÉS A NEMZETI FEJLESZTÉS 2020: ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A Nemzeti Együttműködés Programja rögzíti, hogy a **fejlesztéspolitikájában megszünteti a vidék és a főváros mesterséges szembenállását.** A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. számú törvény – 2012. január 1-jei hatállyal történt – módosításával⁹ a Kormány célja az volt, hogy a megyei szintű területfejlesztés feladatellátásra való áttéréssel ez a szembenállás megszűnjön, **a helyi szintű fejlesztések motorja a helyi önkormányzat legyen.**

A Nemzeti Együttműködés Programja rögzíti azt is, hogy „a források felhasználásánál olyan rendszert kell kialakítani, amely képes gyorsan felhasználni az uniós forrást”.

A készülő jogszabályokat befolyásoló részletesebb fejlesztéspolitikai elveket a Kormány a területfejlesztési politika megújításáról, az új Országos Területfejlesztési és az új Országos Fejlesztési Konceptió kidolgozásáról szóló 1254/2012. (VII. 19.) számú kormányhatározta fekteti le, mely szerint Hazánk kiegyensúlyozott társadalmi, gazdasági és területi fejlődése, valamint környezetminőségének javítása érdekében a Kormány felkéri a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztert, hogy a területfejlesztésért felelős miniszter és a feladatörökben érintett miniszterek, valamint a fővárosi és a megyei önkormányzatok bevonásával dolgozza ki az új Országos Területfejlesztési Konceptiót és vele összhangban az új Országos Fejlesztési Konceptiót.

Az OTFK szerint **Magyarország 2030-ban Közép-Európa gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel.** E jövőkép eléréséhez gazdaság- és társadalomstratégiai fordulatra, az ebbe az irányba megkezdett lépéseink folytatására van szükség.

⁹ A hatályos 1996. évi XXI. számú, a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény (melyet az Országgyűlés 2011. december 23-i ülésén módosított a 2011. évi CXCVIII. számú törvénnyel) szerint a megyei területfejlesztési és területrendezési feladatok ellátása 2012-től a megyei önkormányzatok feladatkörébe tartozik. A törvény alapján a nemzeti fejlesztési politika területi tervek készítésén és megvalósításuk koordinálásán keresztül történő érvényesítésének meghatározó jelentőségű területi dimenziójává a régió helyett a megye válik. A regionális fejlesztési tanácsok és a megyei területfejlesztési tanácsok feladatai a megyei önkormányzatokhoz kerülnek át.

2.3 HAZAI FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK

Az Országos Fejlesztési Konceptió és Országos Területfejlesztési Konceptió területi jellegű specifikus céljainak kapcsolódása az uniós és a hazai célkitűzésekhez a 2014-2020-as EU programidőszakra¹⁰

A jelen dokumentum készítésével párhuzamosan zajlott az Országos Területfejlesztési Konceptió véglegesítése, illetve a Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió kidolgozása. Az 1254/2012. (VII.19.) Korm. határozat rendelkezett a területfejlesztési politika megújításáról, a 2005-ben még külön tervdokumentumként készült konceptiók, az Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) és az Országos Fejlesztési Konceptió (OFK) integrált kidolgozásáról, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (a továbbiakban: OFTK) elkészítéséről, megteremtve ezzel a fejlesztéspolitikai és területfejlesztési célok közvetlen összehangolását. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót az Országgyűlés 2013. december 17-én elfogadta. A Magyar Közlöny 1. számában 2014. január 3-án jelent meg „1/2014. (I. 3.) OGY határozat A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról” néven, a határozat 2014. 01. 04-től hatályos.

Középtávon az OFTK kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, melyek az ország hosszú távú kibontakozását szolgálhatják. E kibontakozást a fókuszált beavatkozásokon messze túlmutatóan az ország ágazatainak és térségeinek mindegyikében meg lehet tapasztalni. Az OFTK ennek megfelelően középtávon már nem teljes tervezést ad, hanem a beavatkozási területeket szándékosan szűkíti. Így a 2014–20-as fejlesztési időszak döntően uniós forrásokból táplálkozó, de az eddigiekhez képest szűkösebb erőforrásait már a valóban fontos, hozzáadott értéket produkáló területeken kell majd felhasználni. remélhetőleg már középtávon számszerűsíthető eredményeket lehet így elérni. A prioritások kialakítása során igazodni kellett a forrásbiztosító Európai Unió által az időszakra megfogalmazott elvárásokhoz is.

A fókuszokban az OFTK az alábbi öt fejlesztési prioritást fogalmaz meg:

- 1) **Új Gazdaság** – növekedő patrióta gazdaság, fokozódó kis- és középvállalati nemzetközi teljesítmény
- 2) Fordulat a **teljes foglalkoztatottság felé**
- 3) Útban az **energiafüggetlenség felé**
- 4) **Népesedési fordulat** a gyermekvállalásának fokozásával
- 5) Területi integráció az **erős helyi gazdaság** bázisán

A Nemzeti Reform Program vállalásai az EU 2020 stratégiához kapcsolódóan

- A 20–64 évesek foglalkoztatási rátájának a jelenlegi 69%-ról legalább 75%-ra növelése.
- A kutatás-fejlesztési ráfordítások bruttó hazai termékhez viszonyított szintjének 1,8%-ra növelése.
  - Az üvegházhatású gázok kibocsátásának legfeljebb 10 százalékos növekedése a 2005. évi szinthez képest; a teljes energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányának 14,6 százalékra növelése; 10 százalékos energia megtakarítás elérése.
  - A felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának 30,3 százalékra növelése a 30-34 éves népességen belül; az oktatásban, képzésben nem részesülő, legfeljebb alsó középfokú végzettséggel rendelkezők arányának 10 százalékra csökkentése a 18-24 éves népességen belül.
  - A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség számának csökkentése 450.000 fővel, 5 százalékpontos csökkentés.

¹⁰ Forrás: NEMZETI FEJLESZTÉS 2020 - Az Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió

Az OFTK város- és területfejlesztésre vonatkozó – Pécs szempontjából releváns - szakpolitikai iránymutatásai¹¹

Az ország kiegyensúlyozott és hatékony területi fejlődésének biztosításához továbbra is szükséges a **területfejlesztés és a területrendezés harmonizálása**.

A tudáshoz, a munkaerőhöz a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés meghatározó szerepet játszik a térségek gazdasági fejlődésében. Az elérhetőség és biztosításának egyik eszközeként a közlekedésnek hozzá kell járulnia a **társadalmi és gazdasági célok megvalósulásához**. Ezért elengedhetetlen, hogy megfelelő minőségű, mennyiségű, valamint a területi sajátosságokat figyelembe vevő és kiszolgáló közlekedési rendszer jöjjön létre, hiszen a konkrét fizikai kapcsolatok hiánya akadályozza a térségeket, településeket gazdasági potenciáljuk kiaknázásában.

Figyelembe kell venni azonban, hogy az elérhetőség nem csak a mobilitás (közlekedés) mennyiségének és minőségének fokozásával javítható, hanem keresleti oldalról az **utazási igények csökkentésével**, valamint egyéb **alternatív megoldásokkal**, például az **infokommunikációs szolgáltatások fejlesztésével** is. A tudás és információáramlás globális hálózataihoz való hozzáférés ma már gyakran a közvetlen, földrajzi közelségből adódó fizikai kapcsolatoknál is nagyobb jelentőséggel bír. Ehhez a technológiai infrastruktúra kiépítésén (vezeték nélküli internet-hozzáférés a közhasználatú tereken, szélessávú internet-hozzáférés minden településen) túl szükség van a digitális írástudatlanság felszámolására is.

A közlekedési infrastruktúra kötött és állandó jellegéből fakadóan ellentmondásban van a globalizációs folyamatok változékonyságával és gyorsaságával. Ahhoz, hogy a hosszú távra tervezett létesítmények alkotta hálózat megfelelően alkalmazkodni tudjon a gyors változásokhoz és azokhoz a körülményekhez, amelyek a jelen pillanatban még nem ismertek, fokozott rugalmassággal kell rendelkeznie. A rugalmasságot elsősorban az alternatív útvonalak és közlekedési módok biztosításával lehet garantálni, tekintettel az eltérő területtípusok igényeire.

Kiemelkedően fontos szempont a közlekedési rendszer fenntarthatóságának biztosítása gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból is. A beruházásoknál a gazdasági és társadalmi jólét maximalizálására, és a negatív környezeti hatás minimalizálására kell törekedni.

Az ország földrajzi helyzetéből fakadóan alkalmas az **Észak- és Dél-Európa, ill. Nyugat- és Kelet-Európa közötti kapu** szerepére. A helyzetünkből adódó potenciál megfelelő kiaknázásához a közlekedés nagymértékben hozzájárulhat. Európa és Magyarország számára is kiemelt jelentőséggel bírnak a kelet-nyugati és az észak-déli kapcsolatok, a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) elemei. Mindkét irányban a kapcsolatok bővítése és az útvonalak diverzifikálása szükséges. Az átmenő forgalmat a lehető legnagyobb arányban a fenntartható közlekedési módokra, elsősorban vasútra kell terelni, annak érdekében az a lehető legkisebb károkozással tudjon keresztülhaladni az ország területén.

A globális és európai hálózatokba való fokozottabb bekapcsolódás érdekében szükséges:

- a határon átnyúló, nemzetközi közúti, vasúti és légi elérhetőség javítása, különös tekintettel az K-Ny és É-D hálózati irányokra (TEN-T);
- a Duna és a Tisza belvízi és nemzetközi közlekedésben betöltött szerepének növelése;
- a közelebbi külföldi fővárosokkal, nagyobb gazdasági/kulturális központokkal való autópálya/gyorsforgalmi út kapcsolat fejlesztése;
- a nagy áteresztőképességű nehéz tehervonatokkal járható vasúti fővonal-hálózati elérhetőség, valamint nemzetközi feladatokat is ellátó regionális logisztikai központok fejlesztése;
- a határ túlsó oldalán levő legközelebbi nagyváros felé napi rendszerességgel közlekedő személyszállító vonatok komfort és menetidő tekintetében való színvonalának emelése;
- a szomszédos országbeli, egymáshoz viszonylag közeli repülőterek együttműködése és feladatmegosztása.

¹¹ Forrás: NEMZETI FEJLESZTÉS 2020 - Az Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió

A területfejlesztés és területrendezés szoros és sajátos egymásrataltsáiban áll. A területfejlesztés – és a területhasználat szempontjából releváns többi ágazati politika – számára a területrendezés szabályrendszere jelenti az általuk megfogalmazott térhasználati elvek, célok szilárd hátterét, érvényesülésük egyik biztosítékát. Ugyanakkor ez a szilárd szabályrendszer önmagában nem fejlesztéspolitika és nem is lehet kizárólagos területhasználati politika, hiszen nem terjedhet ki minden területi folyamatra, területi jelentőségű gazdasági, társadalmi tevékenységre.

A hatékony és korszerű területrendezésnek folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert kell alkotnia az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal, melyek közül a legátfogóbb a területfejlesztésé.

A területfejlesztés orientálja a területrendezést elképzeléseinek tehát orientálnia kell a rendezés szabályrendszerét, természetesen nem kizárólagosan és főleg inkább stratégiai szinten.

A **takarékos és átgondolt területhasználat** a legfontosabb térhasználati elvek egyike. A kihasználatlan beépített területek, barnamezők jobb kihasználásával hosszú távon a nemzetgazdaság számára fontos erőforrásokat védünk meg, biztosítva ezzel a gazdasági növekedés feltételeit, miközben csökkent értékű területek értékét is növelhetjük. A barnamezős beruházások támogatása tehát nemzetgazdaságilag is hatékony. A gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálásának része lehet az egyes térségek gazdasági/társadalmi fejlődését szolgáló beruházások tervezésénél a fokozottabb területi megközelítés, ágazati orientáció, a beruházók és a térség számára legkedvezőbb helyszínek központilag segített kiválasztása, a barnamezős területek központi nyilvántartása.

A takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is. A városok szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása az agglomerációs településeket is erősen érinti, valódi térségi szintű térszervezési feladat. A vidékies területhasználatoknál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni. Mindez többek között a természeti értékek és erőforrások védelme mellett a tájnak a klímaváltozás hatásaival szembeni ellenálló képességét is fokozza.

Napjainkban különösen fontossá vált a víz-, energiaellátás, az infokommunikációs csatornák és a közlekedési hálózatok **biztonságos és színvonalas elérhetősége** minden térség, minden település számára. Külön ki kell emelni a leszakadó, periférikus térségek és az aprófalvak, tanyák infrastrukturális elérésének fejlesztését, mivel ezek felemelkedéséhez ezek elmaradhatatlanok. A környezeti infrastruktúra (hulladékgazdálkodási rendszerek, szennyvízkezelés) térszervezésében is meghatározó az ellátás- és környezetbiztonság, emellett a fejlesztések gazdasági, foglalkoztatási hatásait is érdemes a tervezéskor figyelembe venni.

A természeti értékek és erőforrások, valamint a kulturális örökség, tájkép védelme szintén kiemelkedő feladata a területrendezésnek, amit a területfejlesztés is támogat a saját eszközeivel. A védelem mellett azonban egyre inkább a fenntarthatóság tágabb szempontjait is figyelembe kell venni, például a klímaváltozás kapcsán. A megőrzés szolgáló intézkedések rendszere mellett a kedvezőtlen változások megelőzésében is fontos szerepet kaphat a területrendezés, a korábban már említett, beruházásokat, fejlesztéseket befolyásoló szerepével. Ebben még szorosabb együttműködésre van szükség az ágazati fejlesztéspolitikákkal, hiszen a védett területek, értékek önmagukban nem elegendőek a fenntartható környezeti állapotok megőrzéséhez, az ország teljes területén tekintettel kell lenni az anyag- és energiatakarékosságra, a biodiverzitás védelmére, a kibocsátások csökkentésére, a klímaváltozás megelőzésére.

A gazdaságfejlesztés, az ellátásbiztonság javítása, a kistelepülések népességmegtartó erejének fejlesztése, a szállítási igények csökkentése, tágabb értelemben a gazdasági-társadalmi-környezeti fenntarthatóság megőrzése vagy visszaállítása érdekében a **helyi gazdaság fejlesztése, a helyben meglévő értékek felismerése, tudatos és fenntartható kiaknázása a fejlesztéspolitika egyik kiemelkedő területi célja.** Ezt a térszerkezet alakításával a területrendezés is tudja támogatni, az önmagukban is élet- és fejlődőképes funkcionális térségek, városkörnyékek beemelésével a területi

tervekbe, a közlekedés- és infrastruktúrafejlesztések orientálásával, a gazdaságfejlesztési célú beruházásokra vonatkozó szabályozással. Mindez nemcsak a gazdaság, infrastruktúra, munkahelyek ideálisabb rendszerének kialakítását segíti, de a helyi közösségeket, a működő és életképes szociális kapcsolatrendszereket, a helyi identitást is erősíti.

A térfelhasználási elvek részletes listája a tisztább, természetesebb környezet, egészségesebb társadalom érdekében:

- Zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések.
- A fejlesztések hely kiválasztásánál prioritást kell élveznie, a termő, illetve kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételét nem érintő, környezetét nem terhelő helyszínek.
- Fejlesztés csak abban az esetben helyezhető el termő, illetve kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételével, ha nincs más alternatívája.
- A természetes erdőtülsulások nem vagy csak nagyon korlátozott léptékben képesek megújulásra, területük igénybevétele a fejlesztések során nem pótolható, áthelyezhető.

A környezettudatos, helyi identitású, esélyegyenlőséget biztosító társadalom érdekében az értékek, közérdekű létesítmények, rendezvények elérhetősége:

- A fejlesztések során a természetes folyó és állóvizek partjainak, erdőterületek, hegycsúcsok, szigetek, a fényszennyezéstől mentes éjszakai égbolt, kilátópontok, védett természeti és kulturális értékek nyilvános elérésének, megközelítésének, megszemlélésének lehetőségét nem szabad korlátozni (kivéve a szigorú természetvédelem alá vont területek). Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek korábban elzárt területek hozzáférését teszik lehetővé.
- Korlátozásnak minősül, ha a fejlesztések következtében a nem motorizált közlekedéssel a színhelyek megközelítése jelentősen leromlik, a szükséges idő növekedik.
- Korlátozásnak minősül, ha a fogyasztással élő hozzáférési lehetőségei nem javulnak a fejlesztések során.
- A fejlesztések nem batoríthatják a közutakon kívüli gépjárműmozgást, mely egyébként is szigorú kontroll alatt tartandó. Az ilyen jellegű szabadidős tevékenységek csak korlátozott kiterjedésű és kijelölt területeket érinthetnek, a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken nem végezhetők.
- A fejlesztések megvalósítása során nem támogatható az igényekhez igazodó közösségi közlekedési eszközökkel nem látogatható új létesítmények, rendezvények megvalósítása.
- Nem támogatható olyan fejlesztés, mely a társadalom fogyasztással élő csoportjainak a létrejövő új létesítmények, rendezvények látogathatóságát nem teszi lehetővé, illetve a meglévő attrakciók hozzáférését nem javítják.

A társadalmi-gazdasági folyamatok szervezésének lappangó, környezeti és kulturális értékeket degradáló hatásainak megelőzése érdekében értékmezőzés térszervezéssel:

- A fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket és kultúrtájakat, társadalmi csoportok településterületét (pl. nemzeti kisebbség).
- A fejlesztések nem csökkenthetik az érintett területek nemzeti kisebbségeinek lakónépességén belüli arányát (kivéve az etnikai szegregáció-oldó kezdeményezések).
- A közigazgatási átszervezésre irányuló fejlesztések nem csökkenthetik az érintett területek nemzeti, etnikai kisebbségeinek arányát a lakónépességén belül.

A fejlesztések megvalósítása nem növelheti a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területek állandó lakónépességét, a területen áthaladó tranzit forgalom mennyiségét:

- Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik.

- A fejlesztések megvalósítása nem eredményezhet ugrásszerű, és a helyi lakónépességet sokszorosan meghaladó üdülónépesség megjelenését a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken.

- A fejlesztések megvalósítása nem akadályozhatja a határon túli magyarság, a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek anyaországgal, illetve határon túli nemzettesttel való kapcsolatának fenntartását vagy azok kibontakozását. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ezt erősítik.

- A fejlesztések (kivéve a kombinált közlekedésre irányuló fejlesztések) megvalósítása nem növelheti többszörösére a lakott területeken, természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező térségekben a koncentrált parkolási igényeket. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik.

A tisztább környezet, a hatékonyabb gazdaság, a felelősségteljesebb társadalom érdekében közelebb kell hozni a társadalmat helyi környezetéhez:

- A biomassa, mint megújuló energiaforrás használata csak kisléptékű autonóm energiagazdálkodási rendszerekben támogatható. Ez az energiaforrás csak akkor tekinthető megújulónak, ha felhasználása a népességhez közel történik, átlátható és nyomon követhető az újratermelése és a felelősség teljes fenntartható használata.

- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a területtel rendelkező magántulajdon gondozása iránti felelősség tudatosítását.

- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a szűkebb helyi környezet értékeinek megismerését és tudatosítását (mi hogyan és miért valósult meg).

- A mező- és erdőgazdálkodásban a természetközeli gazdálkodási gyakorlatot, mint fenntartható gazdálkodási módszereket kell támogatni és azt a lakosság számára megismerhetővé tenni.

- A tisztább környezet, az egészségesebb és a kulturális és szociális szükségleteire több időt fordító társadalom érdekében az utazási idő csökkentése és hasznosítása:

- A fejlesztések megvalósítása nem hathat a térségek lakosságának rendszeres közlekedési idejének és távjának növelése irányában (beleértve a nem motorizált, pl. gyalogos és kerékpáros közlekedést is). A fejlesztések így nem növelhetik a napi városi munka- és lakóhely közötti ingázás idejét, távolságát (kivéve új munkahelyek létesítése).

- A munkahelyteremtő fejlesztések helykiválasztásában prioritásként meg kell jelennie, a minél rövidebb munkába járási időnek is.

- A fejlesztéseknek nem szabad akadályozni a településen belüli nem motorizált (gyalogos, kerékpáros) ingázás lehetőségét. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek az akadályok felszámolását segítik.

A közlekedési fejlesztéseknek segítenie kell, hogy a népesség (különösen agglomerációs és vidéki) helyben ki nem elégíthető szükségletei időben és távolságban rövidülő utazási kényszerrel tehesse meg, melynek fejlesztésén belül:

- elsődleges prioritással bír a nem motorizált (gyalogos és kerékpáros) közlekedés, illetve a központi funkcióknak az ilyen formában elérhető hatótávolságon belüli kialakítása;

- másodlagos prioritással bír a közösségi közlekedés fejlesztése (valódi, az igényekhez igazodó szolgáltatásként);

- harmadlagos prioritást jelent a kombinált (parkolj és utazz) rendszerek fejlesztése;

- csak utolsó sorban jelenhet meg az egyéni motorizált közúti közlekedési lehetőségek fejlesztése.

A motorizált közösségi közlekedésfejlesztésen belül kiemelt prioritással bír:

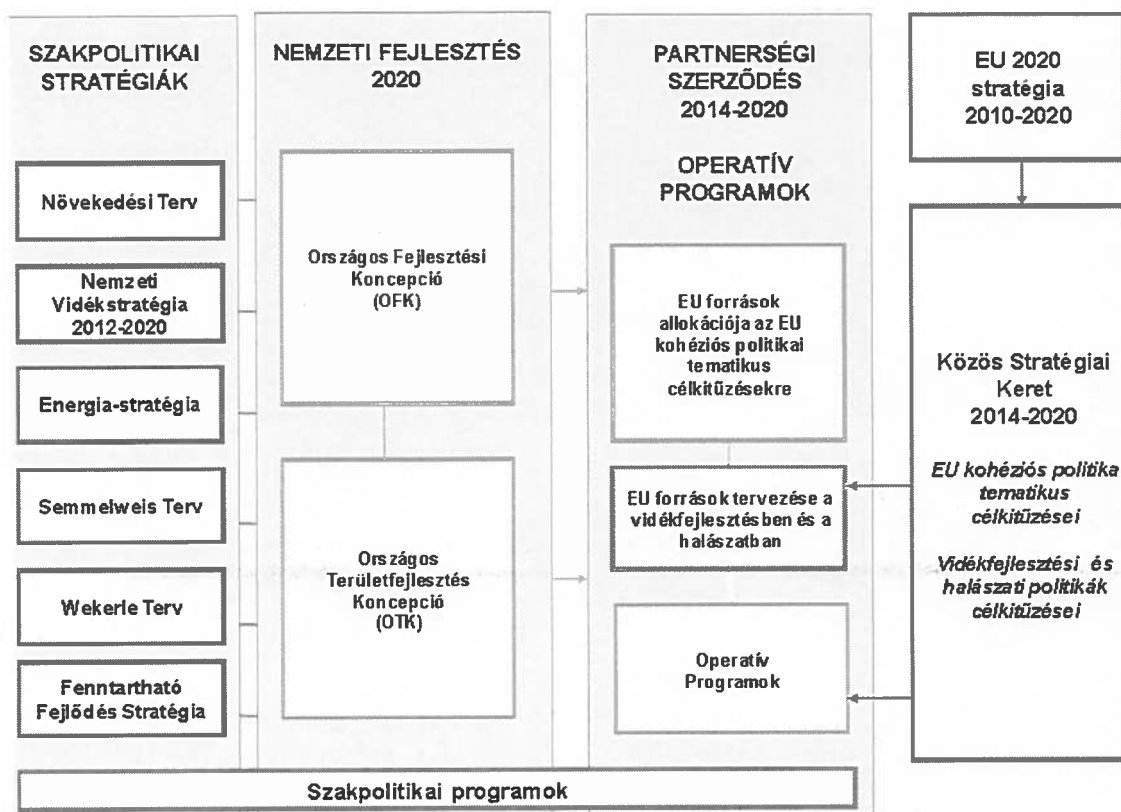
- a gyalogos-kerékpárosközlekedés vasúttal (városon kötöttpályás, elektromos és gázüzemű is) vagy vízi közlekedéssel (másodsorban busszal) kombinált rendszerei (állomások megközelíthetősége: járható út, közvilágítás, kiszolgáló helyiségek, kerékpártárolás, kerékpárszállítás);
- a vasúti (városon kötöttpályás, elektromos, ill. gázüzemű is) és vízi közlekedésfejlesztés, valamint a vasút-busz, hajó-busz kombinált közlekedés.
- A fejlesztések nem csökkenthetik az utazással töltött idő kulturális és szociális célú kihasználásának lehetőségeit. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek növelik ezeket a lehetőségeket.
- Baranya megye közlekedési zártságának oldása, a megyén áthaladó TEN-T korridorok valamint ezek csomópontjai és a kapcsolódó hálózat fejlesztése, különös tekintettel a horvátországi, illetve bosznia-hercegovinai összeköttetésekre.

A hatékonyabb gazdaság, biztonságosabb, tisztább környezet érdekében az áruszállítás környezeti, műszaki, közbiztonsági károkozásának csökkentése:

- Az országon áthaladó tranzit áruszállítás szervezésére irányuló fejlesztés csak a vízi, a vasúti és a kombinált közlekedési formák használatára irányulhat.
- Az országon területét cél vagy kiinduló állomásnak tekintő áruszállítás szervezésére irányuló fejlesztésben prioritást kell, hogy élvezzen a vízi, a vasúti és a kombinált közlekedési formák használata.
- A regionális és nemzetközi közúti közlekedési folyosók kiépítésekor minden esetben prioritást kell élvezni a tervezett elkerülő szakaszok kiépítésének.

Összefoglalóan:

A magyar várospolitikai fő célja – továbbra is - a jelenleginél erőteljesebben **együttműködő, kiegyensúlyozott, többpólusú városhálózat megteremtése a fenntartható városfejlesztés eszközeivel**, amely egybevág az Európai Unió céljaival. Ennek eleme a főváros nemzetközi versenyképességének erősítése, a regionális központok kijelölése és a fejlesztési pólusok támogatása, elősegítve a főváros dominanciájának, és az ország egyközpontú térszerkezetének oldását. A fő cél megvalósulását szolgálja a kis- és középvárosok térszervező erejének erősítése, illetve a városok és térségük közötti harmonikus kapcsolatok valamint a városok egymás közötti intenzív kapcsolatrendszerének erősítése. Ily módon a városok nem izoláltan, hanem hálózatban jelennek meg, amelyek egyes elemeit különböző intenzitású kapcsolatok kötik össze.

Az OTFK céljai szerint természeti és kulturális erőforrásaink felelős és hatékony kihasználásával jórészt **önerőre épülő gazdasági fejlődés** valósul meg:

- *Kiemelkedő termálvízkincsünkre, ásványvizeinkre építve energiatartósságunk jelentősen csökkent, virágzó gyógyturizmus és fürdőkultúra működik.*
- *Meglevő szakmai tudásunk alapján a vizeinkkel való okszerű, de kreatív gazdálkodás az agrárium és a klímavédelem legerősebb támogatója, egyben exportlehetőségek megalapozója is. Magyarország virágzó „vízország”.*
- *Kiváló minőségű és nagy kiterjedésű termőföldrünk stratégiai erőforrásunk, melyre virágzó és a helyben élőket gazdagító agrárium épül.*
- *A magyar kultúra, zene, nyelv és hagyományok sokszínűsége, egyedisége kiváló alapot nyújt a kreatív és innovatív iparágaknak, valamint nemzeti összetartozásunk erősítésére.*

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenhárom specifikus célt tűz ki, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok – az OFTK hosszú távú teljes tervezés szemléletének megfelelően – a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek.

A szakpolitikákban érvényesítendő Szigetvár számára kifejezetten fontos specifikus célok között szerepelnek a következők:

Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás

Cél a vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes

agrártermelés, az élelmezési és élelmiszerbiztonság, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.

Kitörési pontokra épülő vidékfejlesztési célok:

A természeti erőforrások fenntartható használatára épülő életképes agrár- és élelmiszergazdaság, a foglalkoztatást, fenntarthatóságot biztosító agrár- és termelési szerkezet, kiemelten a kertészet és állattenyésztés fejlesztése, az ökológiai gazdálkodás erősítése, a genetikai alapok megőrzése. Egészséges élelmiszerek előállítás, a hozzáadott érték növelése, bel- és külpiaci pozicionálás, a termelők érdekeltségével és részvételével megvalósuló kereskedelmi hálózatok, értékesítési csatornák kialakítása, minőségi magyar termékek, élelmiszer-feldolgozás, élelmiszerbiztonság erősítése. Helyi termékek, helyi piacok, kistermelői értékesítés fejlesztése, helyi termékekre épülő közétkeztetés. Gasztronómiai kultúra javítása. Természet- és környezetvédelem, biológiai sokféleség megőrzése. Vidéki tájaink társadalmi és építészeti értékeinek megőrzése, hagyományok ápolása, helyi identitás erősítése.

Fordulatra épülő vidékfejlesztési célok:

Kiegyensúlyozott város-vidék kapcsolatok megteremtése. A vidéki értékekre és a vidék települési infrastrukturális és szolgáltatási fejlesztésére alapozva a vidéki életforma presztízsének javítása, fiatalok vidékre településének ösztönzése. Kiegyensúlyozott föld- és birtokszerkezet kialakítása, családi gazdaságok erősítése, demográfiai földprogram, szövetkezesek fejlesztése, szociális földprogram. Népfőiskolák, tájközpontok, kutatóintézetek megerősítése, hálózati bővítése. Komplex tájgazdálkodási programok megvalósítása. Helyi és magyar termékekkel kapcsolatos fogyasztói tudatosság erősítése. Helyi gazdaságfejlesztés, helyi termékek (lokalikumok), gazdasági együttműködések, helyi és térségi piacszervezés, kézművesség erősítése, közvetlen értékesítés bővítése. Gazdasági diverzifikáció, vidéki turizmus szerepének növelése.

Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom

Cél a gyarapodó, szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő, értéktudatos társadalom és helyi közösségek kialakítása, a tudatos, közösségi alapon szerveződő Magyarország.

Kitörési pontokra épülő közösségfejlesztési célok:

Hagyományalapú társadalom, nemzeti és közösségi értékalapú fejlesztések, hagyományok, kulturális örökség megőrzése.

Fordulatra épülő közösségfejlesztési célok:

Közösségi és családi életre nevelés, öngondoskodási képesség, szolidaritás, társadalmi befogadás erősítése. A közösségi életet és a gyermekvállalást ösztönző, családbarát közszolgáltatások. Közösségi értékrend erősítése, értékteremtés, nemzeti szellemi gyarapodás elősegítése. Nemzeti és nemzetközi kapcsolatok erősítése, kiemelten a Kárpát-medencei térségben. Szegénység felszámolása, társadalmi felelősségvállalás, társadalmi, fogyasztói és környezeti tudatosság.

Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom

Cél a gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével.

Kitörési pontokra épülő egészségfejlesztési célok:

Gyógyítás és gyógyító tudásgazdaság erősítése. Ennek keretében az egészségipar és a termál- és egészségturizmus fejlesztése, gyógyfürdők és szolgáltatásaik, gyógyvizek hasznosítása. Kapcsolódó szabadidő gazdaság fejlesztése, a belföldi turizmus erősítése, ehhez kapcsolódva a kiemelt turisztikai vonzerők fejlesztése, a nemzeti kulturális örökség megőrzése és örökségturizmus bővítése, az üzleti turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása, célzott turisztikai K+F+I, szervezetrendszer marketing. Alkonygazdaság és segítséggel élők gazdaságának erősítése.

Fordulatra épülő egészségfejlesztési célok:

A gyermekvállalást ösztönző társadalompolitikai, illetve gazdasági programok indítása. Családbarát gyermekellátó intézményrendszer kialakítása. Az egészséges táplálkozás, egészséges életmód, rekreáció, a sportot, a mozgást, az egészséges életet lehetővé tevő közösségi terek biztosítása, az ezekre irányuló társadalmi és településfejlesztési programok megvalósítása. Egészségügyi ellátás és egészségügyi szolgáltatások javítása, bővítése, prevenció, rehabilitáció. Az egészségügyi, gyermek- és idősügyi ellátással, szakralitással, mentálhigiénéiával összefüggő közösségi szolgáltatások biztosítása, bővítése.

Vidékies térségek értékalapú felemelése

Cél – a Nemzeti Vidékstratégiával összhangban – a vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira alapozott felemelése, a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása, a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.

Eltartóképességét saját értékei alapján megszervezni képes vidék

Táji és kulturális örökségi értékekre alapozott vidéki térségfejlesztés, tanyás térségek fejlesztése, aprófalvas térségek fejlesztése, a felzárkóztatást igénylő vidéki térségek, köztük a Cserehát és az Ormánság felemelése, a Tisza-völgy komplex fejlesztése.

Meg kell említeni, hogy számos vidékies térség a klímaváltozás hatásainak különösen ki van téve. Ezért koncentrálnunk kell e térségek alkalmazkodó képességének növelésére. (E törekvés nem kizárólagosan a vidékies térségeket érinti, a kedvezőtlen klímahatások ellen a városainkban is védekezni kell.)

2.4 SZIGETVÁR A BARANYA MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓBAN

Baranya megye jövőképe: 2030-ra élhető, az erőforrásaival fenntarthatóan gazdálkodó térségi csomóponttá válik, elsősorban értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági szerkezettel, javuló gazdasági mutatókkal, ahol növekszik a foglalkoztatás és megkezdődik a társadalmi felzárkózás.

A jövőképben megfogalmazott célállapot alapját egy a megye belső erőforrásaira építő, de kifelé is nyitott, a megye és tágabb környezete számára is térségszervező erővel bíró gazdaság kiépítése és megerősítése jelenti.

A gazdasági fejlődésnek nagymértékben kell támaszkodnia Pécs Megyei Jogú Város országos viszonylatban is kiemelkedő, meglévő oktatási és egészségügyi központi funkcióira, amely mellett, hogy a megye lakossága képzettségi szintjének javulásához is nagyban hozzájárul, jelentős vonzerővel bír az ország más területein élő tehetséges tanulók és oktatók, ill. kutatók Baranya megyébe, ill. a megyeszékhelyre történő letelepedése vonatkozásában.

A jövőkép sikeres elérésének további szükséges feltétele a megye természeti erőforrásaival, ásványkincseivel és energiaforrásaival való, az ökológiai tűrőképesség határait és a lehetséges társadalmi hatásokat is figyelembe vevő hosszú távú fenntartható gazdálkodás feltételeinek megteremtése, és a tudatos környezetgazdálkodás szempontjainak érvényesítése.

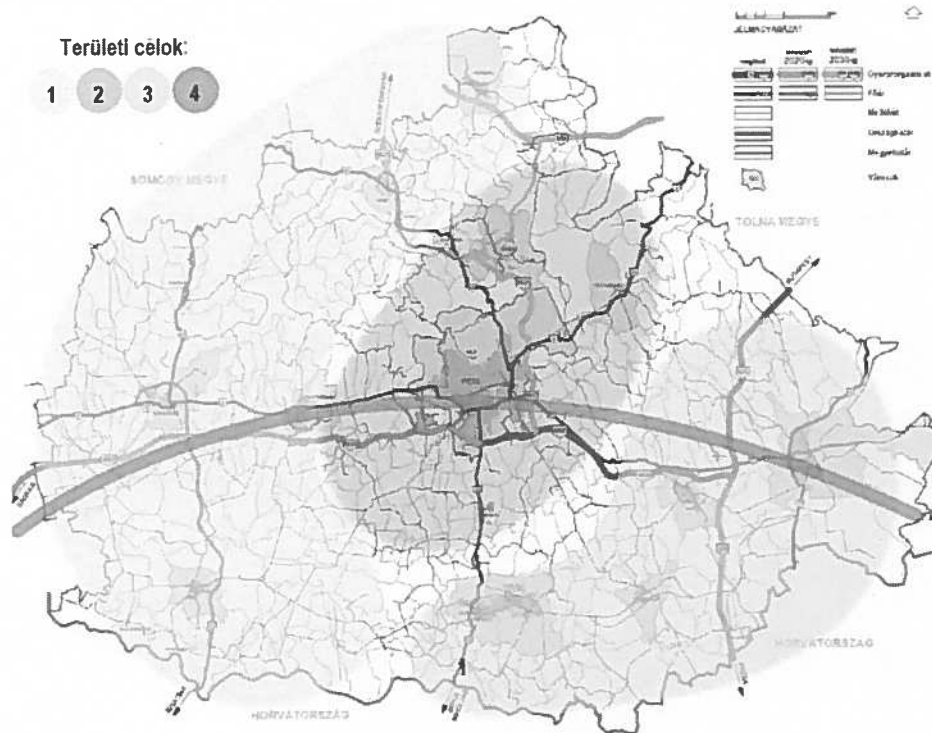
A célállapot elérésében a fentiek mellett kiemelt szerepe van a társadalmi felzárkózás megteremtésének, amelynek elengedhetetlen peremfeltétele a megye lakossága foglalkoztatási szintjének növelése, jövedelmi helyzetének és ezzel együtt életkörülményeinek javítása.

Mindezen feltételek együttes megteremtésével, azaz a vállalkozások versenyképességének

növelésével, a lakosság életkörülményeinek javításával és ennek keretében a kedvező lakókörnyezet fenntartásával, valamint az elmúlt időszakban kiépült közlekedési infrastruktúra hiányzó elemeinek fejlesztésével elérhetővé válhat, hogy a 2007 óta tapasztalható gyorsuló elvándorlási trend megálljon és a megye vonzóereje növekedjen.

A Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió fejlesztési koncepció területi hatásai

A Konceptió területi hatásait tekintve egyértelmű képet kapunk. A Konceptió területi céljai világosan elkülönítik és meghatározzák az egyes területek funkcióit. A területi kiegyenlítődés célként közvetlenül megjelenik a „Hátrányos helyzetű, fejletlen gazdaságú térségek komplex fejlesztése Baranya megye Dél-nyugati, nyugati felén (Ős-Dráva program az Ormánságban, Szigetvár, Sásd térsége)” területi célban, ugyanakkor közvetetten minden területi célban azáltal, hogy az egyes területek szerepét a Konceptió világosan definiálja. A területek közti fejlettségekülönbségeket közvetetten mérsékli továbbá két stratégiai cél is („Helyi gazdaságok fejlesztése”, „Társadalmi felzárkózás elősegítése” és „Elérhetőség és mobilitás javítása”).

Hatásait tekintve a területfejlesztési Konceptió céljainak megvalósulása esetén az egyes térségek saját erősségeire építő és a mobilitás erősítése felé vezető irányba mutat, amely egyértelműen szolgálja a területi fejlettségi különbségek mérséklődését.

A Konceptiónak önmagában a konkrét hatásait nehéz definiálni, hiszen az nagymértékben függ a későbbi Program konkrét intézkedésétől, azonban a Konceptió Prioritása inakindikatív beavatkozásai között már felfedezhetünk olyan elemeket, amelyek ezeket körvonalazzák. A legfontosabbak a következők:

I. prioritás: A helyi termelésen alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével:

- A mezőgazdasági, illetve kézműves termékek helyben történő feldolgozását, és értékesítését ösztönző fejlesztések támogatása;
- A helyi piacok, ill. egyéb elosztó és helyi logisztikai funkciókat ellátó intézmények, szervezetek kialakulását, megerősödését támogató fejlesztések megvalósítása;
- Az öntözéses gazdálkodás feltételeinek javítását szolgáló beruházások támogatása a helyi termelésen alapuló ellátás biztonságának fokozása érdekében;
- A képzéseket és a kompetenciák fejlesztését is magában foglaló, a térségi felzárkóztatást elősegítő komplex helyi gazdaságfejlesztési programok megvalósítása.

IV. prioritás: Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex településfejlesztés:

- A hátrányos helyzetű gyermekek oktatáshoz, neveléshez való hozzáféréseinek javítását szolgáló fejlesztések támogatása;
- Az egészségesebb életmódra való áttérés elősegítését célzó komplex nevelési és szemléletformáló programok megvalósításának támogatása;
- A folyamatosan romló helyzetű, elmaradott térségek, települések, városrészek dinamizálását és a társadalmi szegregáció csökkentését szolgáló település rehabilitációs programok megvalósítása;
- A lakhatási körülmények közötti területi különbségek csökkentését szolgáló fejlesztések, szociális bérlakás programok megvalósítása, a szociális bérlakás állomány fejlesztése;
- Az egészségügyi ellátórendszer szolgáltatásaihoz való egyenlő esélyű hozzáférést segítő fejlesztések és integrált szemléletű prevenciós programok támogatása.

VI. prioritás: Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása:

- A térségi elérhetőséget – a térszerkezeti szempontból jelentős városhálózati elemek elérhetőségét – javító, elsősorban közúti infrastruktúra fejlesztése (térségi, illetve hálózati jelentőségű mellékutak korszerűsítése, kapcsolati hiányok megszüntetése);
- A közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek és szolgáltatási színvonalának javítása (intermodális csomópontok, utasforgalmi létesítmények fejlesztése, jármű-beszerzés, utastájékoztató javítása);
- A hivatásforgalmú kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítása (kerékpárforgalmi és kerékpáros közlekedéshez kapcsolódó egyéb létesítmények kiépítése, gyalogos közlekedés infrastruktúrájának korszerűsítése).

A felsorolt indikatív lista elemei egyértelműen a kisebb települések népességmegtartó erejét növelik a helyi gazdaság és társadalomfejlesztésen, illetve a mobilitás javításán keresztül, amelynek célja, hogy minden településről elérhetőek legyenek a városi szolgáltatások.

A Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió fejlesztési célrendszere Szigetvár vonatkozásában: Hátrányos helyzetű, fejletlen gazdaságú térségek komplex fejlesztése Baranya megye nyugati felén (Ős-Dráva program területe, Szigetvár, Sásd térsége)

Az Ormánság, Szigetvár és Sásd térsége Baranya megye leghátrányosabb helyzetben lévő területei közé sorolhatóak. Az elmaradottság fő oka a térség aprófalvas településszerkezete. A munkanélküliség aránya e térségben a legmagasabbak közé tartozik országos szinten. Problémát jelent a kedvezőtlen korstruktúra és az ebből adódó elnéptelenedés. A települési funkciók hiányára valamint a nehéz megközelíthetőségre vezethető vissza a nagy volumenű munkanélküliség, a szegregáció és a kedvezőtlen képzettségi feltételek. A térség elmaradottságából adódó kedvező ingatlanárak a szegényebb, kevésbé képzett lakosság számára adnak lehetőséget a letelepedésre, ami a már fennálló problémák öngerjesztéséhez járul hozzá. A térség gazdaságának primer szektora a mezőgazdaságot, élelmiszertermelést, az erdő és vadgazdálkodást foglalja magába. Jelenleg az ipari, nagyüzemi mezőgazdaság dominál a térségben, ami a helyi lakosság csak egy szűk rétege számára biztosít megélhetőséget. A helyi gazdaságok száma és termelékenységi képessége az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent, a térségben élők életminősége romlott. A 2014-2020-as Európai Unió fejlesztési ciklusban kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon a megyén belül e területek felzárkóztatása.

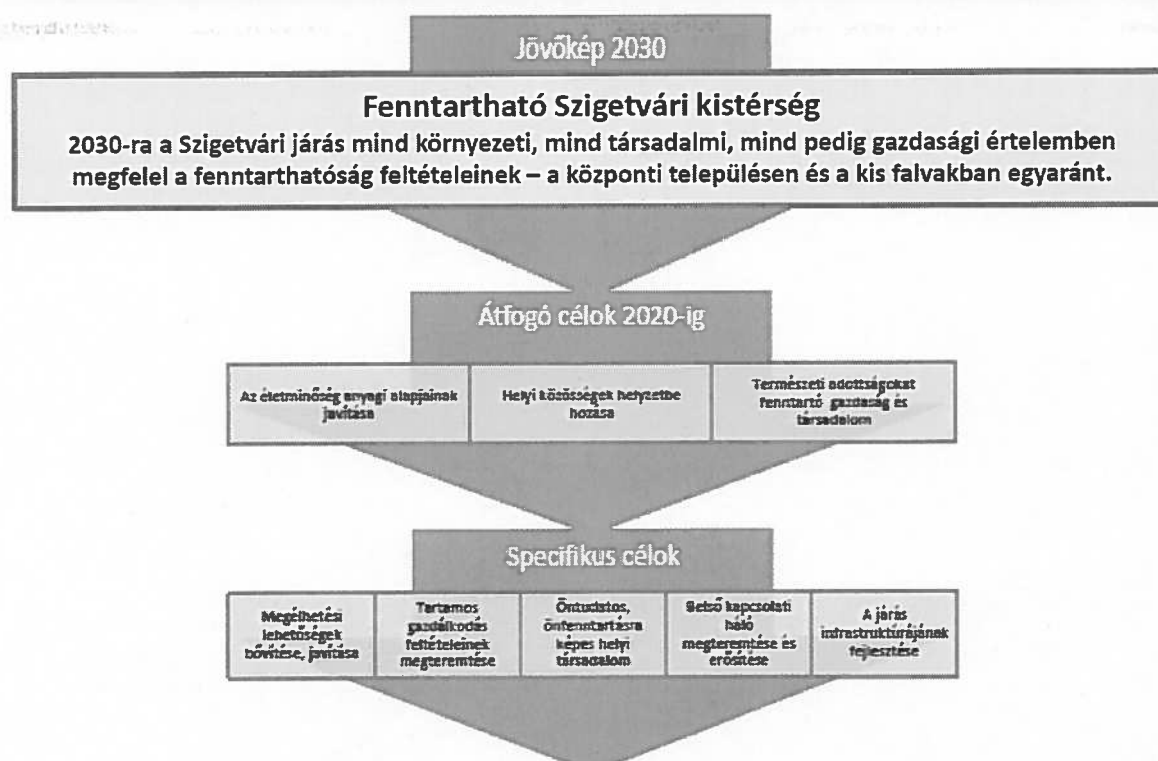
A hátrányos helyzetű térségek egyik kitörési pontja a helyi, családi gazdaságok megerősítése. A területfejlesztési beavatkozásra két alapvető megoldási lehetőség kínálkozik. Az erőforrásokat kívülről pótoljuk, illetve feltárjuk a belső erőforrásokat és ezeket igyekszünk a leghatékonyabban felhasználni. A külső erőforrásokról szóló döntések általában a térségen, a közösségen kívül születnek, azok rövidtávon gyors fellendülést eredményezhetnek, de hatásuk a gyakorlati példák alapján nem tartós. A két módszer optimális vegyítésével érhető el a leghatékonyabb eredmény.

Ahhoz, hogy a térségben a problémákra megfelelő választ adó fejlesztések valósulhassanak meg, a komplex programokra szükséges fókuszálni, be kell vonni az ott élő embereket, közösségeket, vállalkozókat és figyelembe venni a térség belső erőforrásait. A helyi gazdaságfejlesztés által biztosítottá válik a hosszú távú stabilitás és a fejlődés. A helyi gazdaságok által termelt javak megjelenhetnek külső piacokon is, de elsődleges céljuk a területi önellátásra való törekvés. Az előállított értéknél - figyelembe véve a fogyasztók árérzékenységét is - fontos, hogy a minőség, az innováció és a hozzáadott érték dominanciája megjelenjen (esetleges saját márka felépítése).

A térségre jellemző a kisebbségek nagyarányú jelenléte ezen belül is a cigányságé, akik jellemzően korábban mezőgazdaságban nem dolgoztak, a szakterülethez szükséges tudással nem rendelkeznek. Fontos, hogy ezek az emberek a térség számára is jelentőséggel bíró, használható szakképesítésben részesüljenek.

A jó minőségű, magas hozamú termények, termékek előállításának alapfeltétele a minőségi termőföld megléte, a korszerű, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó vízgazdálkodás, valamint a mezőgazdasági területek fenntartható használata. A területek rekultivációja komplex fejlesztési programok végrehajtásával lehetséges, mely folyamatok már beindultak a térségben, erre jó példa az Ős-Dráva Program. Ebben a hátrányos helyzetű térségben tehát cél lehet olyan vízgazdálkodási és vízkormányzási rendszer kialakítása, mely a vízviasszatartó vízgazdálkodás alkalmazása révén, továbbá a kisvízfolyások rehabilitációjával (meder-szint emelése, vissza-kanyargósítás, árterek helyreállítása), az ehhez kapcsolódó vízi infrastruktúra kialakításával segíti az egyébként is belvizes területeken vizes élőhelyek kialakulását. Fentiekkel párhuzamosan a leszakadó területeken élő lakosság számára szinte egyetlen kitörési pontként definiált agrárium vonatkozásában elengedhetetlen új, alternatív megoldások bevezetése, mely a munkaigényes zöldség- és gyümölcskultúráktól a biomassa energetikai hasznosításán át egészen a helyi székhelyű erdő- és halgazdaságok megerősödésig számos területen értelmezhető.

A Szigetvári kistérség koncepcionális célrendszere

Mind az ipar- mind a szolgáltatásfejlesztés fontos szerepet kap a kistérségek jövőbeni fejlesztési elképzeléseiben. A térségben szükséges kialakítani azon infrastrukturális fejlesztéseket, amelyek a működő tőke fogadásának feltételeit megalapozzák. (pl. feldolgozóipar számára). A jelenleg működő vállalkozások közös problémája a szakképzett munkaerő hiánya, és a községek csekély népességszámából eredő méretgazdaságossági paraméterek kedvezőtlen alakulása.

A feldolgozóipar megtelepedése ugyancsak hajtómotorja lehet a helyi gazdálkodók fenntartható tevékenységének, így a térségben fel nem használt terményfelesleg már feldolgozva kerülhet a külső piacokra.

A helyi gazdaságfejlesztés eredményei lesznek az önfenntartó helyi gazdaságok, munkahelyek biztosítása általi életszínvonal növekedés, működő belső piacok, a térség csökkenő gazdasági

kiszolgáltatottsága. Ezen kívül helyi vállalkozói tevékenységet generál, erősíti a területen lakók identitástudatát, együttműködését és fenntartható belső energiaforrás felhasználásra ösztönöz.

A táji adottságoknak megfelelő gazdaságfejlesztésében jelentős szerepet kell, hogy kapjon a turizmus is. Pontszerű turisztikai fejlesztések már korábban is sikeresen valósultak meg a területen, a térség gazdag kulturális és népi hagyományokban, aminek bemutatása fúzióban a falusi turizmussal jól tud együtt működni. Gyógy- és termálfürdőre épülő turizmussal a térségben Szigetvár és Sellye rendelkezik. Magyarország európai szinten is vezető vadászturizmussal büszkélkedhet, ami a térségben szintén magas potenciállal bír, ráadásul az erdő- és vadgazdálkodás talajvédelmi, élőhelyfejlesztési szempontból is kedvező, összhangban van a fenntartható fejlődés gondolatosságával.

Baranya megye közlekedési periféria-helyzetét nagymértékben meghatározza a fekvése. Magyarország és Horvátország határfolyója, a Dráva Drávaszabolcstól nyugati irányban mintegy 50 km hosszban blokkolja a dél – délnyugat irányú nemzetközi közúti kapcsolatok lehetőségét.

A főutak rehabilitációjának, pályaszerkezet-megerősítésének előkészítése - bár folyamatban van - megyei útszakasz még nem épült a program keretében.

A távlati tervekben mindig is szerepelt a Szigetvárt Balatonlellel összekötő, 67. sz. 2x1 sávós másodrendű főút Sellyén keresztül a határig történő meghosszabbításának, egy új Dráva-híd építésének igénye. Az új főúti kapcsolat és határátlépési pont kialakítására vonatkozó elképzelés nemcsak a megyei, hanem az országos rendezési tervben is szerepel.

A megyében a zsáktelepülések aránya 29 %. A hiányos kapcsolatok jelentős mértékben rontják a közforgalmú közlekedés teljesítményét.

A mellékutak burkolatának állapota általánosságban véve rossz. Kivételt az elmúlt időszakban felújított útszakaszok képeznek.

A megye kerékpáros infrastruktúrája hiányos, kerékpárforgalmi létesítmények csak rövid szakaszokon épültek ki.

Térségi jelentőségű kerékpárút: Kaposvár – Almamellék – Szigetvár – Sellye – Drávakeresztúr – Horvátország.

Míg az autópályától 15 – 20 km-es sávon belül fekvő településeknek jó kapcsolatuk (15 – 20 perces eléréssel) van a baranyai autópályákkal, Szigetvárról ehhez 45 perces utazásra van szükség.

Országos Vasútfejlesztési Konceptió (OVK), 2013. október, vitaanyag

A 2014-2020 közötti megvalósításra javasolt projektek stratégiai alátámasztása érdekében a Vasúti Konceptió Nemzeti Közlekedési Stratégia ütemezésével összehangolt időtávjai a következők:

közép táv: 2014 – 2020*

hosszú táv: 2021 – 2030

nagy táv: 2030 – 2050

Regionális vonalak fejlesztése

állomások utasforgalmi létesítményeinek korszerűsítése, intermodalitást segítő közös szolgáltatói információs rendszerek alkalmazása

regionális és távolsági személyforgalom igényeinek megfelelő számú és szolgáltatást nyújtani tudó P+R és B+R létesítmények telepítése

Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program 3.0 verzió
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, 2013

Prioritástengelyek:

- Nemzetközi (TEN-T) közúti elérhetőség javítása
- Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi úti elérhetőség javítása
- Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság
csak a hat kevésbé fejlett magyarországi régióra terjed ki. A fejlesztések közvetett célja a vasúti hálózatra történő rá- és elhordást biztosító regionális autóbusszjáratok üzemeltetéséhez szükséges infrastrukturális feltételek biztosítása, halálos balesetek áldozatainak számának csökkenése.
- Elővárosi, regionális vasúti elérhetőség és energiahatékonyság
- Fenntartható városi közlekedésfejlesztések
- Technikai segítségnyújtás.

Az IKOP küldetéséből, céljaiból eredően és az elvárt eredményeivel összhangban nem fókuszál a szegénységgel leginkább érintett földrajzi területekre vagy a diszkriminációval leghátrányosabban érintett célcsoportokra.

3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

A tervezés jelen fázisában az alábbi területi illetve települési tervek vannak hatályban:

- OTRT /1/2014.(I.3.) OGY határozat/
- Baranya megye Területrendezési Terve (MTRT)
- Szigetvár Településrendezési Terve (településszerkezeti terv 126/2002. (VI. 27.) számú Ök. határozat)

Jelen fejezet fenti tervekben rögzített országos területfelhasználási kategóriák, valamint országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények összehasonlítását tartalmazza.

Baranya megye városi szakaszának területrendezési terve és Szigetvár településszerkezeti terve közötti összhang a megyei TRT készítése során, a város által tett észrevételek befogadásával megteremtődött. a 2014. január 1-től hatályos OTRT mind a közlekedési hálózat, mind a területfelhasználási kategóriák (övezetek) vonatkozásában új elemeket tartalmaz.

Az eltéréseket az alábbiakban rögzítjük:

OTRT + MTRT

OTRT szerkezeti terv

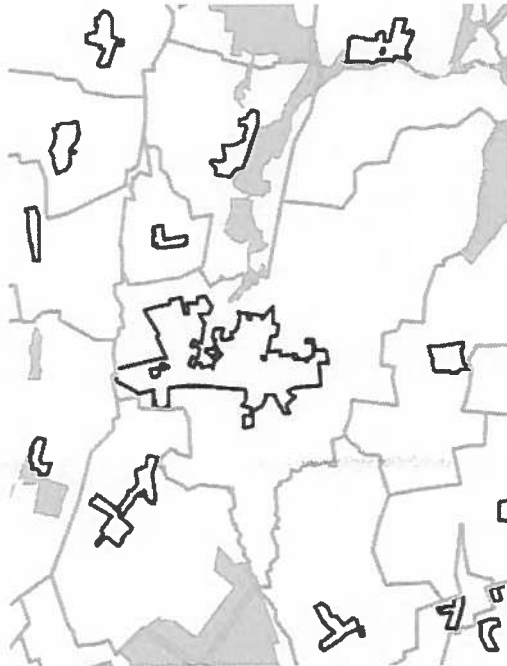
Közlekedés:

- az OTRT új gyorsforgalmi utat jelöl, melynek nyomvonala az MTRT-ben ábrázolt főúttól délre halad
- az OTRT főúthálózata a 67-es számú út városi szakaszának fejlesztését, északi elkerülő utat tervez, míg az MTRT a 6-os számú út vasút menti továbbvezetését, a 67-es számú út a várost kelet felől elkerülő nyomvonalat rögzíti
- az OTRT a város déli részén, az MTRT az északi területén jelöl ki vegyes terület területhasználású térséget

OTRT - Országos ökológiai hálózat övezete:

mindkét terv a város északi részén – azonos helyen és nagyságrendben – ábrázolja az övezetet

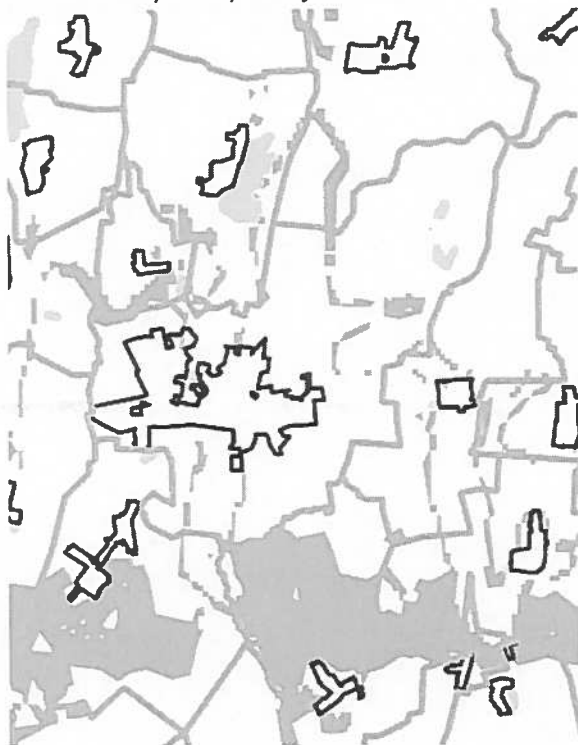
MTRT - Magterület, ökológiai folyosó a puffterület övezete: nem jelöl

OTRT - Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete:

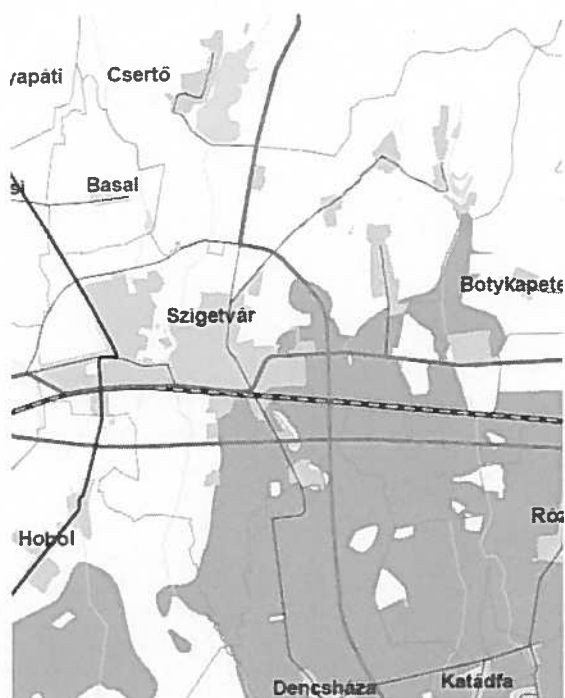
a város északi részén a 67-es számú út keleti oldalán és a külterület keleti és nyugati térségében került kijelölésre

OTRT Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete:
Szigetvár külterületének déli nyúlványában jelöli

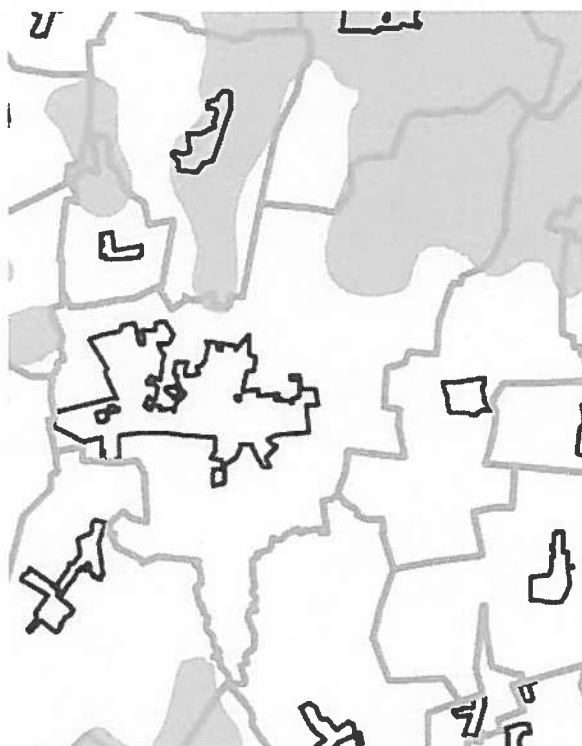
MTRT Kiváló szántóterület övezete:
elsődlegesen a város belterületétől dél-keletre helyezkedik el. A terv a „jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét” is magába foglalja

OTRT + MTRT Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete:
mindkét terv azonos területen jelöli az övezetet

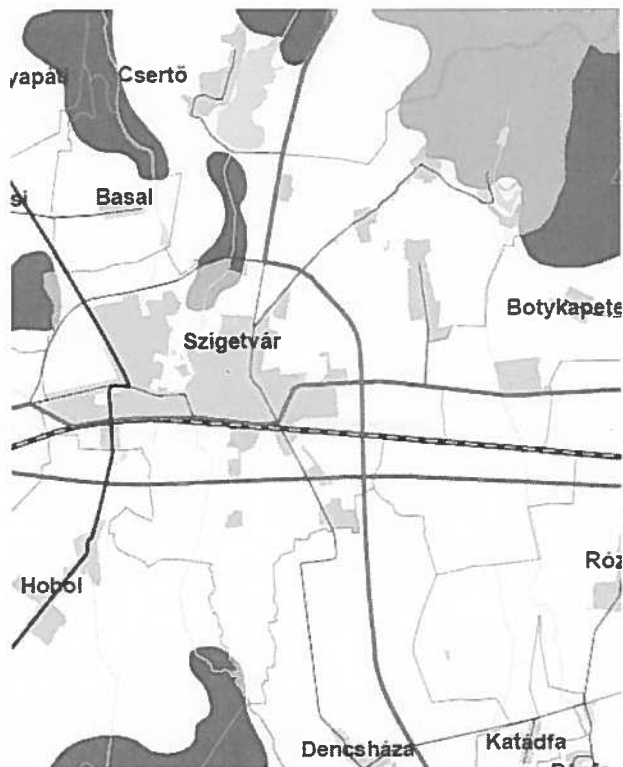

OTRT Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete:
a Szőlőhegy teljes területét az övezetbe sorolja

MTRT Tájképvédelmi területek övezete:
az Almás-patak északi részén nagyobb területet jelöl

MTRT Országos tájrehabilitációt igénylő terület övezete:
nem jelöl

OTRT Országos vízminőség-védelmi terület övezete:
nem jelöl

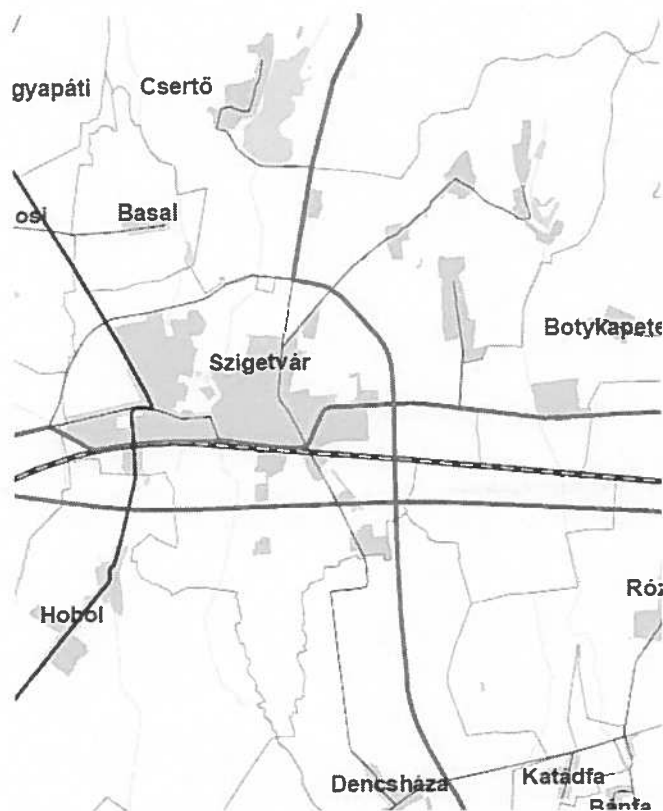
MTRT Felszíni vizek vízminőség-védelmi terület övezete:
nem jelöl

OTRT Nagyvízi meder területének övezete:
nem jelöl

MTRT Nagyvízi, belvízjárta terület övezete:
nem jelöl

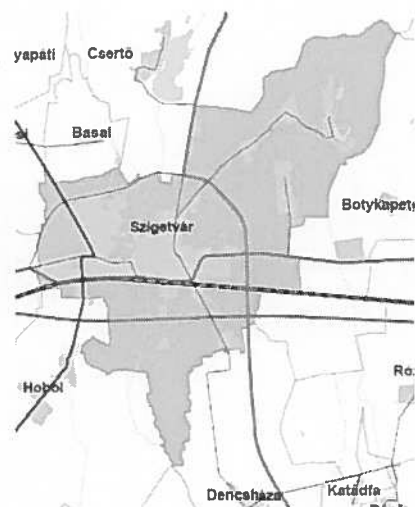
MTRT Vízerosciónak kitett terület övezete:
nem jelöl

MTRT Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete:
a víz és termákvíz kutak helyét jelöli

OTRT Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete:
nem jelöl

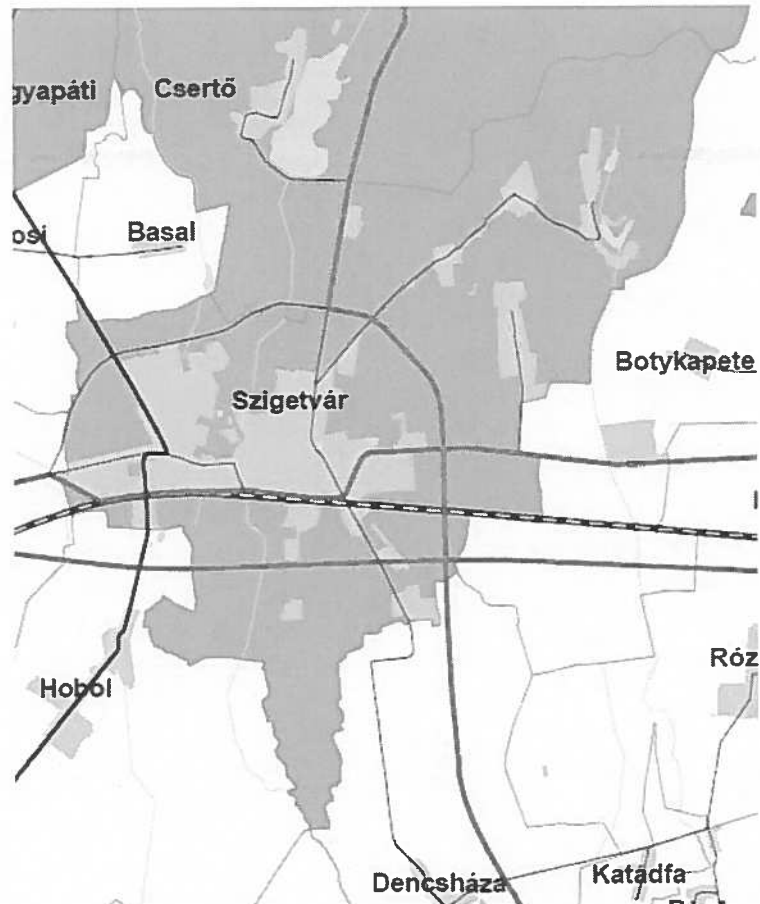
MTRT Történelmi település övezete:
Szigetvár közigazgatási területét jelöli ki

OTRT Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete:
nem jelöl

MTRT Honvédelmi terület övezete:
nem jelöl

MTRT Földtani veszélyforrás terület övezete:
a teljes közigazgatási területre kiterjed

MTRT Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vont terület övezete:
Szélerózióknak kitett terület övezete:
Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezete:
Együtt tervezhető térségek övezete:
fentieket a Megyei TRT nem jelöli.

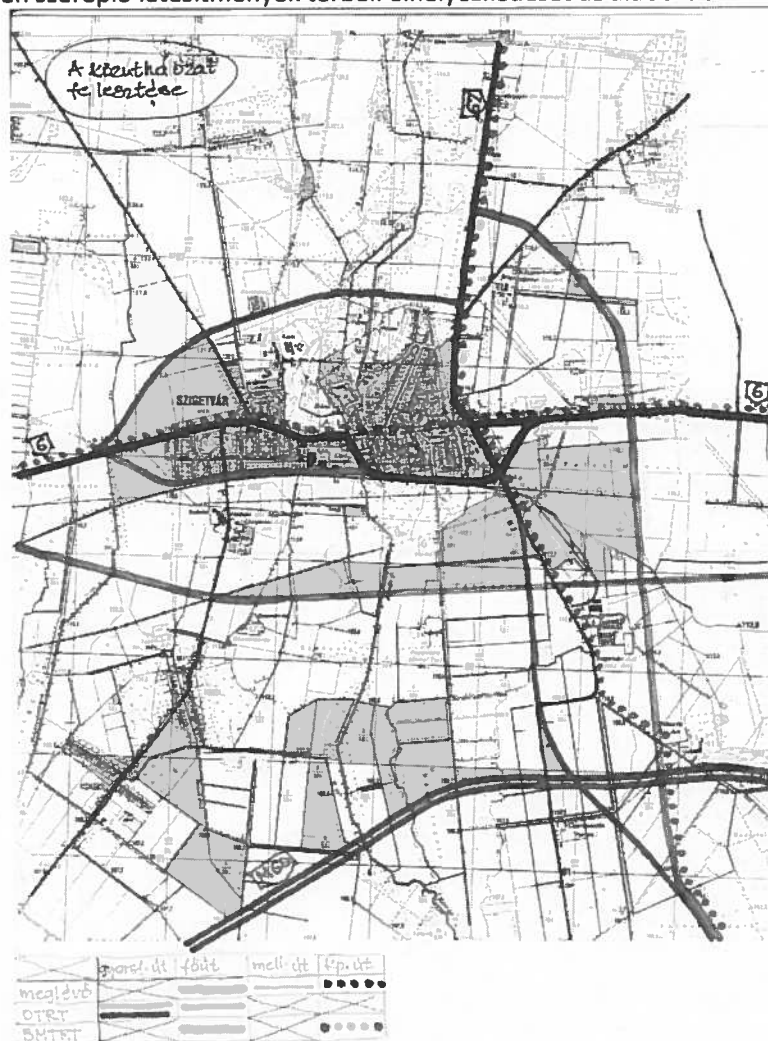
Az OTRT Szigetvárt és környezetét érintő közúti döntései

- M60 gyorsforgalmi út a várostól délre
- új főút északon, a 67-es és 6-os utak városon kívüli összekötésére
- 67-es út déli meghosszabbítása új Dráva-híddal

A BMTRT Közlekedési főhálózatot érintő rendelkezései:

- a 6-os főút vasút menti új szakaszának meghosszabbítása a beépített terület nyugati határáig
- új főút a 6-os út tehermentesítésére a vasúttól délre
- a 67-es út városon kívülre helyezése és déli meghosszabbítása
- térségi szerepkörű kerékpárutak a 6-os (régebbi szakasza) és az 57-es utak mentén.

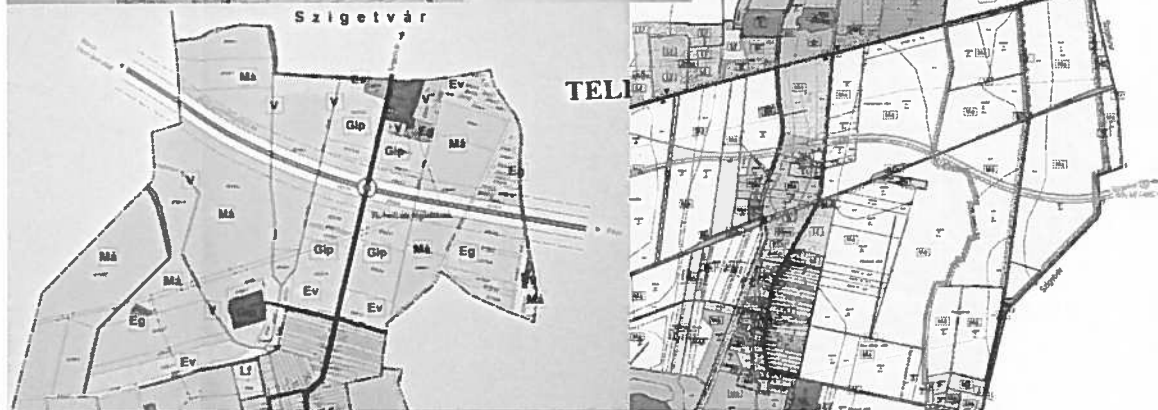
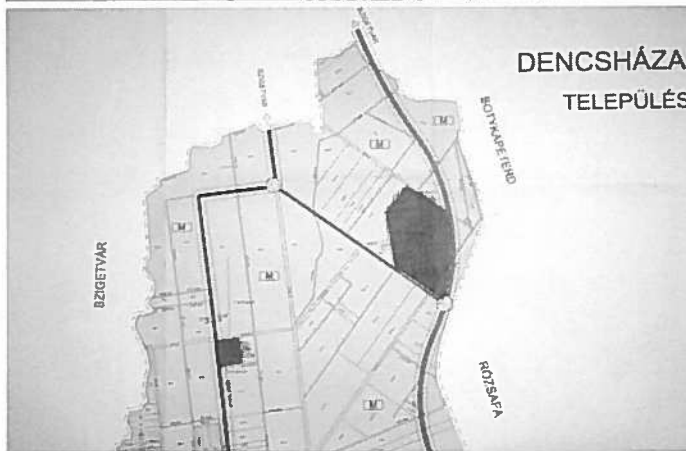
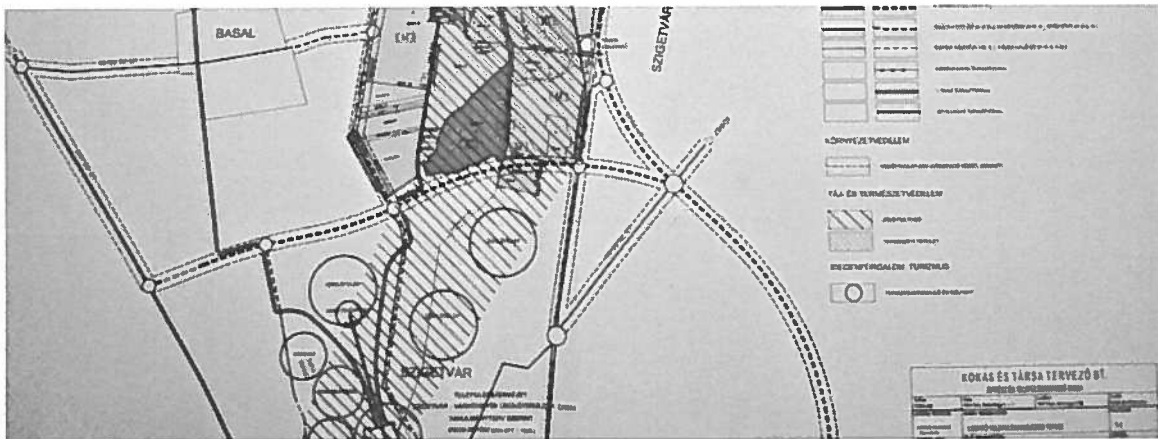
A fenti tervekben szereplő létesítmények térbeli elhelyekedését az alábbi ábra mutatja:

forrás: az OTRT és BMTRT alapján saját szerkesztés

4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – SZIGETVÁR FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Szigetvárral a következő települések határosak: Botykapeterd, Csertő, Dencsháza, Hobol, Molvány, Mozsgó és Patapoklosi. Ezen települések mindegyike rendelkezik településszerkezeti tervvel, de egyik szerkezeti terv sem tartalmaz olyan megállapításokat, amely Szigetvár fejlesztését érdemben befolyásolná, a tervek illeszkednek a hatályos felsőbb tervekhez (OTrT, BMTTrT).

5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFELJESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

5.1 A HATÁLYOS FEJLESZTÉSI KONVEPCIÓ, IVS VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Szigetvár Város Önkormányzata Képviselőtestülete a 126/2002.(VI.27.) Kt. számú határozatával hagyta jóvá a városfejlesztési koncepciót (generál tervező: FACT Kft.).

A koncepció az alábbi stratégiai léptékű várospolitikai célokat rögzítette:

- konszenzuson alapuló várospolitika célok megfogalmazása
- a városi társadalom városias jellegének, illetve kohéziójának erősítése
- a város kistérségi funkcióinak kiegyensúlyozott fejlesztése, illetve erősítése
- Szigetvár városias jellegének erősítése – az épített környezet tekintetében
- a város gazdaságának kiegyensúlyozott fejlesztése
- Szigetvár mint turisztikai centrum
- a város gazdaságának fejlődéséhez szükséges humán erőforrások fejlesztése
- Szigetvár város marketingje, a város és környezete értékeinek eladása
- Szigetvár érdekérvényesítési képességének növelése

Az IVS a város jövőképében „a népessége megtartására képes modern, vonzó miliójú, fenntartható fejlődésű város” vízióját jelenítette meg. A város távlatos alapcéljai a versenyképesség és a magas életminőség.

A dokumentáció szerint a középtávú stratégiai célok az alábbiak:

- a gazdaság versenyképességének erősítése
- európai színvonalú turisztikai termékek és fogadófeltételek megteremtése
- fejlett infrastruktúra létrehozása
- szolgáltatásokhoz, intézményekhez való hozzáférés javítása
- vonzó kisvárosi milió megteremtése
- komfortot és rekreációt biztosító lakókörnyezet kialakítása.

A stratégiai célok eléréséhez a szakemberek a következő prioritásokat határozták meg:

- integrált, koncepciózus városfejlesztés
- üzleti szolgáltatások erősítése a vállalkozások versenyképességének növelése érdekében
- az érték alapú turizmus feltételeinek megteremtése
- magas minőséget biztosító, fenntartható humán szolgáltató rendszer kialakítása és működtetése
- a társadalmi szolidaritás erősítése
- a helyi identitás és közösségtudat fejlesztése, a civil társadalom erősítése.

5.2. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFELJESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI SZERZŐDÉSEK

A Szigetvár Város településfejlesztési koncepciója elkészítésére 2013. októberében kapott megbízást az MSB. Ennek keretében készül jelen dokumentum, majd a szerkezeti terv felülvizsgálata. Egyéb élő településfejlesztési, illetve rendezési szerződés nincs érvényben.

6. SZIGETVÁR TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

6.1. HATÁLYBAN LÉVŐ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK

Szigetvár első átfogó jellegű általános rendezési terve 1966-67-ben készült. E terv felülvizsgálata 1984-ben indult el részletes vizsgálatok kiegészítésével, melyet a tervezési program 1984. évi elfogadása követett.

A város jelenleg érvényben lévő általános rendezési tervét a 10/1991.(VI.14.) Kt. számú rendeletével hagyta jóvá Szigetvár Város Önkormányzata Képviselőtestülete. E terv foglalkozott a város térségi szerepkörével, a városfejlesztés legfontosabb programjaival, kijelölte azon területeket, melyekre részletes rendezési, szabályozási tervek készítenők.

E terv Szigetvár – Becefa – Hobol – Zsibót települések területére készült.

Az ÁRT jóváhagyását követően az alábbi koncepciók, programok, tervek készültek, melyek jelen terv forrásainak is tekintendők:

- Szent István lakótelep RRT módosítás (PÉCSI KÖR KFT – 1992.),
- Külterületi szabályozási terv (PÉCSI KÖR KFT – 1995. 07.),
- Zsibót-Domolosi tavak környéke RRT (PÉCSI KÖR KFT – 1997. 05.),
- Becefa 02 és 03 jelű területegység SZT (PÉCSI KÖR KFT – 1995. 07.),
- Városközpont szabályozási terve (PÉCSI ÉPÍTÉSZ KÖR KFT – 1999.),
- Dél-keleti iparterület SZT (PÉCSI ÉPÍTÉSZ KÖR KFT – 2000. 07.).

A városfejlesztési koncepció készítésénél felhasznált dokumentumok:

- A Dél-Zselic kistérségi fejlesztési koncepciója (MTA-RKK-DTI – 1995),
- Baranya Megye Területrendezési Terve – Térségi Szerkezeti Terv (VÁTI KHT – 1999.),
- Leszakadó térségek, települések és településrészek komplex rehabilitációjának programja (FACT INTÉZET KFT – BM-i KSH – AEDIS KFT 2001-2002.),
- Szigetvár város komplex turizmusfejlesztési programja – megvalósíthatósági tanulmány (ECONOCONSULT – 2002. 03. hó).

Az örökségvédelem témakörében készült vizsgálatok, elemzések:

- Szigetvár városképi és műemléki vizsgálat (VÁTI – 1952.),
- Szigetvár műemléki és képzőművészeti alkotásai (Szigetvár Várbaráti Kör – 1984.),
- Szigetvár belváros városképi és műemléki vizsgálata (PÉCSITERV – 1985.).

Szigetvár Város Önkormányzata Képviselőtestülete 2001. novemberében tervezési versenykiírás alapján döntött arról, hogy a városfejlesztési koncepció, valamint a településszerkezeti terv, szabályozási terv és helyi építési szabályok elkészítésével az AEDIS Építészeti Stúdió és Kereskedelmi Kft-t bízta meg. Mind a koncepció, mind a tervi munkarészek hatályban vannak, illetve az elmúlt időszakban az alábbi módosítások történtek:

Terv megnevezése	Döntés száma	Vonatkozási területe
Szigetvár, szabályozási terv és HÉSZ - módosítás 2009	22/2009. (V. 4.) rend.	Teljes
Szigetvár, településszerkezeti terv - módosítás 2002	126/2002. (VI. 27.) hat.	Teljes
Szigetvár, településszerkezeti terv - módosítás 2009	70/2009. (IV. 30.) hat.	Teljes
Nem hatályos	34/2003. (XII.17.) rend.	
Helyi Építési Szabályzat (alaprendelet)	11/2005. (VI.01.)rend.	Teljes
Városi szabályozási terv módosítás	198/2006. (IX:27.)hat.	Nem teljes
Helyi Építési Szabályzat (módosítás)	21/2006. (IX.28.) rend.	Nem teljes
Helyi Építési Szabályzat (módosítás)	25/2008. (VIII.08.) rend.	Nem teljes
Helyi Építési Szabályzat (módosítás)	6/2009. (III.06.) rend.	Nem teljes
Helyi Építési Szabályzat (módosítás)	57/2012. (XII. 14.) rend.	Nem teljes
Helyi Építési Szabályzat (módosítás)	10/2013. (IV.18) rend.	Nem teljes
Szigetvár, településszerkezeti terv- módosítás 2013.	65/2013. (IV.18.) hat.	Nem teljes

6.2. A HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV (TSZT) MEGÁLLAPÍTÁSAI, MEGVALÓSULT ELEMELK

A hatályos TSZT az infrastrukturális elemek tekintetében az alábbi fontosabb elemeket rögzítette:

1. M57-es számú főút tervezett nyomvonala a vasúttól délre 650-900 m-es távolságban, mezőgazdasági területeket érintve
2. 67-es számú út várost elkerülő nyomvonala Szigetvár és Becefa – Szőlőhegy között
3. a 6-os számú főút vonatkozásában két változat került rögzítésre:
  - a) a megvalósult nyomvonal vasút menti folytatása, majd még a városon belüli visszakötése a meglévő nyomvonalra
  - b) a 67-es számú útról induló, a várost északról, északnyugatról elkerülő, a tervezett beépítésre szánt terület északi határán kialakítandó nyomvonal
4. a 6607-es számú kadarkúti út közvetlen összekötése – 6-os számú úti csomóponttal – az 5808-as számú drávafoki úttal
(az 1-2-3-4 pontban vázolt fejlesztések nem valósultak meg)
5. az Oroszlán-szív projekt keretében elkészült a történelmi belváros forgalomcsillapítása, a Fő tér yalogossá tétele.

A lakóterületi fejlesztések – a meglévő lakóépületek felújítása mellett – elsődlegesen a Szent István lakótelep térségében, valamint a kaposvári úttól nyugatra történtek.

A gazdasági területek fejlesztése a TSzT-ben kijelölt területeken történt, különösen a 6-os számú út és Dencsházi út térségében valósultak meg újabb telephelyek. Folyamatosan történik a konzervgyár rekonstrukciója is.

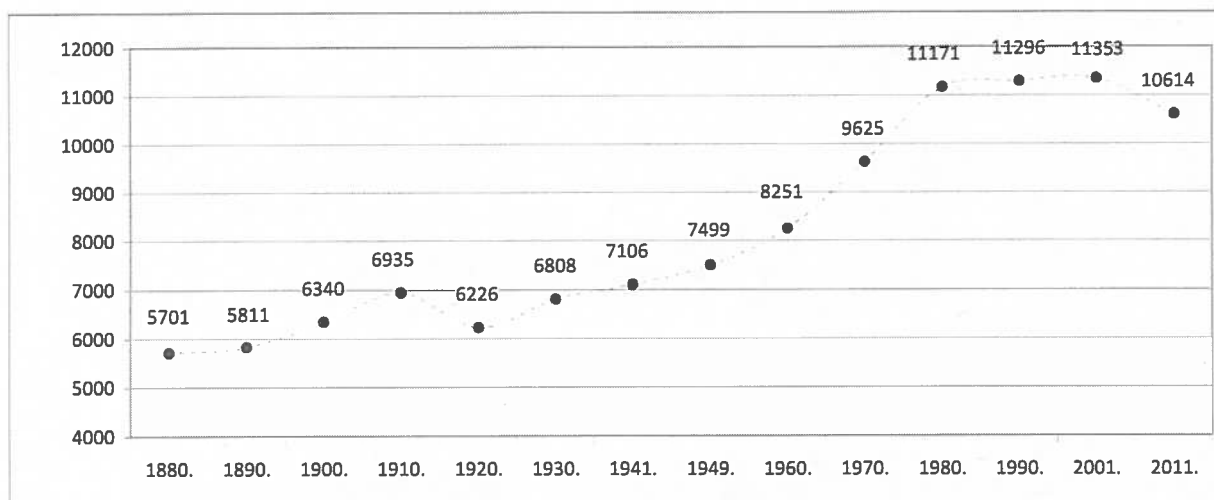
7. SZIGETVÁR TÁRSADALMA

7.1. DEMOGRÁFIA

Szigetvár város lakónépessége 2012 év végén 10862 fő volt¹². Ez a szám közel 7 százalékkal alacsonyabb a 2001. évi népszámlálás során regisztrált népességszámnál, amikor is a várost a legtöbben lakták.

Szigetvár népességének gyarapodása az 1920-as évektől 1980-ig lassú, de viszonylag egyenletes növekedést mutatott. A lakónépesség száma az 1920-ban regisztrált 6226 fő 1980-ra közel duplájára, 11171 főre növekedett. A növekedés üteme tíz évente átlagosan hozzávetőleg 10% körül alakult. A lakónépesség számának a megelőző évtizedekben jellemző gyarapodási üteme 1980-at követően lényegesen lelassult, majd 2001-et követően a népességszám csökkenése vált jellemzővé. (Lásd a következő ábrát, illetve táblázatot¹³.)

Szigetvár lakónépességének alakulását jellemző tendencia 1870 és 2011 között – fő (a népszámlálások időpontjában)

Az ábrán megjelenített adatokat a következő táblázatban is megadjuk.

Szigetvár népességének alakulása 1870 és 2011 között – fő (a népszámlálások adatai alapján)

¹² Forrás: TEIR

¹³ Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás, területi adatok, Baranya megye 4.1.1.1. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

1880	1890	1900	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011
5701	5811	6340	6935	6226	6808	7106	7499	8251	9625	11171	11296	11353	10614

A lakónépesség számának 2001-et követően megkezdődő csökkenése nagyon lassú folyamat, a 2011. évi népszámlálást megelőző tíz évben mindössze 739 fő veszteséget jelent, ami tíz év alatt a 6,5%-os csökkenést jelent.

A népességszám csökkenésének üteme az elmúlt évek adatait tekintve átlagosan alig haladja meg az évi 1%-ot. (Lásd a következő adatsort, amely a lakónépesség év végén jellemző számainak változásait tükrözi 2007 és 2012 között¹⁴. Az adatok tükrözti népességszám-csökkenés azonban akár gyorsuló tendencia kezdetét is jelezheti.)

Szigetvár lakónépességének száma az év végén - 2007 – 2012 (abszolút számban, illetve 2007. év adatait bázisvéként figyelembe véve %-ban)

2007	2008	2009	2010	2011	2012
10948	10900	10910	10868	10772	10755
(100,0%)	(99,6%)	(99,7%)	(99,3%)	(98,4%)	(98,2%)

Megjegyzés: a 2012. évi adatok a KSH által a 2001-es népszámlálás adataira támaszkodó számított adatok.

A város lakónépességének változása szükségképpen maga után vonta a népsűrűség változását is. (A népsűrűség kiszámítása a lakónépesség számát figyelembe véve történt. A város területe¹⁵ 39,5 km².)

A 2001. évi népszámlálás adatai alapján számított népsűrűség még 287,42 fő/km² volt. Ez az érték 2007-re közel tíz fővel alacsonyabb, 277,16 fő/km². 2012-ben egy négyzetkilométerre átlagosan már csak 272,28 fő jutott. A 2011. évi népszámlálási adatokat alapul véve Baranya megye városainak népsűrűsége Pécs nélkül 202,8 fő/km², Pécs adatait is figyelembe véve 393,3 fő/km² volt. Szigetvár város népsűrűség tekintetében a megye városainak középmezőnyében helyezkedik el.

Szigetvár város népsűrűségének alakulása a lakónépesség számát figyelembe véve 2007 és 2012 között

2007	2008	2009	2010	2011	2012
277,16 fő/km ²	275,95 fő/km ²	276,20 fő/km ²	275,14 fő/km ²	272,71 fő/km ²	272,28 fő/km ²

Demográfiai folyamatok Szigetvár városban

A népességváltozást eredményező tényezőket külön-külön is vizsgálva megállapítható, hogy 1970-től kezdődően az élveszületések száma¹⁶ folyamatosan csökkenő tendenciát mutat Szigetvár esetében

¹⁴ Forrás: TEIR IVS

<https://www.teir.hu/ivs/>

¹⁵ Forrás: Szigetvár város integrált városfejlesztési stratégiája, 2008. május.

¹⁶ Forrás: 2001. évi népszámlálás, területi adatok, 4.1.2. Népszaporodás című táblázat,

http://www.nepszamlalas2001.hu/hun/kotetek/06/02/data/tabhun/4/load01_2_0.html

is. Amíg az élvészületések száma 1970-1979 között 1720 volt, folyamatosan csökkenő tendencia mellett 2001-2011 között már csupán 986. (Lásd a következő táblázat adatait.)

A halálozás alakulása az 1970 és 2011 közötti időszakban lassan növekvő tendenciával jellemezhető. A természetes szaporodás, illetve fogyás egyenlege az 1970 -1979 közötti évtizedben még pozitív volt, majd 1980-tól kezdődően az egyenleg negatívba fordult, a 2001 és 2011 közötti években már jelentős népességszám-vesztést okozott a város számára.

A népességváltozás tényezői Szigetvár esetében 1970 - 2011

	1970	1970-1979	1980	1980-1989	1990	1990-2001	2001	2001-2011	2011
Élve születés		1720		1377		1257		986	
Halálozás		1202		1452		1776		1795	
Term. szaporodás/ fogyás		518		-75		-519		-809	
Vándorlási különbözlet		1028		200		576		70	
Lakónépesség	9625		11171		11296		11353		10614

A városba be- illetve onnét elköltözők egyenlege, a vándorlási különbözlet az 1970-től 2011-ig terjedő időszakban mindvégig pozitív volt¹⁷. Ez az egyenleg a '70-es, illetve a '90-s években relatíve jelentősebb lakosságszám-gyapadást biztosított város számára, és kompenzálta, majd a 2001-től kezdődő időszakban kismértékben ugyan, de mérsékelte a természetes szaporodás illetve fogyás negatív egyenlegének a lakónépesség számára gyakorolt hatásait.

A város népességének nemek szerinti megoszlása nem mutat eltérést a megyére, illetve az ország egészére jellemző megoszlásoktól – a város lakónépességén belül a nők aránya 2001-ben 53,4%, míg 2011-ben 53,2% volt.

A férfiak és nők életkor szerinti megoszlása Szigetvár lakónépességén belül, a 2001 illetve a 2011 évi népszámlálás adatai (fő/százalék)

	2001			2011		
	Férfi	Nő	együtt	Férfi	Nő	Együtt
0 – 14 éves	884 (16,7%)	884 (14,6%)	1 768 (15,6%)	753 (15,2%)	652 (11,5%)	1 405 (13,2%)
15 – 59 éves	3 612 (68,4%)	3 763 (62,0%)	7 375 (64,9%)	3 218 (64,8%)	3 412 (60,4%)	6 630 (62,5%)
60 – xx éves	785 (14,9%)	1 425 (23,5%)	2 210 (19,5%)	997 (20,1%)	1 582 (28,0%)	2 579 (24,3%)
együtt	5 281 (100,0%)	6 072 (100,0%)	11 353 (100,0%)	4 968 (100,0%)	5 646 (100,0%)	10 614 (100,0%)

2011. évi népszámlálás, területi adatok, 4.1.1.2. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_területi_02

¹⁷ Forrás: TEIR, illetve a KSH releváns népszámlálási adatai

A lakónépességen belül a férfiak és nők arányát korcsoportok szerint tekintve azonban már lényeges változások történtek az elmúlt évtizedben. E változások a népesség előregedését jelzik. Míg 2001-ben a 0 – 14 éves korcsoportba tartozó gyermekek aránya 15,6% volt a városban, 2011-re a gyermekkorúak súlya 13,2%-ra mérséklődött. Csökkent a lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya is, 64,9%-ról 2011-re 62,5%-ra, ezzel párhuzamosan jelentősen megemelkedett a 60 év feletti lakosok városon belüli súlya, 19,5%-ról 2011-re 24,3%-ra. 2011-ben a 60 év feletti aránya a nők körében már 28,0%. (A férfiak és nők eltérő halandósági viszonyai miatt a 60 év feletti aránya a szigetvári férfiak körén belül 20,1% volt 2011-ben.)

A népesség előregedésének fontos mutatója az ún. az öregedési index¹⁸. Az öregedési index Szigetvárra jellemző értéke 1990-ben 0,8, 2001-ben 1,25, míg 2011-ben már 1,84 volt. Az index értéke azt jelenti, hogy 1990-ben 100 fő 0 – 14 év közötti korú gyermekre 80 fő 60 éves vagy idősebb ember jutott 2001-ben 125, 2011-ben pedig már 184.

Az öregedési index alakulása Szigetvár város lakónépességén belül 2007 – 2012 között

2007	2008	2009	2010	2011	2012
1,60	1,61	1,66	1,74	1,84	1,90

Szigetvár város öregedési indexét a Szigetvári járást, illetve a Baranya megyét jellemző adatokhoz viszonyítva megállapítható, hogy a város lakónépessége lényegesen „öregebb”, mint a Szigetvári járás népessége, de az előregedés mértéke meghaladja a Baranya megye egészére jellemző mértéket is.

Öregedési index alakulása a Dél-dunántúli régióban 2011¹⁹

Szigetvár	Szigetvári járás Szigetvár nélkül	Baranya megye
1,84	1,25	1,70

A város lakosságának nemzetiségi megoszlás

Szigetvár lakosságának abszolút többsége magyar nemzetiségűnek vallja magát. (A 2001-es és a 2011-es népszámlálások adataiban²⁰ mutatkozó, lényegesnek mondható eltérések nem a nemzetiségek közötti arányok tényleges változását tükrözik, hanem a nemzetiségi identitás nyilvános vállalásában bekövetkezett változásokat. A tendenciák az ország egészére jellemző tendenciákkal azonosak.)

¹⁸ Az öregedési index olyan viszonyszám, amely száz 0 – 14 éves korú gyermekre jutó 60 éves és idősebb személyek arányát fejezi ki.

A Szigetvárra vonatkozó indexet számításának alapjául szolgáló adatok forrása:

TEIR -1990-es népszámlálás adatai, illetve KSH a 2001-es és 2011-es népszámlálás adatai.

¹⁹ Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás, területi adatok, 02.4.1.2.1. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

²⁰ Az adatok forrása: 2001. évi népszámlálás, Baranya megye

2011. évi népszámlálás, Területi adatok, 4.1.6.1. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

A város lakosságán belül a magyar nemzetiségűek abszolút túlsúlya mellett a második „legnagyobb” csoportot a cigányság adja. A lakosság e csoportjának aránya azonban nem számottevő, 2011-ben a lakónépesség 2,3%-át jelentette, a magukat cigánynak vallók aránya 2001-hez képest 0,3%-kal emelkedett. A magukat egyéb – pl. horvát, német stb. – nemzetiségűnek vallók aránya különösen nem éri el a város lakónépességének két százalékát sem.

A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségekben használt válaszainak legalább egyike szerint, 2001 illetve 2011 évi népszámlálás adatai (fő/százalék)

Nemzetiség	2001	2011
magyar	10 591 (94,2%)	9 090 (85,6%)
cigány	232 (2,0%)	244 (2,3%)
horvát	77 (0,6%)	102 (1,0%)
német	82 (0,7%)	179 (1,7%)
egyéb/nem válaszolt	280 (2,5%)	999 (9,4%)
együtt	11 353 (100,0%)	10 614 (100,0%)

Szigetvár város nemzetiségi összetétele a cigány népesség arányát tekintve eltér mind a járás, mind Baranya megye jellemzőitől. A cigányság városon belüli aránya jelentősen alacsonyabb a Szigetvári járáson belül jellemző aránynál (ez utóbbi 9,1%), de alacsonyabb a Baranya megye egészére jellemző aránynál is. Bár az eltérések mértéke alacsonyabb, de hasonló tendenciák jellemzőek a horvát, de különösen a német nemzetiségek esetében is.

A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségekben használt válaszainak legalább egyike szerint, 2011

Nemzetiség	Szigetvár	Szigetvári járás Szigetvár nélkül	Baranya megye
magyar	9 090 (85,6%)	12 193 (84,7%)	328 370 (85,0%)
cigány	244 (2,3%)	1 311 (9,1%)	11 585 (4,6%)
horvát	102 (1,0%)	113 (0,8%)	7 185 (1,9%)
német	179 (1,7%)	314 (2,2%)	25 777 (6,7%)
egyéb/nem válaszolt	999 (9,4%)	457 (3,2%)	7 524 (1,9%)
együtt	10 614 (100,0%)	14 388 (100,0%)	386 441 (100,0%)

Háztartások, családok a városban

Szigetvár város lakossága 2011-ben összesen 4 393 háztartásban élt²¹. A népesség számának lassú csökkenése mellett, ezzel párhuzamosan a háztartások számának folyamatos emelkedését mutatják az

²¹ Forrás: 2011. évi népszámlálás, Területi adatok, 4.2.1.1. sz. táblázat

adatok. Az 1980-as népszámlálás során a városban 3 588 háztartást regisztráltak, ez a szám 805-tel alacsonyabb a 2011-ben regisztrált háztartásszámnál.

A háztartások számának lassú emelkedésével jellemezhető tendenciával párhuzamosan a háztartásokban élő személyek számának folyamatos csökkenése tapasztalható. (A jelenség a népesség elöregedésével, az egy, illetve egy-két személyes háztartások számának növekedésével függ össze.)

Amíg 1980-ban egy átlagos szigetvári háztartásban 3,07 személy élt, ez a szám 2011-re 2,34 fő/háztartásra mérséklődött. A 2011-es népszámlálás adatai szerint a város háztartásainak 28,9%-a egyszemélyes háztartás. A háztartások 32,2%-ában két személy, míg 21,6%-ában három személy él. A háztartások e három csoportja az összes szigetvári háztartás 82,7%-át adja.

A kismértékű migráció mellett elsősorban a népesség elöregedésére vezethető vissza az a jelenség is, amely a háztartásokban élő foglalkoztatott személyek átlagos számának csökkenésében ragadható meg. Az 1980-as népszámlálás adatai szerint Szigetváron az egy háztartásra jutó foglalkoztatott személyek átlagos száma 1,55 fő volt. Ez a szám a 2011-es népszámlálás adatai alapján már csupán 0,99 fő/háztartás volt.

A háztartások esetében jellemzett tendenciákkal részben egybeesnek a családokat jellemző adatokból felismerhető tendenciák is. A családokban élő személyek számának alakulása 1980 óta ugyancsak folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. 1980-ban egy átlagos szigetvári családban 2,96 személy élt, 2011-ben már csak 2,74 fő.

A családokat jellemző adatokban is tükröződnek az elöregedési tendenciák, illetve e tendenciák okai közül egy, az alacsony gyermekvállalási hajlam. Az 1980-as népszámlálás során a családokban átlagosan 1,06 gyermek, ezen belül 0,75 tizenöt évesnél fiatalabb gyermek élt. Ezek az értékek folyamatosan csökkenő számokkal jellemezhető tendencia következményeként 2011-re 0,94 (gyermek/család), illetve 0,46 (tizenöt évesnél fiatalabb gyermek/család) változtak.

A háztartások és családok egyes jellemző adatai Szigetvár városban – 1980 – 2011 népszámlálások

	1980	1990	2001	2011
Háztartások száma	3 588	4 025	4 176	4 393
Fő/háztartás	3,07	2,77	2,63	2,34
Foglalkoztatott/háztartás	1,55	1,27	0,95	0,99
Családok száma	3 166	3 284	3 276	3 013
Családtag/család	2,96	2,90	2,84	2,74
Összes gyermek/család	1,06	1,03	0,99	0,94
15 évesnél fiatalabb gyermek/család	0,75	0,70	0,52	0,46

A város 15 éves és idősebb népességének 2011-ben közel egyharmada (29,0%) nőtlen, vagy hajadon, a házasságban élők száma 45,2% volt²². A 15 éves és idősebb népesség 10,7%-a élettársi kapcsolatban élt. A 2011-et megelőző évtized – hasonlóan az ország egészére jellemző tendenciákhoz – lényeges változásokat hozott a családi állás alakulását illetően is. Közel 10%-kal mérséklődött a házasságban élők aránya, relatíve jelentős mértékben (közel öt százalékkal) emelkedett az elváltak és az élettársi kapcsolatban élők súlya.

A 15 éves és idősebb népesség a családi állapot szerint – 2001. és 2011. Évi népszámlálási adatok alapján %-ban

	Nőtlen/ hajadon	Házias	Özvegy	Elvált	Ebből: élettársi kapcs.
2001					
Férfi	30,3%	58,9%	3,4%	7,4%	6,8%
Nő	20,0%	51,1%	19,2%	9,7%	5,8%
Együtt	24,7%	54,7%	12,0%	8,6%	6,2%
2011					
Férfi	35,0%	49,3%	4,0%	11,7%	11,7%
Nő	23,9%	41,9%	20,2%	14,0%	9,9%
Együtt	29,0%	45,2%	12,8	13,0%	10,7%

Szigetvár népességének iskolai végzettsége

A hét éves és idősebb lakónépességre vonatkozó adatokat tekintve az iskolai végzettség színvonalának emelkedése jellemző a 2011-et megelőző évtizedre²³. Jelentős mértékben csökkent az általános iskolát be nem fejezett népesség aránya, de csökkent a csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők súlya is. (Szükséges azonban megjegyezni, hogy a 7 éves és idősebb népességben belül a befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkező a szigetvári lakosság közel egynegyedét teszi ki.) Emelkedett viszont az érettségivel rendelkezők aránya, és közel duplájára nőtt a diplomások száma is. A Szigetváron élő nők iskolai végzettsége általában véve kedvezőbb képet mutat, mint a szigetvári férfiak iskolai végzettsége. A nők körében magasabb a befejezett általános iskolai végzettséggel, az érettségivel, illetve a diplomával rendelkezők aránya. A férfiak körében az érettségit nem adó középiskolai végzettséggel, szakmai oklevéllel rendelkezők közel kétszer annyian vannak, mint a nők körében.

²² Forrás: 2001. évi népszámlálás, illetve a 2011. évi népszámlálás, Területi adatok, 4.1.3.1. sz. táblázata

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_területi_02

²³ Forrás: a 2001., illetve 2011. évi népszámlálás iskolai végzettségre vonatkozó adatai, 2.1.4.2. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_területi_02

A hét éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint – 2001, 2011

	általános iskola			középfokú isk. érettségi nélkül, szak- mai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel
	első évfolya- mát sem végezte el	1 – 7.	8.			
		évfolyam				
2001						
férfiak	1,5%	14,8%	23,2%	34,1%	18,4%	8,0%
nők	1,3%	20,2%	28,7%	19,0%	22,2%	8,6%
együtt	1,4%	17,7%	26,1%	26,0%	22,0%	6,8%
2011						
férfiak	1,3%	9,7%	20,7%	32,9%	26,3%	9,1%
nők	1,2%	10,4%	26,7%	18,5%	29,7%	13,5%
együtt	1,3%	10,1%	23,9%	25,1%	28,1%	11,5%

A város lakosságának iskolai végzettségéről pontosabb képet mutat, ha a KSH 2011-es adatait tisztítjuk. E tisztítás nyomán nyert adatok szerint a 15 éves és idősebb népességben belül a befejezett általános iskolával rendelkezők aránya 95,6%. Ugyanez az arány a megfelelő korú férfiak körében belül 97,1%, a nők között pedig 95,6%. Ugyancsak pontosabb a kép, ha az érettségivel rendelkezők arányát a 18 éves és idősebb népességben belül vizsgáljuk. A 18 éves és idősebbek csoportján belül az érettségivel rendelkezők aránya 44,2% volt. A megfelelő korú férfiak körében 40,2%, a nők körében 47,6% az érettségivel rendelkezők aránya.

A 25 éves és idősebb népességet alapul véve a férfiak 11,2%-a, a nők 15,3%-a rendelkezett valamilyen felsőfokú diplomával 2011-ben. A város egészét tekintve ez az arány a 25 éves és idősebbek között 13,5%.

A megye városait – Pécs nélkül – jellemző adatokat tekintve a 8 osztályt végzetek aránya gyakorlatilag a Szigetvárra jellemző arányokkal azonos. Az érettségivel rendelkező esetében a megfelelő korcsoport adatai Szigetvár esetében minimális mértékben meghaladják a megye kisvárosaira jellemző értékeket. A diplomások esetében a Szigetváron élő 25 éves vagy idősebb férfiak körében minimális (1%-ot alig meghaladó mértékben) magasabb a diplomával rendelkezők aránya, mint a megye kisvárosaira jellemző arány. A nők esetében ilyen különbség nem jellemző.

A lakhatás minősége, a lakásállomány Szigetváron

A lakhatás minősége nagymértékben alakítja a településen élők életminőségét.

Szigetvár városban a relative legtöbb lakás – a jelenlegi lakásállomány 50,5%-a - az 1971-1990 közötti időszakban épül²⁴. Ezeknek a lakásoknak az aránya magasabb, mint a megye kisvárosaira jellemző átlagos arány, és lényegesen magasabb a Szigetvári járást jellemző aránynál is. A lakásállomány 22,7%-a idősebb ötven évesnél, míg 6,1%-a fiatalabb tíz évesnél. A megye kisvárosaival,

²⁴ Forrás: 2011. Évi népszámlálás, Területi adatok, 4.3.2.2. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

illetve a Szigetvári járás adataival összevetve megállapítható, hogy Szigetvár lakásállománya relatíve fiatalnak mondható.

Az új lakások építése számos tényező eredményeként erősen visszaesett. A rendelkezésre álló adatok szerint 2012-ben mindössze egyetlen lakás épült a városban²⁵.

A szigetvári lakások építési év szerint

	1946 előtt	1946– 1960	1961– 1970	1971– 1980	1981– 1990	1991– 2000	2001– 2005	2006– 2011	Összesen
Városok Pécs nélkül	6 079 (14,4%)	7 005 (16,6%)	6 520 (15,4%)	9 518 (22,6%)	7 747 (18,3%)	2 091 (5,0%)	2 032 (4,8%)	1 242 (2,9%)	42 234 (100,0%)
Szigetvári járás	2 848 (27,9%)	1 454 (14,3%)	1 479 (14,5%)	1 906 (18,8%)	1 572 (15,4%)	443 (4,3%)	287 (2,8%)	207 (2,0%)	10 196 (100,0%)
Szigetvár	589 (13,3%)	418 (9,4%)	752 (17,0%)	1 257 (28,2%)	991 (22,3%)	162 (3,7%)	136 (3,1%)	131 (3,0%)	4 436 (100,0%)

Szigetvár város lakásállománya a 2011-es népszámlálás idején 4436 lakásból állt. A népszámlálási összeírás idején 226 lakás – a lakásállomány 5,1%-a – nem lakott lakásként lett regisztrálva. Száz lakásra 244 lakó jutott. (4.3.1.1.)

A nem lakott lakások aránya alacsonyabb volt, mint a megye városaira jellemző átlagos arány, amely 9,4% volt. A szigetvári járásban a nem lakott lakások aránya ugyanekkor 9,6% volt.

A laksűrűség a megye városaiban (Pécs nélkül) 235 fő/100 lakás volt. Ez az érték minimális mértékben alacsonyabb a Szigetvárt jellemző 239-es értéknél. A Szigetvári járásban a laksűrűség 266 fő/100 lakás volt, amely viszont magasabb a várost jellemző értéknél.

Szigetvár lakásállományán belül a legnagyobb arányban a 3 szobás (33,6%), illetve a kétszobás lakások (32,1%) fordulnak elő. Az egyszobás lakások aránya 8,6%, a 4 vagy több szobás lakásoké pedig 25,7%. A egy lakásra jutó szobák átlagos száma Szigetváron 2,9. Az egy szobára jutó lakók átlagos száma pedig 0,8 fő/szoba²⁶.

A lakások nagysága az alapterület szerint

Terület	-29	30–39	40–49	50–59	60–79	80–99	100–	Összesen
	m ² alapterületű lakás							
Városok Pécs nélkül	596 (1,4%)	2 408 (5,7%)	3 175 (7,5%)	10 674 (25,3%)	7 983 (18,9%)	6 802 (16,1%)	10 596 (25,1%)	42 234 (100,0%)
Szigetvári járás	150 (1,5%)	278 (2,7%)	426 (4,2%)	1 416 (13,9%)	2 214 (21,7%)	2 422 (23,8%)	3 290 (32,3%)	10 196 (100,0%)
Szigetvár	109 (2,5%)	192 (4,3%)	220 (0,5%)	948 (21,4%)	916 (20,6%)	815 (18,4%)	1 236 (27,9%)	4 436 (100,0%)

A lakások számított átlagos alapterülete 2011-ben Szigetváron 80m² volt. Ugyanez az érték a megye városaiban (Pécs nélkül) 78 m²-t, a Szigetvári járásban 85m²-t jelentett²⁷.

²⁵ A lakásépítésre vonatkozó adat forrása: TEIR

²⁶ Forrás: 2011. évi népszámlálás, Területi adatok, 4.3.2.1. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

²⁷ A táblázat, és a megállapítás forrása: 2011. Évi népszámlálás, Területi adatok, 4.3.3.2. sz. táblázat
http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

Szigetvár lakásállományának abszolút többsége, 97,4%-a magánszemélyek tulajdonában van. Ez az arány gyakorlatilag megegyezik a megye városainak Pécs nélkül számított adataival, illetve a Szigetvári járás egészére jellemző arányokkal.

A város lakásállományának 88%-át a tulajdonosok lakják²⁸. A bérletként használt lakások aránya Szigetváron 6%. A tulajdonosként használt lakások aránya Szigetvár esetében magasabb, mint a megye városainak Pécs nélkül számított megfelelő adata, de magasabb a Szigetvári járásra jellemző adatnál is.

Szigetvár város lakásállománya a lakások a tulajdon jellege és a használati jogcím szerint

	Tulajdonjelleg			Használati jogcím		
	magánszemély	önkormányzat	más intézmény, szervezet	tulajdonosi	bérleti	más jogcímű
	tulajdona					
Városok Pécs nélkül	40 740 (96,5%)	1 077 (2,6%)	417 (1,0%)	35 701 (84,5%)	2 599 (6,2%)	416 (1,0%)
Szigetvári járás	9 931 (97,4%)	176 (1,7%)	89 (0,9%)	8 730 (85,6%)	406 (4,0%)	77 (0,8%)
Szigetvár	4 321 (97,4%)	78 (1,8%)	37 (0,8%)	3 916 (88,3%)	263 (5,9%)	31 (0,7%)

Megjegyzés: a használati jogcím esetében a megadott százalékok nem tartalmazzák a nem lakott lakások adatait, illetve az ismeretlen jogcímen használt lakások adatait.

Közbiztonság, balesetek

A városban a közbiztonság, mint az életminőséget befolyásoló tényező helyzete relatíve jónak mondható. A 2008-tól 2012-ig terjedő öt év adatai a regisztrált, vagyis a Szigetvár területén elkövetett bűncselekmények számát illetően erősen hullámzó, összességében növekvő tendenciát mutatnak.

A város területén elkövetett összes regisztrált bűncselekményen belül a vagyon elleni bűncselekmények súlya a legjelentősebb, a 2008 és 2012 közötti időszakban minden második-minden harmadik bűncselekmény ebbe a csoportba sorolható²⁹. A közrend elleni bűncselekmények száma emelkedő tendenciát mutat, míg a személy elleni bűncselekmények aránya nem éri el a tíz százalékot. (Lásd a következő táblázatot.)

A közbiztonság alakulása – a bűncselekmények számának változása 2008 és 2012 között

	2008	2009	2010	2011	2012
Összes regisztrált bűncselekmény	380 (100,0%)	406 (100,0%)	383	395 (100,0%)	451 (100,0%)
ebből vagyon elleni	219 (57,6%)	252 (62,1%)	na	238 (60,3%)	235 (52,1%)
ebből személy elleni	20,0 (5,3%)	28 (6,9%)	na	35 (8,9%)	29 (6,4%)
ebből közrend elleni	34,0 (8,9%)	65 (16,0%)	na	65 (16,5%)	127 (28,2%)

A regisztrált bűncselekmények számának alakulását jellemző viszonyszám a száz lakosra jutó bűncselekmények számát leíró mutató. (E mutató egyúttal a bűncselekmény áldozatává válás

²⁸ Forrás: 2011. évi népszámlálás, Területi adatok, 4.3.2.1. sz. táblázat

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

²⁹ Forrás: TEIR, illetve a „Beszámoló Szigetvár 2011. évi közbiztonsági helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és a 2012. évi feladatokról című 01-4/20-2012. ikt. számú előterjesztés

valószínűségét is kifejezi.) E viszonyszámot alapul véve egyértelmű tendencia nem ismerhető fel. 2008-ban száz szigetvári lakosra 3,5 regisztrált bűncselekmény jutott, 2009-ben 3,7, majd 2010-ben ismét 3,5. A száz főre eső regisztrált bűncselekmények száma 2011-ben ismét 3,7 volt, majd 2012-ben 4,2-re emelkedett.

Száz szigetvári lakosra jutó bűncselekmények számának alakulása 2008-2012 között

	2008	2009	2010	2011	2012
100 lakosra jutó bűncselekmények száma	3,5	3,7	3,5	3,7	4,2

A közúti közlekedési balesetek számának alakulása Szigetváron

A közúti közlekedési balesetek számának alakulása 2010 és 2012 között hullámzó, de növekvő tendenciát mutat³⁰. A vizsgált időszakban regisztrált legalacsonyabb közúti közlekedési baleset-szám 2010-ben 80 volt, amely 2011-ben megduplázódott, majd 2012-re valamelyest mérséklődött. A közlekedési balesetek számának alakulásával párhuzamos tendenciát mutat a személyi sérüléssel járó balesetek száma. Halálos kimenetelű közlekedési baleset Szigetváron a vizsgált három évben 2012-ben történt.

A közlekedési szakemberek megállapítása szerint bár Szigetvár forgalmasabb közútjai baleseti szempontból veszélyeseek, kifejezett baleseti gócpontok azonban nem alakultak ki³¹.

A közúti közlekedési balesetek számának alakulása Szigetváron, 2010-2012

	2010	2011	2012
Balesetek száma	80	194	137
Összes személyi sérüléssel járó baleset	10	27	19
Halálos kimenetelű baleset	0	0	2
Személyi sérüléssel nem járó balesetek	70	167	118

7.2 A VÁROS TÉRBELI TÁRSADALMI RÉTEGZŐDÉSE

A KSH Népszámlálási Főosztályának hivatalos értékelése szerint a 2011. Évi népszámlálás adatai alapján a „településén nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a tényleges szegregátum feltételeinek³²”.

³⁰ Forrás: TEIR, illetve a „Beszámoló Szigetvár 2011. évi közbiztonsági helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és a 2012. évi feladatokról című 01-4/20-2012. ikt. számú előterjesztés.

³¹ Tartalmi idézet a „Beszámoló Szigetvár 2011. évi közbiztonsági helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és a 2012. évi feladatokról című 01-4/20-2012. ikt. számú előterjesztésből.

³² A lehatárolás a Városrehabilitációs Kézikönyvben meghatározott ún. szegregációs mutató alapján történik. A Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. (A szegregációs mutató a 2011-es népszámlálási adatokból állítható elő.)

Szigetvár

Bár a városban szegregátumnak tekinthető terület nincsen, a KSH Népszámlálási Főosztálya által végzett elemzés szerint Zsibót, Turbékpuszta, illetve a város külterületei a szegregációvá váláshoz közeli állapotban vannak.

Szigetvár város szerkezetének elemzése során 12 városszerkezeti egység lehatárolására került sor. Az adatok szerint az egyes városrészek városon belüli – a lakónépesség figyelembe vételével – számított súlya változott az elmúlt évtizedben. (Az összehasonlítás a 2001. és a 2011. évi népszámlálás adataira támaszkodva történt.)

Az egyes városrészek adatait vizsgálva a legszembetűnőbb változás Szigetvár belvárosa esetében történt. 2001 és 2011 között megfeleződött ezen a területen élők száma. A másik jelentősebb mértékű változás az Észak-keleti városrész esetében figyelhető meg: a városrész lakónépességének a száma 2001-hez képest 2011-re 121%-kal emelkedett, ez a lakónépesség abszolút számának emelkedését is jelentette.

Szigetvár város lakónépessége 2001-hez képest 2011-re 93,5%-ra csökkent. A város egészét jellemző átlagnál jelentősebb a lakónépesség csökkenése a Dél-keleti, a Dél-nyugati városrészben, Becefán és Zsibóton³³. (Turbékpuszta lakosságának a városi átlagnak megfelelő mértékű csökkenést mutat.)

³³ A megállapítások és a táblázat adatainak forrásai a következők:

A 2001. évi adatok forrása a 2001. Évi népszámlálás. Idézi: Szigetvár város integrált városfejlesztési stratégiája, 2008. május. A 2011. évi adatok forrása, KSH Népszámlálási Főosztály

Szigetvár lakónépességének megoszlása az egyes városrészek között a 2001. évi, illetve a 2011. évi népszámlálás adatai alapján (az adott városrész lakónépessége főben, illetve aránya a város egészéhez képest)

Városrész	2001	2011	Változás a városrészen belül (2001=100,0%)
Észak-keleti városrész	2 029 fő (17,9%)	2 459 fő (23,2%)	121,2%
Dél-keleti városrész (lakóteleppel)	2 320 fő (20,4%)	2 010 fő (18,9%)	86,6%
A városrész lakótelep nélkül	-	1 115 fő (10,5%)	-
Móra Ferenc lakótelep	-	895 fő (8,4%)	-
Dél-nyugati városrész	2 029 fő (17,9%)	1 793 fő (16,9%)	88,4%
Észak-nyugati városrész (lakóteleppel)	3 047 fő (26,8%)	2 877 fő (27,1%)	94,4%
A városrész lakótelep nélkül	-	1 946 fő (18,3%)	-
Szent István lakótelep	-	931 fő (8,8%)	-
Belváros	1 223 fő (10,8%)	577 fő (5,4%)	47,2%
Becefa	164 fő (1,4%)	149 fő (1,4%)	90,9%
Zsibót	135 fő (1,2%)	119 fő (1,1%)	88,1%
Szőlőhegy	-	449 fő (4,2%)	-
Turbékpusztá	156 fő (1,4%)	144 fő (1,4%)	92,3%
Egyéb külterület	-	29 fő (0,3%)	-
Szigetvár együtt	11 353 fő (100,0%)	10 614 (100,0%)	93,5%

Az egyes városrészek demográfiai struktúrája – a népesség életkorát figyelembe véve – eltérő jellegzetességeket mutat. AZ eltéréseket jól illusztrálja az egyes városrészekre számított ún. öregedési index³⁴.

Szigetvár város egészére jellemző öregedési index értéke 1,84 – azaz száz 14 éves, vagy fiatalabb szigetvári lakosra 184 hatvan éves vagy idősebb lakos jut. Ezt az értéket relatíve jelentős mértékben meghaladják a Dél-keleti városrészt (2,54) és az Észak-keleti városrészt (2,17) számított értékek. Kismértékben a városi átlag felett alakul az öregedési index értéke a Dél-nyugati városrész, illetve a Dél-keleti városrészből kiemelt Móra Ferenc lakótelep esetében. A felsorolt területek a lakónépességet tekintve tehát Szigetváron belül is az „előregedetebb” területek közé tartoznak. A többi városrész esetében a lakosság fiatalabb, ennek megfelelően az öregedési indexek a város egészét jellemző értéknél alacsonyabbak.

³⁴ Saját számítás a KSH Népszámlálási Főosztály által közölt adatokra támaszkodva.

A lakónépességre számított öregedési index alakulása 2011-ben

Városrész	Az öregedési index értéke
A Észak-keleti városrész	2,17
B Dél-keleti városrész	2,54
B/A Móra Ferenc lakótelep	2,00
C Dél-nyugati városrész	2,10
D Észak-nyugati városrész	1,46
D/A Szent István lakótelep	1,29
E Belváros	1,80
F Becefa	1,04
G Zsibót	0,96
Szőlőhegy	1,25
Turbékpusztá	0,00
Egyéb külterület	0,67
Szigetvár együtt	1,84

Az öregedési index mögötti adatokat részletezi a népesség korcsoportok szerinti összetételét bemutató táblázat.

Szigetvár lakónépességének egyes korcsoportjai városrészenként a 2011. évi népszámlálás adatai alapján (az adott városrész lakónépességének %-ában)

Városrész	Együtt	0–14 éves	15–59 éves	60-xx éves
A Észak-keleti városrész	2 459 (100,0%)	305 (12,4%)	1 493 (60,7%)	661 (26,9%)
B Dél-keleti városrész	1 115 (100,0%)	126 (11,3%)	669 (60,0%)	320 (28,7%)
B/A Móra Ferenc lakótelep	895 (100,0%)	117 (13,1%)	544 (60,8%)	234 (26,1%)
C Dél-nyugati városrész	1 793 (100,0%)	222 (12,4%)	1 104 (61,6%)	467 (26,0%)
D Észak-nyugati városrész	1 946 (100,0%)	293 (15,1%)	1 225 (62,9%)	428 (22,0%)
D/A Szent István lakótelep	931 (100,0%)	130 (14,0%)	633 (68,0%)	168 (18,0%)
E Belváros	577 (100,0%)	80 (13,9%)	353 (68,0%)	144 (25,0%)
F Becefa	149 (100,0%)	23 (15,4%)	102 (68,5%)	24 (16,1%)
G Zsibót	119 (100,0%)	24 (20,2%)	7 (60,5%)	23 (19,3%)

Szőlőhegy	449 (100,0%)	76 (16,9%)	278 (61,9%)	95 (21,2%)
Turbékpusztá	144 (100,0%)	0 (0,0%)	137 (95,1%)	7 (4,9%)
Egyéb külterület	29 (100,0%)	9 (31,0%)	14 (48,3%)	6 (20,7%)
Szigetvár együtt	10 614 (100,0%)	1 405 (13,2%)	6 630 (62,5%)	2 579 (24,3%)

A demográfiai adatok és az egyes városrészekben található lakásállomány adatainak egymásra vonatkoztatása alapján kiszámítható a városrészekre jellemző laksűrűség, amely az életminőséget alakító fontos tényezők egyike.

Szigetvár város egészére számított laksűrűség-mutató 2,39 fő/lakás. Az egyes városrészekben jellemző laksűrűség³⁵ ettől az átlagtól esetenként lényeges eltérést mutat. Így a városi átlagnál lényegesen alacsonyabb a laksűrűség a Móra Ferenc lakótelepen, a Szőlőhegyen, illetve a Belvárosban. A városi átlagnál kismértékben alacsonyabb a laksűrűség a Dél-keleti városrészben és a Szent István lakótelepen. A városi átlaggal gyakorlatilag azonos ez az életminőség mutató Becefa és Zsibót esetében, míg a fel nem sorolt városrészekben annál magasabb. (A városi átlagot meghaladó laksűrűség-értékek azonban nem jelentősek.)

Laksűrűség az egyes városrészek esetében (számított adat) a 2011-es népszámlálás adataiból

Városrész	Számított laksűrűség
A Észak-keleti városrész	2,73 fő/lakás
B Dél-keleti városrész	2,12 fő/lakás
B/A Móra Ferenc lakótelep	1,83 fő/lakás
C Dél-nyugati városrész	2,70 fő/lakás
D Észak-nyugati városrész	2,49 fő/lakás
D/A Szent István lakótelep	2,14 fő/lakás
E Belváros	2,04 fő/lakás
F Becefa	2,37 fő/lakás
G Zsibót	2,33 fő/lakás
Szőlőhegy	2,00 fő/lakás
Turbékpusztá	
Egyéb külterület	2,64 fő/lakás
Szigetvár együtt	2,39 fő/lakás

³⁵ Saját számítás a KSH Népszámlálási Főosztály adatai alapján.

Az iskolai végzettség, ha nem is meghatározója, de közelítő indikátora a társadalmi státusnak. Az iskolai végzettség alapján vizsgálva a város egyes szerkezeti egységeit, városrészeit, a következő megállapítások fogalmazhatóak meg.

Szigetvár egészét tekintve a lakónépességben belül a legfeljebb 8 osztályt végzettek aránya a 15-59 évesek korcsoportjában 15,1% volt 2011-ben³⁶. Ennél az átlagnál nagyon jelentősen magasabb a legfeljebb 8 osztályt végzettek aránya a külterületeken (57,1%), a Szőlőhegyen (41,0%). A városi átlagot jelentősen meghaladja ez az arány Becefa esetében (20,6%).

E tendenciával éppen ellentétes az arányok alakulása az Észak-nyugati városrészben, a Szent István lakótelepen, a Dél-nyugati városrészben, illetve az Észak-keleti városrészben. Ezekben a városrészekben a legfeljebb 8 osztályos végzettséggel rendelkezők aránya a városi átlag alatt alakul, vagyis kevesebb az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező lakos.

A felsőfokú végzettséggel rendelkező aránya Szigetvár 25 éves és idősebb népességén belül 13,5%. A diplomások aránya a városi átlag felett alakul a Belvárosban (17,7%), az Észak-nyugati városrészben illetve a Szent István lakótelepen. Nagyon alacsony (vagy nincs) a diplomával rendelkezők aránya a Szőlőhegyen (1,8%), Becefán (5,5%), a külterületeken (5,9%), illetve Zsibóton. A többi, most nem említett városrészben a diplomások aránya közel esik a város egészére jellemző átlaghoz.

A legfeljebb 8 osztályt végzettek, illetve a diplomával rendelkezők aránya Szigetvár egyes városrészeiben

Városrész	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában
Észak-keleti városrész	11,6%	13,7%
Dél-keleti városrész (lakóteleppel)	16,0%	13,3%
A városrész lakótelep nélkül	15,4%	13,4%
Móra Ferenc lakótelep	16,7%	13,0%
Dél-nyugati városrész	10,6%	14,1%
Észak-nyugati városrész (lakóteleppel)	9,2%	15,4%
A városrész lakótelep nélkül	9,9%	15,7%
Szent István lakótelep	7,9%	14,9%
Belváros	17,0%	17,7%
Becefa	20,6%	5,5%
Zsibót	15,3%	6,3%
Szőlőhegy	41,0%	1,8%
Turbékpusztá		

³⁶ Saját számítású adatok a KSH Népszámlálási Főosztály által rendelkezésre bocsátott adatokból.

Egyéb külterület	57,1%	5,9%
Szigetvár együtt	15,1%	13,5%

7.3 HUMÁN SZOLGÁLTATÁSOK

Szigetváron a felsőoktatáson kívül a közoktatási kínálat elérhető. A város oktatási tevékenysége két nagy intézményben zajlik. Az integráció révén létrejött többcélú közoktatási intézmény látja el az óvodai, általános iskolai, és művészetoktatási feladatokat. Férőhely kihasználtsága megfelelő. A másik intézmény a gimnáziumi, szakközépiskolai, szakiskolai feladatokat látja el. Ez az intézmény is megfelelő férőhely kihasználtsággal működik, a fizikai kapacitáskihasználtság kimagasló.

Szigetváron a közoktatásban résztvevők száma folyamatos csökken. Ennek a tendenciának elsősorban demográfiai okai vannak. A csökkenést a bejáró tanulók sem tudják teljes mértékben kompenzálni. A tanulói létszámcsökkenés tendenciája elsősorban az általános és a középiskola esetében jellemző. A középiskolások számának csökkenését az is eredményezi, hogy szigetváriak és a kistérségben élők gyakran választanak távolabbi középiskolát.

Az általános iskola és kiemelten a középiskola létszámadatainak alakulására erőteljes hatást gyakorol a bejárók számának alakulása is.

Az óvodai és szakiskolai létszámadatok stagnálást mutatnak. Az óvodák esetében ennek az oka, hogy az elmúlt években a születések számának csökkenése mérséklődött, a környező településekről pedig szívesen járnak be az óvodába (létszám 10%-a).

Egészségügyi ellátás

A háziorvosi szolgálatot Szigetváron és a térségi településeken összesen tizenöt felnőtt és kettő házi gyermekorvos látja el. A városban a felnőtt praxisok száma 2012-ben öt, a gyermek háziorvosi praxisok száma kettő. A gyermekorvosok biztosítják az iskola-egészségügyi ellátást is. A háziorvosi ügyeleti ellátás a Városi Kórház tevékenységének keretében történik. Az egyéni vagy társas vállalkozói jogviszonyban tevékenykedő orvosok a kórházzal állnak megbízási jogviszonyban. Ez az intézmény szervezi meg az ügyeleti beosztást, valamint biztosítja az ügyelet ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket. A háziorvosi ügyeleti szolgálatot Szigetváron négy háziorvos látja el.

A védőnői szolgálat keretei között 2012-ben hét fő védőnő tevékenykedett..

Az iskolaorvosi ellátásban - iskolaorvos hiányában – a két főállású városi házi gyermekorvos működik közre. Az iskolafogászaton egy fő fogorvos várja a város tanulóit, évente kétszer van szűrés.

A Dr. Raksányi Árpád Integrált Szociális Intézmény főleg szociális feladatok ellátására szakosított intézmény. Feladatai közé tartozik a nappali melegező, az idősek klubjának működtetése, valamint a hajléktalanok átmeneti szállásának, a családok átmeneti szállásának, az idősek otthonának üzemeltetése. Az Intézmény helyet ad egy házi és egy házi gyermekorvosi rendelésnek, valamint két körzeti fogorvosi rendelésnek, valamint a bőr-és nemi beteg szakrendelésnek is.

Szigetvár Városi Kórház és Rendelőintézet profiljainak száma kismértékben, míg az osztályos, egyes szakmai profilokhoz kapcsolódó ágyak száma az idő előre haladásával jelentősen változott. Az Intézmény járóbeteg szakellátást, aktív és krónikus fekvőbeteg szolgáltatást nyújt.

Járóbeteg szakrendelések a következők: belgyógyászat, sebészet, traumatológia, érsebészet, szülészet-nőgyógyászat, gyermekgyógyászat, fül-orr-gégészeti, szemészet, bőr-és nemibeteg gondozó, neurológia, gyermek ortopédia, urológia, onkológia, reumatológia, pszichiátria, mentálhigiénia, tüdőgyógyászat- allergiológia, mozgásszervi rehabilitáció, diabetológia, gasztroenterológia - endoscopia, kardiológia, addiktológia, fizioterápia, gyógytorna, balneoterápia, foglalkozás egészségügy, onkológiai gondozó, mentálhigiénés gondozó, tüdőgondozó, addiktológiai gondozó.

Aktív és krónikus fekvőbeteg szolgáltatás Kezdetben egy 310 ágyas ideg-elme szárny és egy 229 ágyas aktív részleg működött az Intézményben. A jelenlegi struktúrában 141 mátrix aktív ágy, 4 intenzív, és 265 krónikus ágy található a Kórházban. A 410 ágyra összesen 22 osztályos orvos jut. Az Intézmény megközelítőleg mintegy 60 vállalkozó orvossal áll megbízási szerződéses jogviszonyban. A kórház rendelkezik saját röntgen és labordiagnosztikai háttérrel, amelyek mind a szakrendelések, mind az osztályos diagnosztikai igényeket kielégítik. A városi kórházban található mozgásszervi rehabilitáció kiszolgálja a sebészeti-traumatológiai ellátásban részesült betegek utókezelését. Az ápolási részleg 2005-ben került felújításra. A mentálhigiénés és pszichés zavarok kezelésében nyújt segítséget a kórház pszichiátriai rehabilitációs részlege. Az agysérült rehabilitáció és az addiktológiai rehabilitáció fontosságát mutatja, hogy egy-két profil ellátási területe nem korlátozódik Szigetvárra és kistérségére. Az addiktológia egész Baranya megyéből, míg az elme rehabilitáció Baranya, Somogy és Tolna megyéből fogadhatja az ellátásra szorulókat.

A legtöbb beteg a háziorvosi ellátást veszi igénybe, a korcsoport létszámához viszonyítva a gyermekorvosi ellátást is sokan igénybe veszik. Az elmúlt években mindkét ellátási formát egyre többen vették igénybe, egy lakosra 2001-ben 6,2 vizit jutott, ami 2006-ra 7,4-re növekedett. A kórházi ellátásban résztvevők (fekvőbetegek), száma az elmúlt években lényegesen nem változott, de valószínűleg az átszervezés befolyásolni fogja ezt. 2012-ben a kórházi ápolási napok száma 121 731 nap volt.

Szigetvár város önkormányzata biztosítja a kötelező természetbeni és pénzbeli támogatásokat a rászoruló lakosok számára. A rendszeres szociális segélyben részesülők átlagos száma 2012-ben 58,09 fő volt, a segélyezésre fordított összeg 17,9 millió forint volt.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatást 2012-ben 166 személy kapott, a támogatásra fordított összeg 4,1 millió forint volt. Az ápolási díjban részesülők száma alacsony, de az elmúlt években növekedett, ezzel párhuzamosan az erre fordított összeg is emelkedik. A szociális ellátás főbb formáiban részesülők aránya 10% körül alakul Szigetváron.

Szigetvár városa az alábbi **szociális alapszolgáltatásokat biztosítja:**

- étkeztetés;
- házi segítségnyújtás;
- családsegítés;
- támogató szolgáltatások;
- nappali ellátás.

A családsegítés Szigetvár és térségében 100%-os lefedettségű. A szolgáltatást igénybe vevők száma emelkedik, ami feltételezhetően a munkanélküliek számának emelkedésével; a megélhetési nehézségekkel; az alacsony jövedelmekkel és az ebből következő szegénységgel és mentális

problémákkal magyarázható. A gyermekjóléti szolgáltatás, mely önálló szervezeti egység, a családsegítő szolgáltatással párhuzamosan az Integrált Szociális Intézmény keretén belül társulási formában működik.

A Város működő gyermekjóléti alapellátásai: a gyermekjóléti szolgálat; a bölcsőde (nappali ellátás) és a családok átmeneti otthona (átmeneti ellátás). Hajléktalanok átmeneti szállása: az ISZI keretében 12 fővel működik.

Szigetvár Város az önkormányzathoz telepítette a Védőnői Szolgálat, a Háziorvosi Szolgálat és az iskola-egészségügyi szolgálat feladatok ellátását. Önkormányzati intézkedés az Integrált Szociális Intézményhez (ISZI) rendelte valamennyi szociális szolgáltatást és a gyermekjóléti szolgálatot. Kivételt képez a Támogató Szolgáltatás, melyet ellátási szerződés keretében valósul meg. A bölcsődei ellátást önálló intézmény keretében biztosítja Szigetvár városa, a 2012-ben beiratkozott gyermekek száma 60 fő volt. Az intézmény ugyanebben az évben 9 gondozónővel működött.

7.2 A VÁROS TÁRSADALMÁNAK ALAKULÁSÁRA HATÓ EGYES TÉNYEZŐK

Szigetvár város társadalmára ugyanazok a folyamatok gyakorolnak hatást, amelyek az ország egészének alakulását is befolyásolják. A város társadalmának helyzetét elemezve ki kell emelni a demográfiai hatásokat, amelyek a népesség elöregedését eredményezték, a migrációt, melynek hatása erősíti a demográfiai folyamatokra visszavezethető népesség-fogyást, a gazdaság kedvezőtlen állapotát, az ebből következő munkanélküliséget.

E hatások nem csak a város egészét tekintve észlelhetők, de strukturálják a város belső szerkezetét is. A következő táblázatban a szigetvári társadalom sajátosságait leíró helyzetfeltárás során bemutatott egyes dimenziókat táblázatban foglaltuk össze, hogy a hatások pozitív vagy negatív irányú halmozódását felismerhessük.

A társadalmi státust befolyásoló tényezők az egyes városrészekben a város átlagához viszonyítva

Városrész	A városi átlaghoz képest		
	kedvezőtlenebb	megfelelő	kedvezőbb
Észak-keleti városrész	ÖI – LS – ÁI	DI	
Dél-keleti városrész (lakóteleppel)			
A városrész lakótelep nélkül	ÖI	ÁI - DI	LS
Móra Ferenc lakótelep	ÖI - ÁI	DI	LS
Dél-nyugati városrész	ÖI – LS - ÁI	DI	
Észak-nyugati városrész (lakóteleppel)			
A városrész lakótelep nélkül	DI	LS	ÖI- ÁI
Szent István lakótelep			ÖI - LS – ÁI - DI
Belváros	ÁI	ÖI	LS - DI
Becefa	ÁI - DI	LS	ÖI

Zsibót	DI	LS - AI	ÖI
Szőlőhegy	AI - DI		Öi - LS
Turbépuszta			
Egyéb külterület	LS - AI - DI		ÖI

Magyarázat: ÖI – öregedési index, LS – laksűrűség, AI – a legfeljebb 8 osztályt végzettek aránya, DI – diplomások aránya

A „hatások halmozódását” megjelenítő táblázat alapján a következő állítások fogalmazhatóak meg a város egyes részeivel kapcsolatban:

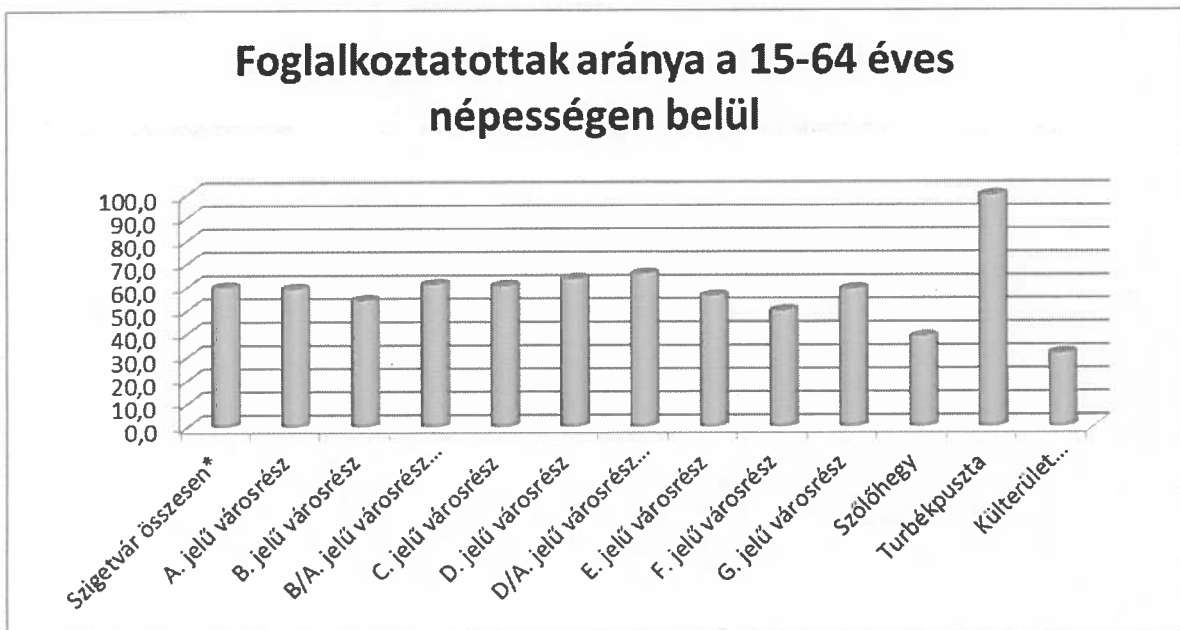
- társadalmi ismérveket tekintve a relatíve legkedvezőbb helyzetű városrész a Szent István lakótelep,
- a legkedvezőtlenebb helyzetű területek a városi peremterületek, mint a külterület, a Szőlőhegy, Becefa, Zsibót,
- kedvezőtlen jellemzőkkel írható le az Észak-keleti városrész, elsősorban az előregedett népessége miatt, a Móra Ferenc lakótelep, ugyancsak a népesség előregedése, és az ebből következő jellemzők miatt.
- több városrész elsősorban az ott élő népesség előregedése miatt emelhető ki, más dimenziókban a terület megfelel Szigetvár átlagának. Ilyen a Déli városrész (a Móra Ferenc lakótelep nélkül), a Dél-nyugati városrész.

8. FOGLALKOZTATÁSI ÉS JÖVEDELMI HELYZET

8.1 FOGLALKOZTATOTTSÁG

A legfrissebb adatok alapján, 2013. december 30-i állapot szerint összesen 449 főt tartottak nyilván álláskeresőként, míg a munkavállaló korú népesség 7288 fő volt. A nyilvántartott álláskeresők száma a munkavállaló korú népesség 6,1 %-a. Megyei szinten az érték 6,88%, míg országos szinten 6,28%. A szigetvári járás települései közül azok esetében, ahol a munkavállaló korú népesség száma meghaladja a 100 főt, a munkanélküliségi ráta csak Szigetvár esetében nem éri el a 7%-ot.

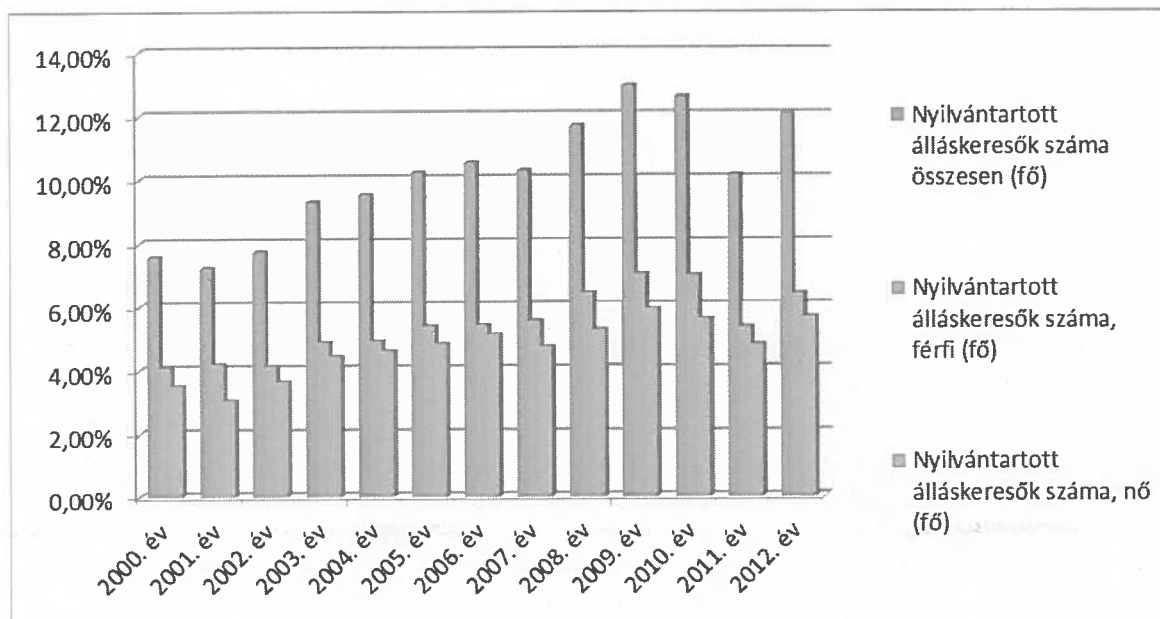
A foglalkoztatotti ráta (az aktív korúak bázisán) az alábbi megoszlást mutatja:

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

Az elmúlt időszak tendenciáit a KSH legfrissebb elérhető adatai alapján vizsgálhatjuk. Szigetváron 2011-ben 739 álláskeresőt regisztráltak, ami a város teljes lakónépességének 6,87 %-a. Baranya megyében ez a mutató 7,2 % volt, míg országos szinten 5,6%. Az álláskeresők aránya 2009 óta csökkenő tendenciát mutat, a munkahelyek száma nőtt ebben az időszakban.

Álláskeresők aránya a teljes lakónépesség arányában (KSH)

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma az összes nyilvántartott álláskeresővel összevetve 2013-ben 10,2 %-os volt, azaz **az álláskeresők több mint tizede volt pályakezdő**. A mutatóban gyengén növekedő tendencia volt megfigyelhető. A női és férfi pályakezdő álláskeresők aránya Az összes álláskeresőkhöz viszonyítva némi eltérést mutat. Megfigyelhető a férfiak túlsúlya a regisztrált/bejelentett álláskeresők között.

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma		Nyilvántartott férfi pályakezdő álláskeresők száma		Nyilvántartott női pályakezdő álláskeresők száma		Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
2006	768		40	5,2%	45	5,9%	85	11,1%
2007	750		36	4,8%	36	4,8%	72	9,6%
2008	853		42	4,9%	32	3,8%	74	8,7%
2009	943		43	4,6%	37	3,9%	80	8,5%
2010	918		45	4,9%	40	4,4%	85	9,3%
2011	739		40	5,4%	36	4,9%	76	10,3%

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

A tartósan, **180 napnál régebben állás nélkül lévők száma** 2006-2012 között 363 és 453 között változott, valamint a **regisztrált állomány 40-57,8%-át** tette ki. A legmagasabb érték 2012-ben került rögzítésre. 2008-ban a gazdasági recesszió a tartósan állás nélkül számában nem okozott nagy visszaesést, viszont 2011-re a regisztráltak belüli hányaduk elérte a 51,1 %-ot a 2008-as 43,8%-ról.

Szigetvár városrészi bontásában az alábbi struktúra rajzolódik ki:

Jól látható, hogy a települési átlagot (31%) jelentősen az F jelű városrész mellett a szőlőhegy, illetve a külterületi városrész emeli, ugyanakkor Turbékpuszán a munkanélküliek aránya mindössze 0,7%.

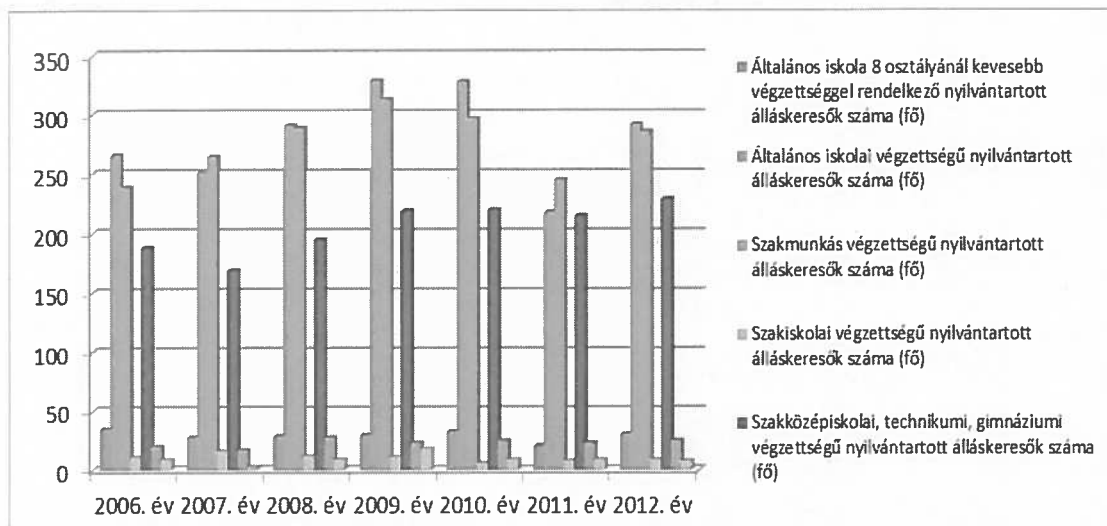
Nyilvántartott álláskeresők nem szerinti megoszlása

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma			180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma és aránya					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen
2006	373	395	768	202	242	444	54,2%	61,3%	57,8%
2007	345	405	750	197	232	429	57,1%	57,3%	57,2%
2008	384	469	853	173	201	374	45,1%	42,9%	43,8%
2009	431	512	943	176	201	377	40,8%	39,3%	40,0%
2010	409	509	918	188	207	395	46,0%	40,7%	43,0%
2011	349	390	739	171	192	363	49,0%	49,2%	49,1%
2012	413	467	880	217	236	453	52,5%	49,2%	51,4%

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

Az alábbi táblázat összefoglalja a nyilvántartott álláskeresők számát az elmúlt 6 évben végzettség szerint. Amint az az ábrán egyértelműen kitűnik a legrosszabb helyzetben az általános iskolai végzettségűek, szakközépiskolai, technikai, gimnáziumi végzettségűek és azok vannak, akiknek legmagasabb végzettsége nem éri el a 8 általános osztályt. Az elmúlt években az összes álláskereső több mint 60%-át az általános iskolai és szakmunkás képzőt végzetek teszik ki, míg az **egyetemi végzettségű álláskeresők száma nem éri el a 10 főt**. A mutatók alapján több hangsúlyt kéne fektetni az oktatásra, hiszen amint az látható, a szakközépiskolai, technikai és gimnáziumi végzettségű álláskeresők is nagy számban jelen vannak, ami egyrészt arra utalhat, hogy nem megfelelő az oktatás minősége, másrészt pedig arra, hogy kevés az ezzel a végzettséggel rendelkezők elhelyezkedési lehetősége.

Nyilvántartott álláskeresők száma végzettség szerint

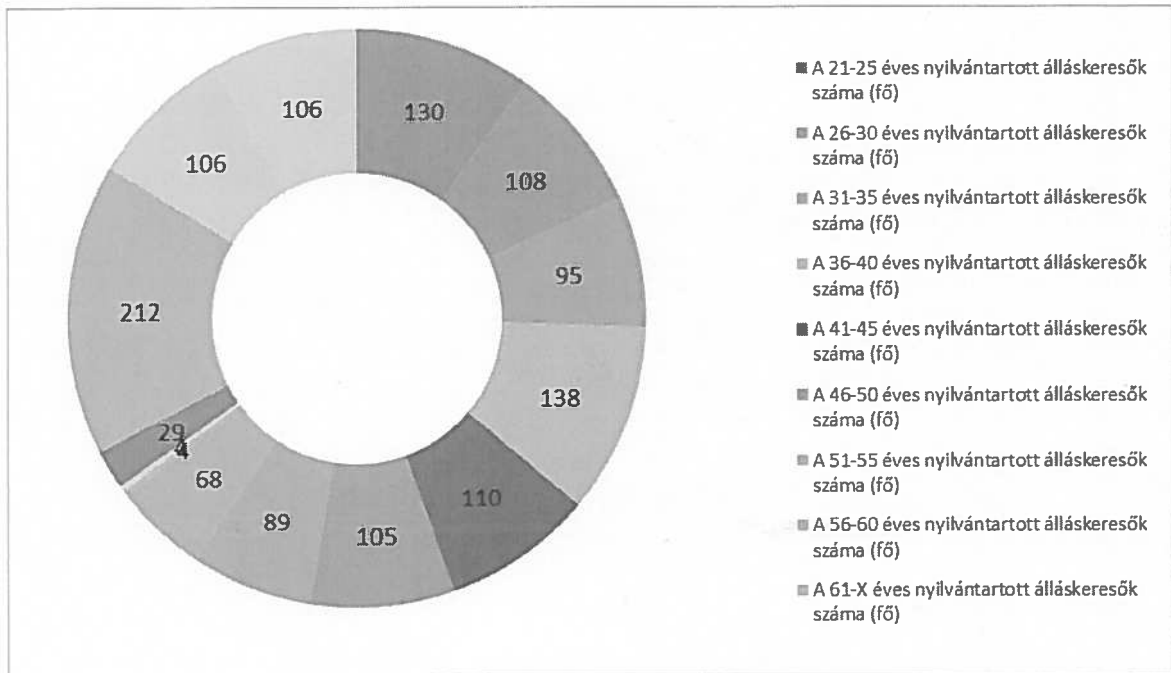
Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

Fenti táblázat mutatja a **nyilvántartott álláskeresők** megoszlását életkor szerint. Ebből látható, hogy jelentősen **magas arányban szerepelnek a 21-25 év, illetve a 36-40 éves álláskeresők**. A fiatalabb korú álláskeresők nagy aránya szintén a már előbbieken említett nem megfelelő oktatási színvonalra utalhat, hiszen a középiskola a legtöbb munkaadó szerint nem készít fel megfelelően a munka világára, mindemellett megfelelő szakképzettség nélkül nehezebb az elhelyezkedés.

A fenti eredményeket erősíti meg az álláskeresők keresett munka jellege szerinti csoportosítása is: **A regisztrált munkanélküliek 82%-a fizikai, míg 18%-a szellemi jellegű munkakörben kíván elhelyezkedni.**

Nyilvántartott álláskeresők életkor szerinti megoszlása 2012-ben

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

8.2 JÖVEDELMI HELYZET

Szigetvár jövedelmi viszonyainak elemzéséhez csupán becült, kistérségi illetve közvetett adatok állnak rendelkezésünkre.

A KSH adatai alapján 2011-es évben a Szigetvári kistérségben az egy lakosra jutó nettó jövedelem 481.573 volt, mely a régiós, megyei és országos mutató alatt helyezkedik el. Az adófizetők aránya a kistérségben 42% volt. 2011-ben az ötmillió forint feletti és az egymillió forint alatti éves jövedelemmel rendelkezők együttes aránya 2,4.

A város lakóinak jövedelmi helyzetéről közvetett következtetéseket vonhatunk le ugyanakkor a foglalkoztatott nélküli háztartások arányából, illetve térbeli struktúrájából.

Szigetváron a teljes háztartások (4393 db) 36,9 %-ában nem lakik rendszeresen foglalkoztatott felnőtt. A városrészek összetételekor a foglalkoztatotti struktúrához hasonló szerkezet rajzolódik ki az alábbiak szerint:

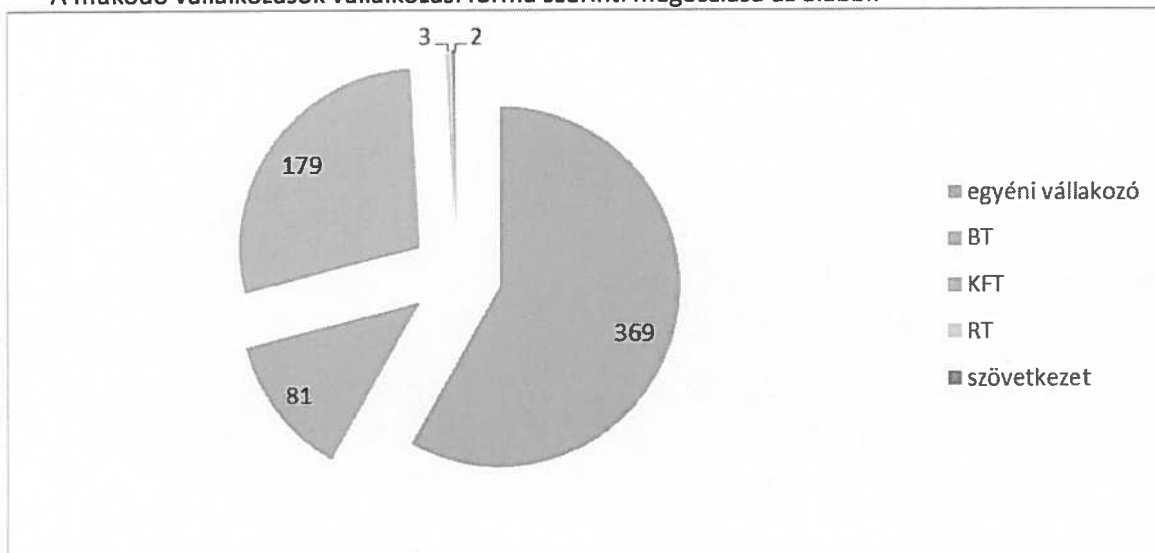

Az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet 2013-as tanulmánya³⁷ szerint a Szigetvári kistérségben az egy főre jutó becsült éves nettó jövedelem 1.149.400 Ft, mely 312.500 Ft feketegazdaságból származó bevétellel egészül ki.

9. ÁGAZATI SZERKEZET, GAZDASÁGI SZERVEZETEK DEMOGRÁFIÁJA

Szigetváron 2012-ben a működő vállalkozások száma 612 db, az ebben az évben megszűnt vállalkozások száma 99 db. A regisztrált vállalkozások száma ugyanakkor a működő többszöröse, 2012-ben 1525 db volt.

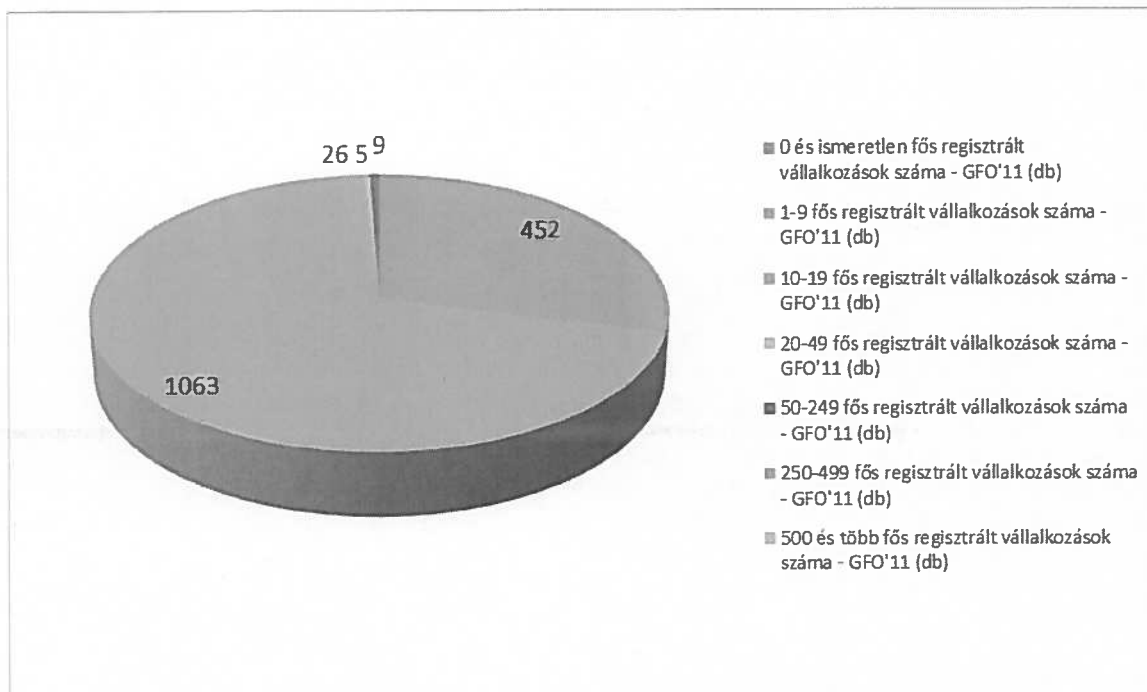
A működő vállalkozások vállalkozási forma szerinti megoszlása az alábbi:

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

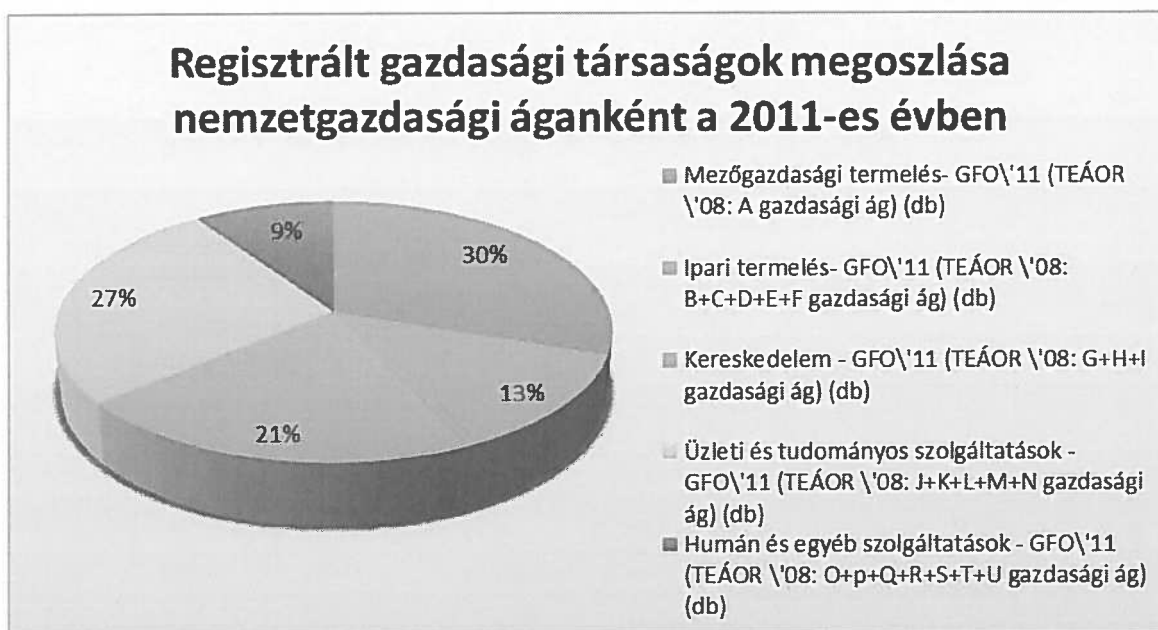
³⁷ http://www.gvi.hu/data/papers/rejtett_jov_2013_tanulmany_cimlappal_130415.pdf

A működő vállalkozások foglalkoztatotti létszám szerinti megoszlása az alábbi. Fontos kiemelni, hogy a városban nincs 250 főnél több alkalmazottal bíró vállalkozás.

Szigetvár gazdasági életét tekintve jelentős szerepet játszik a mezőgazdaság, míg az ipar visszaszorulóban van. A vállalkozási aktivitás messze elmarad a megyei és az országos átlagtól.

Regisztrált gazdasági társaságok megoszlása nemzetgazdasági áganként a 2011-es évben

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

2011-től az adatkör gyűjtése a GFO nomenklatúra szerint megváltozott, ezért egy időszorban nem összehasonlítható, a megelőző évekkel. (Bizonyos vállalkozási formák átkerültek a vállalkozások köréből a nonprofitok vagy az egyéb szervezetek kategóriájába.), ezért az előző évekkel való összehasonlítás jelen esetben nem releváns. Összességében megállapítható, hogy a regisztrált vállalkozások száma az előző évhez képest kismértékű csökkenést mutat.

Az ágazati megoszlást vizsgálva láthatjuk, hogy a korábban is **jelentős mezőgazdasági termelés** jelenleg is meghatározó Szigetváron, hiszen a regisztrált vállalkozások közül mintegy 30% tevékenykedik ebben a szférában. Ezen kívül aránytalanul **magas reprezentációt mutatnak az üzleti és tudományos szolgáltatások**, mely több mint 27%-os arányt tesz ki. Ezen belül az ingatlanügyletekkel foglalkozó vállalkozások adják az összes vállalkozás negyedét, de a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet végzők aránya is nagyon magas. A termelő szektor alacsony reprezentációja azt tükrözi, hogy az üzleti-tudományos szolgáltatások nem gyakorolnak elegendő fejlesztő hatást erre a területre.

A város jövője szempontjából fontos lenne egy fenntarthatóbb ágazati szerkezet kialakulása, amelyben a termelő cégek teljesítménye arányban van a kereskedelem és szolgáltatásokra fordított erőforrások mértékével.

Habár Szigetvár életét nagymértékben jellemezte a korábban nagy jelentőségű **ipari tevékenység**, jelenleg **visszaesőben van** ez az ágazat. A néhai konzervgyár meghatározta a térség működését, hiszen felvásárolta a környező területek termesztett zöldségeit is gyümölcseit, mindemellett számos munkahelyet teremtett. Ide tartozott a szigetvári kulturális életet is nagyban befolyásoló cipőgyár is, mely évtizedekkel ezelőtt közel ezer embernek adott munkát, akik a gyár megszűnése után manufakturális tevékenységben folytatták munkájukat, nehezebb megélhetési feltételeket előidézve. Mivel a feldolgozóipar az építőipar mellett most is jelentős, hiszen ezek a területek adják a város ipari termelését és jelentős foglalkoztatók a városnak **kiemelten szükséges foglalkoznia az iparfejlesztés témakörével**.

A gazdasági ágak szerinti megoszlásban jelentős értéket képvisel a kereskedelem, mely a következő években tovább fokozható, hiszen figyelembe kell venni, hogy **Horvátország EU-tagsága a várost új gazdasági térbe helyezi**. Fontos ebből a szempontból, hogy a déli autópálya-kapcsolat Horvátország felé mielőbb létrejöjjön, hiszen ez szükséges a potenciálisan kinyíló tér kiaknázáshoz.

Kiskereskedelmi üzletek megoszlása típus szerint 2011-ben Szigetváron

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

A kiskereskedelmi üzletek száma Szigetváron kismértékű csökkenést mutat. A városban évek óta nagy piac működik, ahol az őstermelők árulják termékeiket, illetve jelentős a ruhapiac is. A kereskedelmi üzletek típus szerinti megoszlása kiegyensúlyozott, legnagyobb mértékben élelmiszerüzletek találhatóak a városban. A kiskereskedelmi üzletek nagy része a városközpontban helyezkedik el. Az élelmiszerüzletek megélhetésére jelentős hatással vannak a nagyobb áruházláncok. Az elmúlt években megjelent a városban a Spar, Lidl, Tesco és Penny Market áruházláncok egy-egy üzlete, mely negatív hatással van a kisebb üzletek forgalmára.

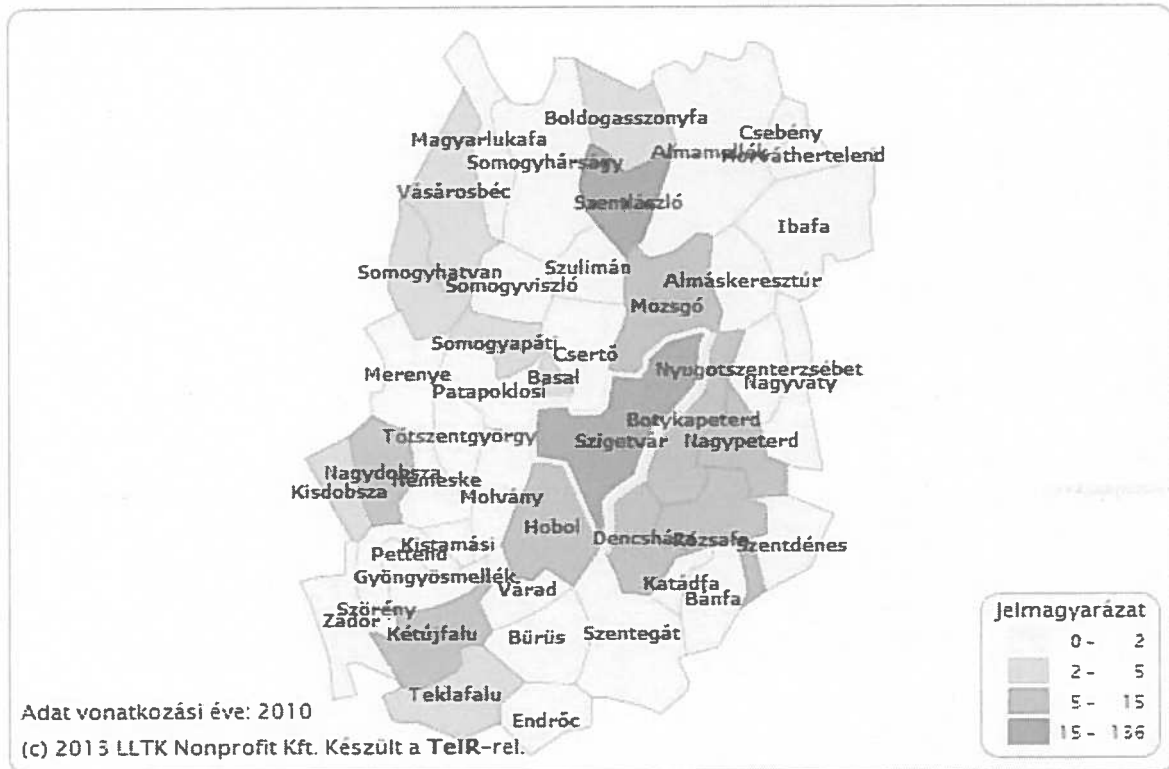
10. VÁLLALKOZÁSOK JELLEMZŐI

10.1 IPARI TEVÉKENYSÉG, ÉPÍTŐIPARI TEVÉKENYSÉG

Szigetváron a legnagyobb jelentősége a feldolgozóiparnak van. Jelenleg több kisebb cég foglalkozik feldolgozóiparral. Feljövőben van a feldolgozás és a hordógyártás, fokozatosan létrejött egy városi ipar, mely azonban még mindig a feldolgozóiparra épül. A fémfeldolgozás és a műanyag termékek gyártása is jelen van a piacon. Ahhoz, hogy a város és a térség ipara fejlődjön megfelelő minőségű infrastruktúrával ellátott területre van szükség, mely ösztönzi a nagyobb cégeket a betelepülésre.

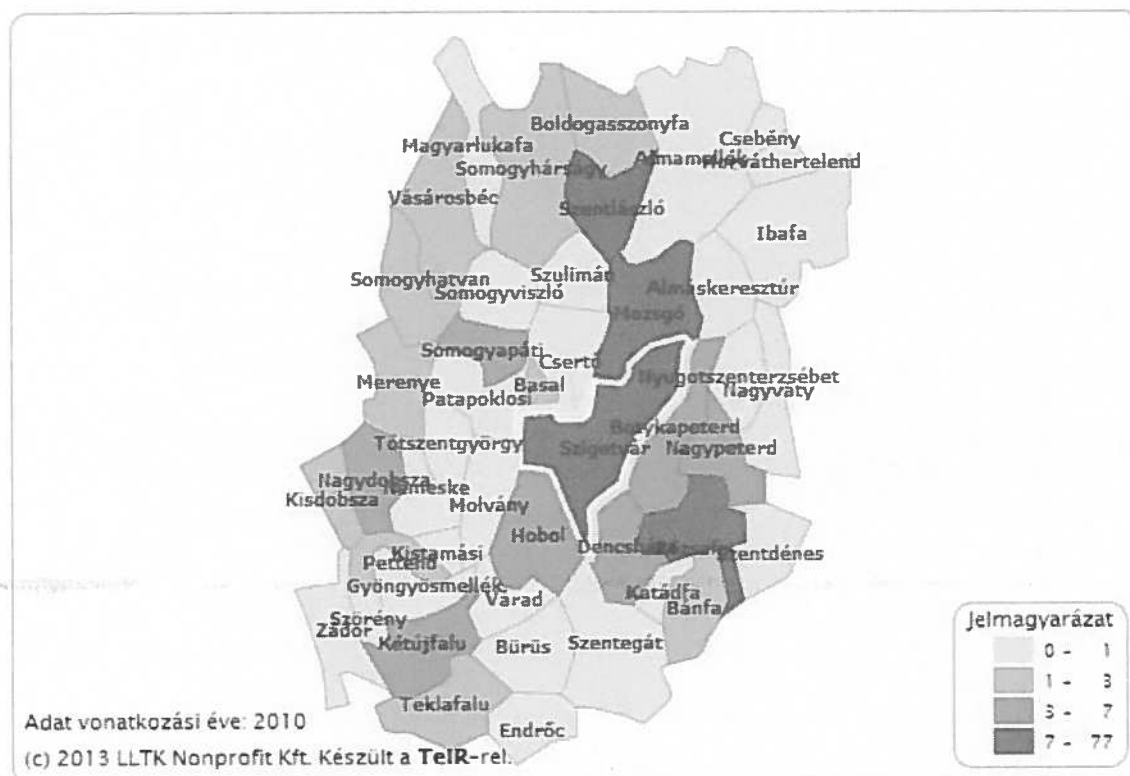
A jelenleg elérhető statisztikai adatok nem tartalmazzák, hogy jelenleg mennyi az ipari tevékenységet folytató működő vállalkozások száma. Adatok csupán a 2010-es évtől visszamenőleg állnak rendelkezésünkre. Szigetváron a feldolgozóiparban a 2010-es évben 52 vállalkozás működött, melyek közül 30 társas vállalkozás.

A szigetvári járás településein az ipari vállalkozások száma az alábbi struktúrát mutatja:

Forrás: VÁTI TEIR

Az építőipart tekintve a rendelkezésre álló 2011-es adatok alapján az építőiparban tevékenykedő működő vállalkozások száma 32, melyek közül 21 társas vállalkozás (a feldolgozóipari vállalkozások száma 30, melyek közül 19 társas vállalkozás). Az építőipari vállalkozások járási, területi eloszlását az alábbi térkép mutatja:

Forrás: VÁTI TEIR

10.2 TURIZMUS

2012-ben a városba látogatókat mindösszesen 6 kereskedelmi szállásférőhely fogadta. Ez a szám a megyei kapacitás jelentéktelen részét teszi ki, mindössze 0,056 %-át, Szigetváron a turizmus jelentősége jelenleg nem elég nagy ahhoz, hogy fenntartsion még több szálláshelyet. A szálláshelyek közül 2 panzió, 2 szálloda és 2 kemping működik. Gyógy-, és wellness-szálló nem található a városban. A város szállásférőhelyeinek jelentős részével, több, mint 77%-ával a szállodák, 15%-ával a panziók, 6%-ával pedig a kempingek rendelkeztek.

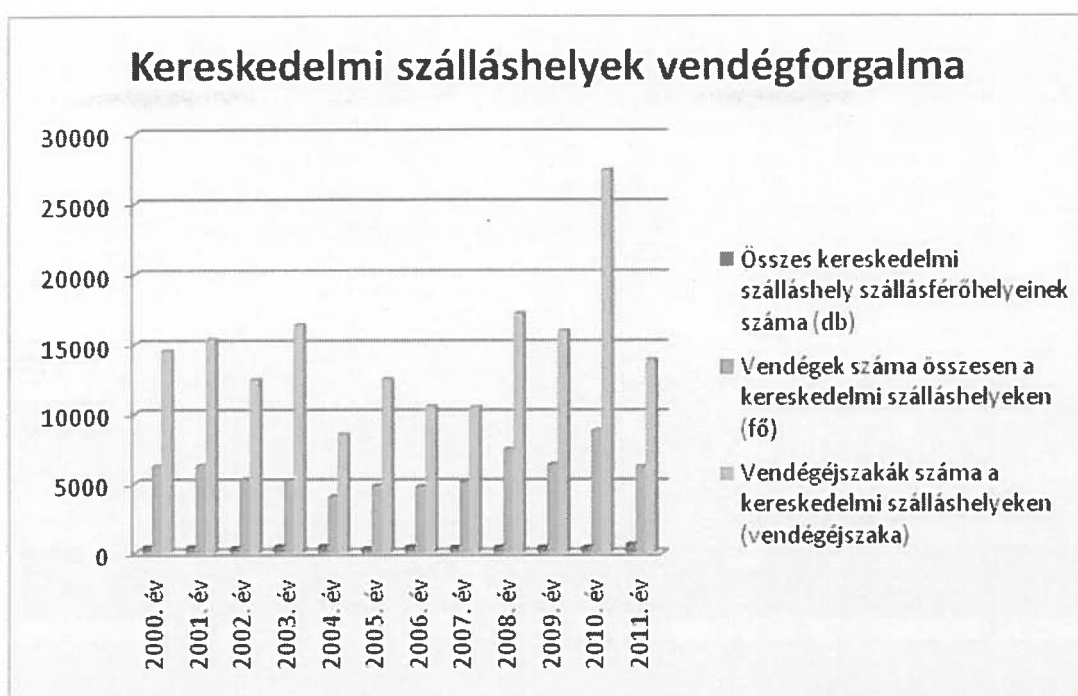
A turizmus főbb mutatói 2012-ben

Megnevezés	Szigetvár	Baranya megye	Ország összesen
	Kereskedelmi szálláshelyek összesen		
Szálláshelyek férőhelyei	6	10 664	340 402
Vendégek száma	6197	237 503	8 021 069
Ebből: külföldi	512	42 694	3 821 751
Vendégéjszakák száma	13 894	547 752	20 615 517
Ebből: külföldi	1 202	142 125	10 410 774

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

A 2010-es évhez viszonyítva a turizmus jelentősen rosszabb képet mutat. 2012-ben a vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken összesen 6197 volt, addig ez a szám 2010-ben még majdnem elérte a 9 ezret (8815). A vendégéjszakák száma még ennél is rosszabb képet mutat. 2010-ben 27.416 volt, mely 2012-re több mint a felére visszaesett, nem éri el a 14 ezret sem. Ez egyrészt magyarázható azzal, hogy 2012-ben a június-júliusi hónapokban őszi idő volt, ami jelentősen visszafogta a turisták utazási kedvét. A csökkenő vendégéjszaka szám ugyanakkor azt jelenti, hogy az ide látogató turisták alapvetően hamar végigjárják a város látnivalóit, kevés az olyan pont, ahol esetleg több időt eltöltenének. Szigetvár tehát alapvetően megyei szinten kisebb vonzerőt jelent a turisták számára, a legtöbb turista csupán 1 napot tölt a városban. A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számát a szállodák és panziók árai is befolyásolják. A turisták sok esetben a magánszálláshelyeket választották az elmúlt időszakban a kereskedelmi szálláshelyek helyett.

Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2000-2011 között

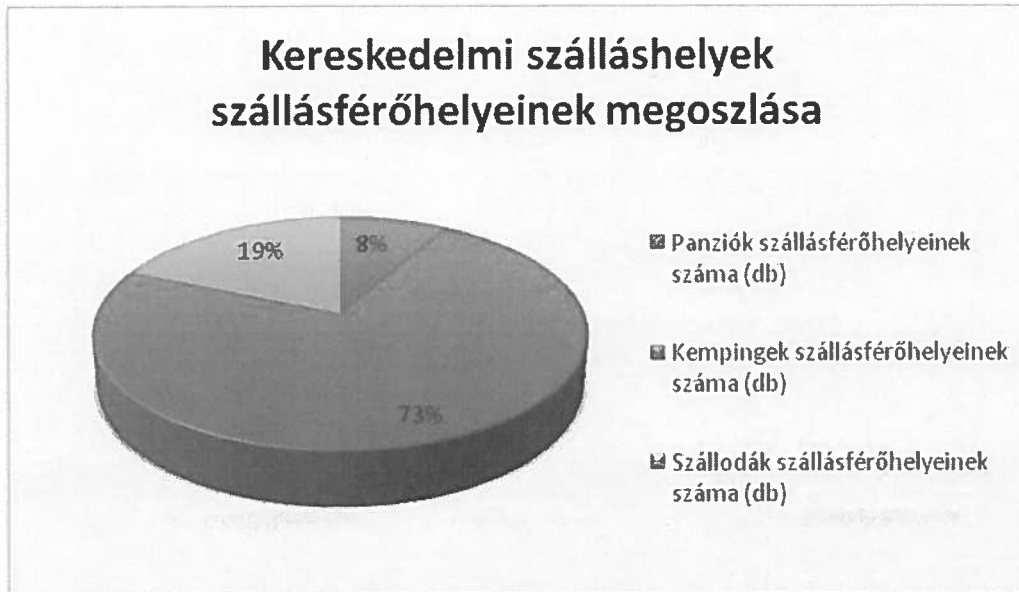

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

A szálláshelyek kapacitáskihasználtsága a 2012-es évben mindössze 6%. 2012-ben a szálláshelyeken 6197 vendég összesen 13.894 vendégéjszakára szállt meg. Ez a megyét felkeresők csupán 2,5 %-át jelentette. A szállástípusok szerinti forgalom is tükrözi a szállodák kedveltségét. A városba érkező turisták döntő része hotelt választott szálláshelyül.

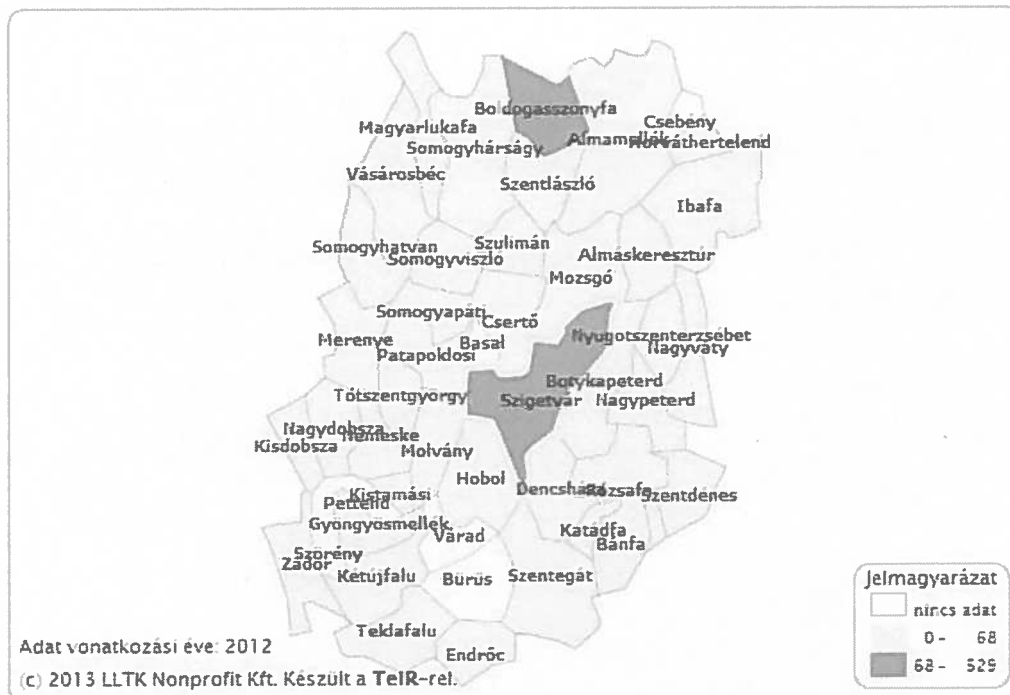
Kereskedelmi szálláshelyek szállásférőhelyeinek megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

A fenti táblázat mutatja a kereskedelmi szálláshelyek szállásférőhelyeinek megoszlását a 2012-es évben Szigetváron. Amint az látható a szálláshelyek nagy része a kempingekre korlátozódik, mely lekorlátozza az ide látogató turisták látogatási időszakát, hiszen a kemping csupán a nyári hónapokban jelent megfelelő szállást.

Sajnos a járás környező településein is Szigetvárhoz hasonló helyzetet tapasztalhatunk: a járásközpont mellett csupán egy településen haladja meg a kereskedelmi szálláshelyek száma a 68 db-ot:

Forrás: VÁTI TEIR

10.3 KERESKEDELEM

Szigetváron a kereskedelmi üzletek száma nem változott jelentősen az elmúlt években. Többségben egyéni vállalkozásként működnek az üzletek, főként kisebb boltok, illetve nagy üzletláncok kisebb tagjai találhatók meg a városban. A szolgáltatások nagy részének kínálatát magánvállalkozások biztosítják. A közüzemi, kommunikációs, pénzügyi, postai, közlekedési alapszolgáltatások biztosítottak. A hazai és nemzetközi üzletláncok, bevásárlóközpontok megjelenésével és térhódításával egyre kevesebb kisbolt nyílik, ami elsősorban az egyéni vállalkozás keretében működő egységek számának csökkenésében mutatkozik meg.

Az alábbi tábla tartalmazza a kereskedelmi üzletek fajtáit. Amint az látható jelentős többségben vannak az élelmiszer-, vegyes üzletek és a ruházati szaküzletek. Az élelmiszerüzletek száma a 6 évvel ezelőtti 53 üzlethez képest, több mint a felére esett vissza, hiszen a 2012-es adatok alapján csupán 23 darab működik. Ezzel egyidejűleg a kenyér-, és pékáru üzletek száma is a felére csökkent.

Kereskedelmi szaküzletek száma 2012-ben Szigetváron

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

10.4 VENDÉGLÁTÁS

Szigetváron a vendéglátás üzlethálózata szerteágazó. Ezer lakosra 7 vendéglátóhely jut. 2012-ben 79 vendéglátóhely üzemelt a városban, 46 %-uk étterem vagy büfé, 33 %-uk italüzlet és zenés szórakozóhely, 11%-uk cukrászda, 10%-uk munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhely. **Az egységek több mint fele működött egyéni vállalkozás keretében.** Az italüzletek és zenés szórakozóhelyek magas hányadát, 61 %-át működteti egyéni vállalkozó. Az éttermek esetében ez az arány szintén magas, 51 %, míg az éttermeknél 55%.

Vendéglátóhelyek megoszlása 2012-ben

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatási Adatbázisa alapján

10.5 MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALATOK

A mezőgazdaság számára **kedvező adottságokkal** rendelkezik a térség, a legjellemzőbb mezőgazdasági terület a növénytermesztés és állattenyésztés, ennek ellenére a **mezőgazdasági vállalkozások aránya az összes vállalkozás mindössze 5%-a.** A mezőgazdaságra vonatkozóan a legfrissebb rendelkezésre álló adatok 2010-es évre vonatkoznak. 2010-ben az összes egyéni gazdaságok használatában lévő összes földterület 41.614.915 m², mely a növénytermesztés és földművelés jelentőségére utal. A gazdasági szervezetek és egyéni gazdaságok esetében is jelentős méretű a szántók területe, az egyéni gazdaságok mintegy 75%-a, a gazdasági szervezetek pedig több mint 91%-a teszi ki ezen földterület használatát. Ezen kívül jelentős mértékű az erdőterület és a gyepterület használata.

Használatban lévő földterületek Szigetváron

Egyéni gazdaságok használatában lévő összes földterület (m ²)	41 614 915	Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő összes földterület (m ²)	84 278 047
Egyéni gazdaságok használatában lévő szántó területe (m ²)	31 264 741	Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő szántó területe (m ²)	76 843 500
Egyéni gazdaságok használatában lévő szőlő területe (m ²)	431 815	Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő szőlő területe (m ²)	58 002
Egyéni gazdaságok használatában lévő gyepterülete (m ²)	3 910 420	Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő gyepterülete (m ²)	2 490 300
Egyéni gazdaságok használatában lévő erdőterülete (m ²)	4 599 649	Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő erdőterülete (m ²)	4 044 416
Egyéni gazdaságok használatában lévő művelés alól kivett földterület (m ²)	604 399	Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő művelés alól kivett földterület (m ²)	841 829

Forrás: Saját szerkesztés a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói Adatbázisa alapján

A növénytermesztés és földművelés mellett jelentős az állattenyésztés is. Az egyéni gazdaságok és a mezőgazdasággal foglalkozó társas vállalkozások haszonállat állománya meghaladja a 20 ezer darabot.

A szigetvári járás más településein a mezőgazdasági vállalkozások jellemzően túlsúlyban vannak: arányuk 26 helyen haladja meg a 20%-ot. A térségben működő összes mezőgazdasági jellegű vállalkozás száma Szigetvár nélkül is meghaladja a 200 db-ot.

11. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDASÁGI HELYZETE

A város önkormányzatának gazdasági konszolidációja 2013-ban megtörtént. Az önkormányzat mindössze egy általános, működési hittel rendelkezik, melynek törlesztőrészlete töredéke a korábbi hitelterheknek. Szigetvár Város 2014-es költségvetését, valamint annak módosítását a képviselő testület elfogadta, 2,3 milliárd Ft mérlegfőösszeggel. A felújítási és beruházási költségekre összesen 800 millió Ft került nevesítésre.

A konszolidáció következtében az önkormányzat gazdasági helyzete stabil, helyzete ideális a következő időszak terveinek megvalósításához.

Az önkormányzat településüzemeltetési feladatait az alábbi saját-, illetve résztulajdonú vállalkozások segítségével látja el:

Vállalkozás	Önkormányzati tulajdon (%)
Kisváros Nonprofit Kft.	100
Sziget-Víz Kft.	52,21
Szigetvár és Térsége Térségfejlesztési Kht.	18,46
Kaposvár TISZK Kht.	12
Dél-Zselic Vízmű Kft.	51
BioKom Kft.	0,04
Zrínyi Távhő Kft.	100
Szigetvári Távhő Szolgáltató Kft.	100
Szigetvári Vár Kft.	49,1

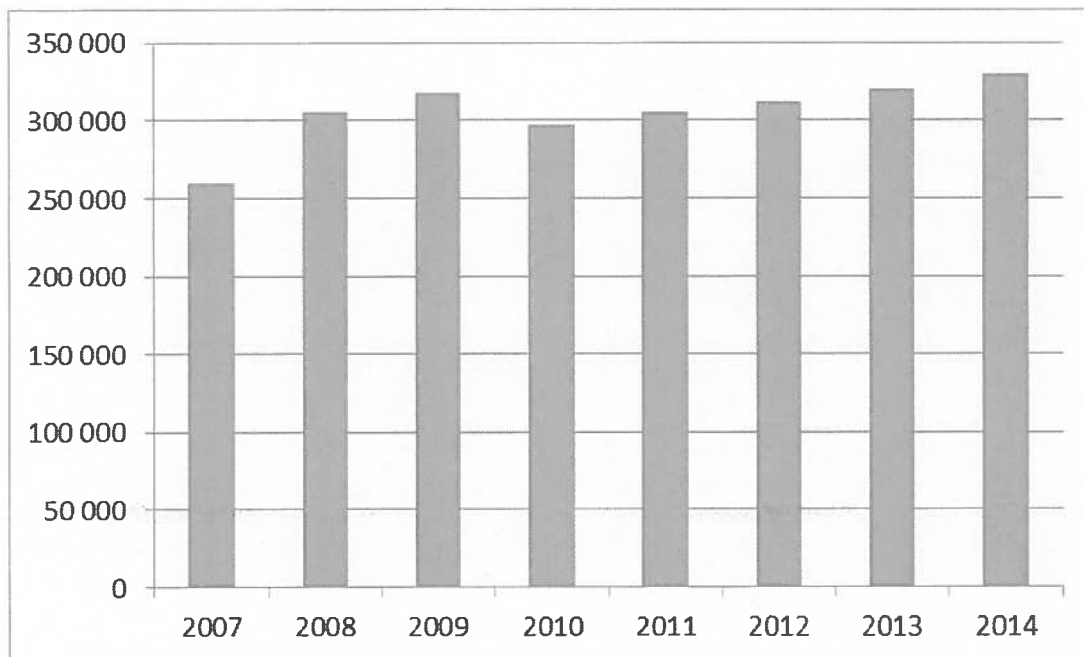
Szigetvár részesedései alapítványokban:

Szigetvár Városért Közalapítvány	100
Szigetvár és Térsége Közbiztonságért Közalapítvány	100
Békés, Nyugodt Ősz Közalapítvány	100
Szigetvár-Becefa és Zsibót Települések Fejlődéséért Közalapítvány	100

Helyi adók rendszere, helyi adókedvezménye

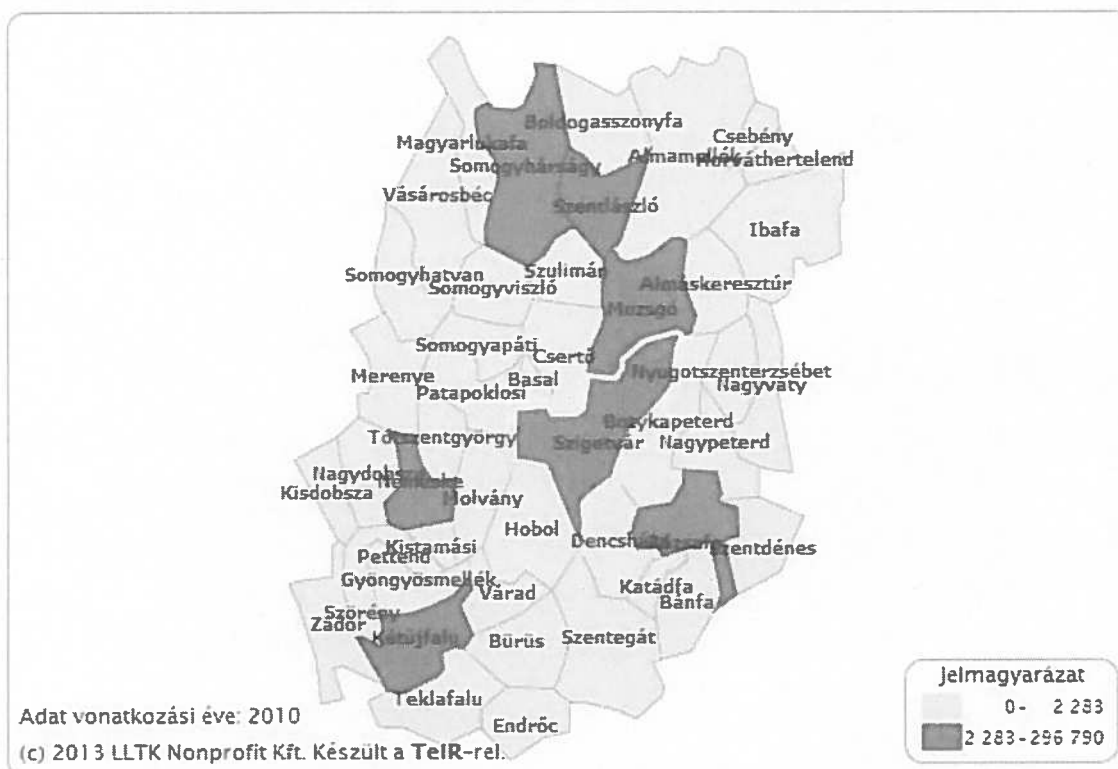
A helyi adókat a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően Szigetvár Város Önkormányzata rendeletben szabályozza. A 41/2002 (XII.15.) sz. rendelet a telekadóról, a 39/2002 (XII. 13) számú rendelet a helyi iparüzési adóról és építményadóról, a 47/2012 (X.19) számú rendelet az idegenforgalmi adóról rendelkezik. Az önkormányzat kommunális adókedvezménnyel illeti a szociálisan hátrányos helyzetűeket.

A város iparűzési adóból származó bevétele az alábbiak szerint alakult (2014-es évre tervezett adat):

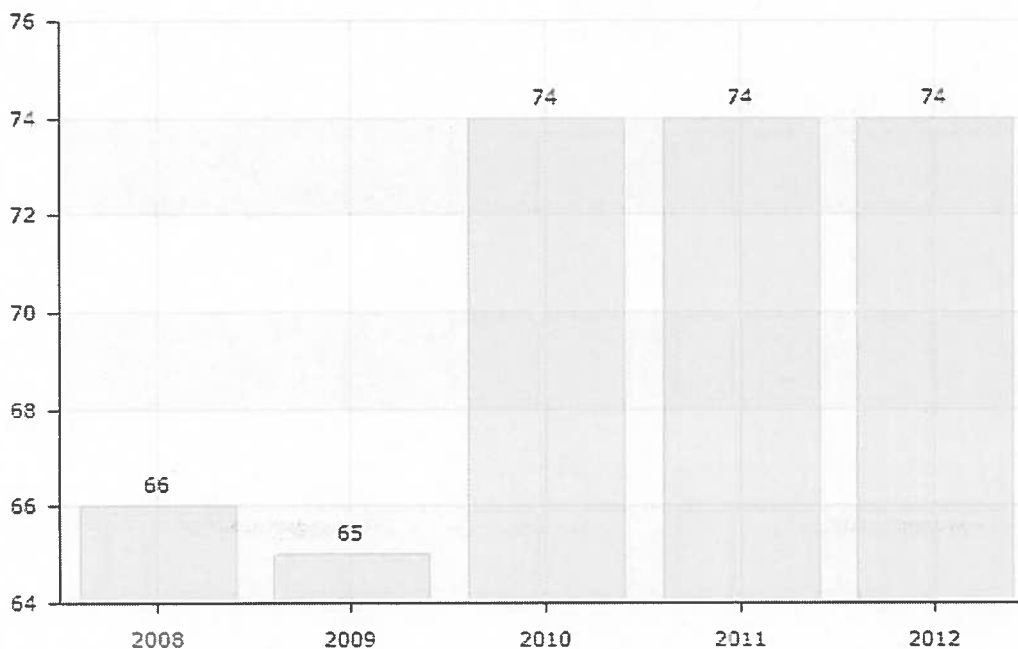
Forrás: VÁTI TEIR, Szigetvár.hu alapján saját szerkesztés

Szigetvár, illetve a környező települések iparűzési adóbevétele az alábbi képet mutatja:

A város bevételeinek jelentős részét bérleti díj formában realizálja. A szigetvári önkormányzat tulajdonában lévő bérlemények száma az alábbiak szerint alakult az elmúlt

időszakban:

Forrás: Váti TEIR

A VÁROS FEJLESZTÉSI TERVEI

Szigetvár Város Önkormányzata 2013-as évi legfontosabb projektje, az „Oroszlán-szív: Szigetvár történelmi városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja” tárgyú DDOP-4.1.1/A-2f-2010-0001 kódszámú projekt megvalósult, az önkormányzat számos, a város fejlődése szempontjából kulcsfontosságú fejlesztés megvalósítását tervezi, melyek közül kiemelkedően fontos projektek:

ssz	projekt	projektgazda	terület	indikativ projektméret (m Ft)
1	szalmaerőmű 8 mw	önkormányzat	komplex energetikai háttérszektor	200
2	hidroszolár erőmű	önkormányzat		300
3	energianövény termesztés - földgáz erőmű átépítése biomasszára	önkormányzat		150
4	Üvegházak, geotermikus energiával - szociális foglalkoztató	önkormányzat		100
5	Biogáz erőmű	önkormányzat		500
6	Délkeleti Ipari park kialakítása	önkormányzat		300
8	6-os út-buszmegálló környékének közlekedési fejlesztése	önkormányzat	Logisztika	50
9	helyi buszjárat indítása - buszmegálló-fürdő	önkormányzat		30
10	Önkormányzati utak felújítása	önkormányzat		100
12	belterületi kerékpárút építése	önkormányzat		150
13	Kerékpárút építése a megyehatárig	önkormányzat		400
15	Logisztikai központ létrehozása	önkormányzat		200
16	Komplex turisztikai csomag létrehozása	önkormányzat	turisztika	50
17	4*-os szálloda+gyógyhely építése (mai sportpálya területén)	önkormányzat		2000
21	Sportkomplexum építése	önkormányzat		2000
19	Ős-Dráva program - szociális foglalkoztató	önkormányzat	gazd	100
22	Cípőgyár - barna mezős beruházás	önkormányzat		150
20	Bölcsödei fejlesztés - fürdőhely duplázás	önkormányzat	szoc	50
23	Vigadó apparátus felállítás	önkormányzat		50
27	Zsibót-Becefa szőlőhegy szegregációjának megállítása	önkormányzat		300
24	Szennyvízhálózat fejlesztése	önkormányzat	infr	500
25	Vízrendezési problémák kezelése	önkormányzat		150
26	4 orvosos alapellátás fejlesztése	önkormányzat		50

Forrás: saját szerkesztés

12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

12.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

A település a Magyarország tájainak rendszertani felosztása szerint a Dunántúli dombság nagytáj (makrorégió), a Mecsek és Tolna- Baranyai dombvidék középtáj (mezorégió), Zselic kistájcsoporton belüli (szubregió), Dél-Zselic kistáj (mikrorégió) határvonalán belül helyezkedik el. A kistájon való elhelyezkedése hasonló jellemzőkkel bír, mint a kistájon belüli települések. Dél-Zselic kistáj a Zselic kelet-nyugati vízválasztójától délre eső része, pannóniai homokos-agyagos felépítésű, felszínén vékonyabb-vastagabb lösztakaróval. Az észak-déli irányú eróziós völgyek és köztes hátaik rendszerét deráziós völgyek sűrű hálózata tarkítja.

Éghajlata mérsékelten meleg-mérsékelten nedves. Napsütéses órák száma 1950-2000 körül van. Évi középhőmérséklet 10,0°C körüli, vegetációs időszakban a középhőmérséklet 16,5-17,0°C körül van. Az évi csapadék összege 710-740 mm.

A kistájat a Drávába tartó Fekete-víz forrásai hálózák be, ebből az Almás patak érinti Szigetvár területét, vízgyűjtő területe 221 km². A talajvíz mélysége a kistáj déli részén 2-4 m körül mozog. A szigetvári Várkertben fúrt ártézi kút vize nátriumkloridos, hidrogénkarbonátos, vízhőmérséklete 62°C-os, gyógyvízzé nyilvánították.

A Somogyi flórajárásba (Somogyicum) tartozó kistáj legfontosabb potenciális erdőtársulásai között az éger-kőris ligeterdők (*Alneo-Fraxinetum pannonicae*), a tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Querco-Ulmetum*), az ezüsthársas cseres tölgyesek (*Tilia argenteae-Quercetum cerris*), a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Querco petaeae-Carpinetum praeillyricum*), valamint a bükkösök (*Vicio orobidi-Fagetum*) jellemzők. Erdőgazdasági területeket vegyeskorú, zömmel keménylombos erdők borítják.

A kistáj löszfelszínein erdőtalajok és csernozjomok képződtek. Legnagyobb kiterjedésűek az agyagbemosódásos barna erdőtalajok, ezek közepes vízvezető és erős víztartó képességű vályog szerkezetű talajok. Szigetvár és Bükkösd környéki barnaföldek részaránya 10%, jelentős rájuk a szőlők részaránya. A barnaföldeket délről a csernozjom barna erdőtalajok váltják fel, majd a kistáj déli határáig az alföldi mészlepedékes csernozjomok a jellemzők. Az észak-déli irányú völgyekben öntés réti és réti talajtípusok vannak.

Tájtípológiai jellemzés: a mérsékelten meleg és mérsékelten nedves, szubatlanti jellegű kistáj. A kistájon belül a terület közel felét szántók, a az illír jellegű gyertyános tölgyesek a terület 45%-át foglalják el. Jellemző a települések közeli déli lejtőkön a szőlő. A széles eróziós völgyek réti és réti öntéstalajain ártéri ligeterdők mellett a rét és legelő területhasználat jellemző.

12.2. TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET

12.2.1. Tájérténeti vizsgálat

Szigetvár település magja az Almás-patak melletti ingoványos terület melletti, körülötte lévő magasabb terület volt, e körül alakultak ki az évszázadok alatt a kőkori, a bronzkori majd a római kori települések. Az ingoványos terület fontos védelmi szerepet jelentett, ezt mindenkor kihasználták. A település története szempontjából meghatározó volt a középkorban az Almás patak

völgyében, árterében kialakult lápos-ingoványos terület. A megközelíthetetlen terület alkalmas volt a védelmi szerep erősítésére, a mindenkori tulajdonos itt alakította ki a védett otthonát.

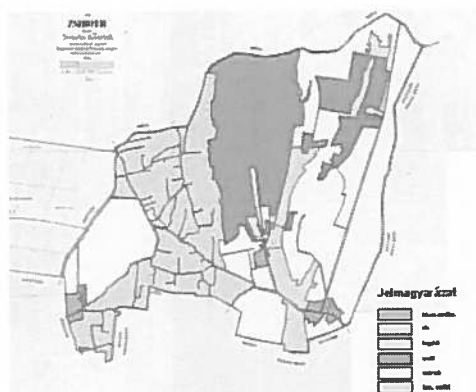
A település községhatára az elmúlt évszázadokban a tulajdonosi viszonyoktól függően nagyon sokszor módosult. A területhasználat jellemzően mezőgazdasági volt.

12.2.2. Tájhasználat értékelése

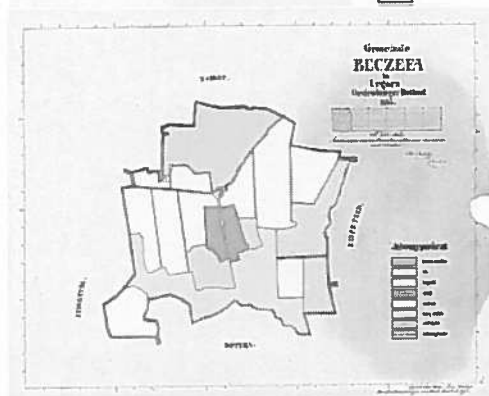
ábrázolt fő művelési ágakkal lehet szemléltetni.

II. katonai felmérés térképe Szigetvár település környezetével és a jelenlegi igazgatási határvonallal. Az akkori tájhasználatot ragyogóan szemlélteti a térkép. Egymástól élesen elkülönülnek a szántó, a gyepek (rét és legelő), a szőlő és az erdő művelési ág alatt lévő területek. A mélyvonalon húzódó Almás-patak vonalát követi az üde termőhelyet igénylő rét és legelő művelés alatti sáv. A vár környezetében még kiszélesedik a hajdani lápos területen lévő rétekkel borított felület. A csatlakozó községhatárok erdőterületei ma is megvannak, a vizsgált területről azonban jelentős erdőfoltok már eltűntek. Szigetvár, Becefa és Zsibót önálló települések voltak, a területhasználatuk megoszlásában eltértek egymástól. Az eltérést az 1865. évi kataszteri térképen

Zsibót település művelési ágainak megoszlása 1865. évi térképen ábrázolva, a település teljes területéhez viszonyítva:

lakott terület:	1,86%
rét :	5,27%
legelő:	1,48%
erdő:	24,12%
szántó:	40,74%
szőlő:	23,32%

Becefa település művelési ágainak megoszlása 1865. évi térképen ábrázolva, a település teljes területéhez viszonyítva: